11·X·16

IVAN KALAN

SVIJET ZA KRISTA

26189

IVAN KALAN

SVIJET ZA KRISTA

PREVEO:
ANTON TOMLJANIĆ

SENJ 1937
IZDANJE NAKLADE „FIDES"

»Odobravam i radosno blagoslivljem sve, štogod poduzmete u tom smjeru«. (Pijo XI.)

Hrvatski prijevod knjige »Die Welt für Christus« od I. Kalana odobrio Ordinarijat u Krku, dne 1-IX-1936 god. br. 1396/36.

»TIPOGRAFIJA« D. D., ZAGREB

OPRAVDANJE.

Nerado stupam sa svojim imenom pred javnost u jednoj tako važnoj stvari. Prvi spis ovih misli izašao je anonimno. Sada se pak traži od mene ime, jer bi spis bez imena autorovog mogao pobuditi nepovjerenje. Zbog toga neka mi se ne pripisuje oholost i taština, ako se usudim obratiti s ovakvim pozivom na cijelokupni katolički svijet. Bog, koji izabire slabo i prezreno, da se ne bi nijedan čovjek pred Njim slavio, neka ovom djelu zbog toga ne uskrati Svoj blagoslov. On ne dozvoljava, da bi se pripisivalo ljudima ono, što dolazi jedino od Njega. Kralju vijekova, besmrtnom i nevidljivom, samo Bogu hvala i slava!

Moja je riječ otvorena, jednostavna i shvatljiva. Sermo meus non persuasibilibus humanae sapientiae verbis, ut non evacuetur crux Christi.

Pisac.

POSVETA I MOLITVA.

Marijo, kraljice neba i zemlje,
kraljice apostola,
kraljice mira,
pomoćnice kršćana,
naša premila majko,

Tebi neka budu posvećene ove misli i nacrti, koji su ovdje izloženi! Pod Tvojom zaštitom neka budu! I Tvoja stvar neka budu! Ti si sva naša nada! Ti se bori za kraljevstvo Tvog božanskog Sina! Probudi za ovaj pothvat oduševljenih saradnika, punih apostolskoga duha! Vodi, upućuj i prati Svojim blagoslovom ova nastojanja, da bi sav svijet priznao i ljubio Tvog Sina, a Njegovo kraljevstvo da bi se proširilo do krajnih međa svijeta i učvrstilo se u svim narodima i srcima!

Sveti arhandjele Mihovile, pobjedonosni borče protiv sotone, sveti Josipe, moćni zaštitniče svete Crkve, sveti apostoli Petre i Pavle, koji ste svojom krvlju zametnuli Crkvu, sveti Franjo Ksaverski, žarki širitelju kraljevstva Božjeg, sveta Terezijo od Djeteta Isusa, koja si plamtila u želji, da bi obratila sav svijet i raspalila ga ljubavlju za Isusa, svi sveci Božji, koji ste se za isti visoki cilj borili i patili, poduprite svojim zagovorom naše slabe snage u

ovom nastojanju za najveću slavu Božju i za sreću sviju od Krista otkupljenih! Amen.

Odobrenje i blagoslov Sv. Oca.

Sveti je Otac ljubazno primio prvi spis ovih misli, koji mu je bio uručen, te ga blagoizvolio pregledati. U privatnoj audijenciji, koju je milosno dozvolio piscu ove knjige dne 26. svibnja 1934, rekao je između ostalog:

»Čitao sam Vaš spis«, te dodao šaljivo: »ali brzo, jer papa nema mnogo vremena. Rado odobravam sve ovo. A kako ne bi odobravao, kad je to ono isto, za šta sam se ja sam već mnogo trudio. Odobravam dakle i od srca blagoslivljem sve, štogod i kakogod u tom smjeru poradite... Ipak se valja za ovu stvar mnogo moliti. Zapreke su velike i mnogo ima poteškoća. Baš zbog toga još je potrebnije raditi. Ali samo od ljudskih napora nikako ne očekujem uspjeha. Jedino nam Bog može pomoći. Don Bosco nam je primjer za to. On, koji je velike stvari poduzimao i polučivao, rekao je: »Ako Boga molimo, Njegova je dužnost, da nam pomogne«. Na primjetbu pisca: »To je vrlo lijepo: Njegova je dužnost!«, ponovila je Nj. Svetost: »Da, Njegova dužnost je, da nas pomogne, samo se moramo mnogo moliti«.

Napokon je Nj. Svetost ponovila svoj blagoslov s usrdnim željama za ovo djelo i za sve one, koji ga hoće ostvariti.

OSVOJITI SVIJET ZA KRISTA!

(Ljubav nas Kristova oduševljava) (2 Kor. 5, 14).

Da li je to ozbiljno promišljeno, ili je samo lijepa krilatica? I — možemo li?...

Svakako je to najviši, najsjajniji cilj i ideal, što ga čovjek može imati na ovome svijetu. Već se dvije hiljade godina radi na tome, da bi ga postigli. Uspjelo je samo u ograničenoj mjeri. Ipak mora ostati i dalje naš ideal, za kojeg ćemo uložiti sve svoje snage, upotrijebiti sva sretstva, pokrenuti sve poluge, svu momčad pozvati na krov i uzbuniti sve vjernike.

Da, osvojiti svijet za Krista! To i ništa manje! Boljševizam hoće da osvoji sav svijet za kraljevstvo sotone. Smijemo li mi manje tražiti za našeg Kralja slave? Nipošto! Sav svijet! Zato moramo započeti za Krista, našeg Kralja, duhovnu borbu, križarski rat.

I.

NAŠE STANJE.

(Kad dođe Sin čovječji, što misliš, hoće li naći vjere na zemlji? [Luk. 18, 8]).

Borbu je moguće voditi samo po dobro promišljenom nacrtu. Da bude plan dobro izrađen, treba računati s činjenicama. Zato hoćemo živo predočiti sadašnji položaj kraljevstva Božjega na zemlji, da bi odatle mogli povući prave zaključke.

Gdje smo i kako stojimo? Ne sakrivajmo istine! Sadašnje je stanje kraljevstva Božjega na zemlji, ljudskim riječima, žalosno, i zabrinjuje nas.

Ne prosuđujmo nepravedno i pristrano! Rado priznajemo, da ima u našoj Crkvi mnogo dobra i da ima u katolicizmu u naše doba mnogo lijepa i pobudna: savršeno jedinstvo vjere, iskrena privrženost Svetoj stolici kao malo kada u povijesti Crkve, velika ljubav prema Sv. Ocu, mnoge lijepe pobožnosti, često primanje svetih sakramenata, revno štovanje presvete Euharistije, u najljepšem rascvjetu je i štovanje Srca Isusova i Marijina, mnogo pobožnosti, gorljivosti, požrtvovnosti, živo dobrotvorno djelovanje i socijalna skrb. Koliko se u naše doba piše, štampa, govori, organizuje! Koliko se

moli, žrtvuje i učini pokore! Možda u cijeloj povijesti Crkve nije bilo toga toliko kao danas. Gotovo nikada nije bio katolicizam tako čvrst.

Još ima Bog u svijetu mnogo vjernih i odanih sluga i prijatelja. Čak i svetaca ima naše doba. »Živimo u vrijeme zla«, piše p. Mateo, apostol proglašenja blagdana Krista Kralja, »ali to je također i vrijeme velikih svetaca. Da, živimo u cvjetanju svetosti. Usuđujem se ustvrditi, da ima sada takvih duša više nego li ikada, i da je cvjetanje svetosti značajno čudo našeg doba, u kojem Srce Isusovo suprostavlja prave Duhove groznom buđenju poganstva«. (»Jesus, König der Liebe«, str. 203).

U mnogim se zemljama budi novi i svježi život. Na mnogim mjestima promatramo nove i jake težnje za poboljšanjem. Euharistički i liturgički pokret rađa već sada lijepe plodove i ulijeva još ljepše nade. Od Katoličke Akcije moglo bi se još štošta očekivati, ali ipak su tu začeci, i nadamo se, da će se razviti do pravog cvjetanja. Već se od Pija X. govori o kršćanskom preporodu. Kasnije ćemo reći, što još manjka do potpunog preporoda.

Ne vodi međutim cilju, ako bismo se upuštali u pojedinosti i iznosili sva dobra i velika djela, pothvate i uspjehe našega vremena. O tome bi se moglo pisati posebno djelo. Rado priznajemo sve, što je dobro i lijepo u Crkvi i zahvaljujemo Bogu. Deo gratias! — Naša je svrha, da pogledamo, gdje i što još manjka. Mi težimo za najvišim i najboljim: Kristovo vladanje nad cijelim svijetom.

ŠTO VIDIMO?

Od dvije milijarde*) ljudi na zemlji veliki je dio — nad 1400 milijuna — još pogana i muhamedanaca. Kršćana ima svega 600 milijuna, dakle jedva trećinu čovječanstva. Kristova je haljina poderana: polovica kršćana je raskolnika i krivovjeraca pocijepanih u nebrojene sekte. To je velika sablazan za nekršćane!... Katolika ima samo oko 400 milijuna. jedva petina, ili 19.6%. Od ovih opet jedva polovina praktičnih katolika. Dakle jedva desetina cjelokupnoga čovječanstva...

Veliki su gradovi većinom poganski; u njima ima najviše 50% praktičnih katolika, ponekuda čak samo 30, 20, pa i 10 ili još manje postotaka.

Radništvo je u velike otpalo od vjere, za 70, 80%.

Novo poganstvo nastupa sve drzovitije, sve besramnije.

Nemoral zastrašljivo raste. U mnogim krajevima žuri se po nacrtu.

Raskršćanjivanje nesmetano se širi. Slobodno zidarstvo svjetska je organizacija. Otpadnička pro-

*) Dr. Alojzije Fischer, koji je od godine do godine pratio razvoj stanovništva zemlje i vjera, ustvrđuje za početak godine 1937 stanje stanovništva zemlje na 2071 milijuna; od toga otpada na katolike 406 milijuna. (»Reichspost« od 13. aprila 1934.)

paganda radi svim snagama, a broj otpadnika nevjerovatno raste. Broj nekrštenih u nekim zemljama dnevno napreduje. Sto hiljade djece odgajaju se u nevjeri.

Nevjera i nemoral šire se već i na selo. Ima predjela, gdje i već po selima ima mnogo nekrštenih, a od krštenih 20—80% otpadnika.

Protestantske sekte razvijaju u svim katoličkim zemljama jaku propagandu.

Što je postalo od Evrope, koja je bila u srednjem vijeku posve katolička?! Ova nekršćanska i vjersko pocijepana Evropa je, kaošto kazuju misionari, najveća zapreka širenju kršćanstva u misijskim zemljama.

Isto vrijedi, a možda još u većoj mjeri, za Ameriku. Sjeverna je Amerika sa 70% stanovništva bezvjerska, sasvim materijalistička. U Južnoj Americi katolicizam vrlo je slab.

Islam širi se nevjerojatnom brzinom, u nekoliko godina predobio je više milijuna pripadnika.

U poganskim zemljama protestantizam opasno konkuriše katolicizmu. U mnogim zemljama ima protestantizam prednost.

Poganski narodi ustaju na novi život. Oni su sebi svijesni svoje snage i mjerit će se sa »kršćanskim« kulturnim narodima...

S istoka polazi svjetska propaganda budizma...

Netko je rekao: Ako pogledamo zemljovid vjera, mogli bismo proplakati... Kako daleko smo još od potpunog vladanja Kristovog na zemlji!!... Kako je tužno da nakon 2000 godina poslije spasenja svi-

jeta tako veliki dio čovječanstva još uvijek ne priznaje pravoga Boga i onoga, kojega je On poslao: Isusa Krista!...

Katolicizam se nalazi u defenzivi i u povlačenju. U zadnjih 10 godina imale su misijske zemlje porast od 6 milijuna katolika. Broj otpadnika u katoličkim zemljama mnogo je veći.

Svemu tomu pridružio se još boljševizam sa svojom strahovitom bezbožničkom propagandom. Još nam je i toga trebalo! Kao da bez toga nije dovoljno zla! Kako samo drsko diže glavu i trudi se, da osvoji sav svijet! Da sruši Boga Stvoritelja sa prijestolja, da Ga uništi i da u svim zemljama iščupa svaku vjeru do korjena. Nikada ne može biti gore. Paklena su vrata u razornom poslu! Antikrist je uskrsnuo.

Rusija ima već preko 6 milijuna odraslih i dva milijuna mladih, u svemu 8 milijuna udruženih bezbožaca! Nije ih uzalud pozvao pred par godina njihov vođa, židov Jaroslawski: »Vi morate dvostrukim, pače trostrukim žarom raditi kao apostoli bezboštva, tako da se bude čudio sav svijet!« I zbilja, svijet mora da se čudi njihovoj gorljivosti za zlu stvar. Ali propaganda bezbožnika ne ostaje samo u Rusiji. Ona je zahvatila sav svijet poput epidemije. Pristaša ima gotovo među svim narodima svijeta: od Pariza do Berlina, do Kine i Japana, u Americi i Africi. Slobodni su mislioci proglasili na svojem kongresu u Parizu 1930 godine, da smatraju svojom prvom dužnošću jednom za uvijek osloboditi svijet od »vjerskog otrova«. Sve

protuvjerske elemente žele ujediniti u veliku armadu, da uspješno zametnu svjetski rat protiv Boga. Sa njihovim brojem raste i njihova smionost. »Množi se oholost onih, koji Te mrze!« Neće mirovati sve dotle, dok ne poruše zadnju crkvu, dok ne protjeraju ili ne ubiju i posljednjeg svećenika bilo koje vjere. Da li je svijet ikada što takova čuo?!...

Najnovije je ovo: dosada smo imali i previše modernog poganstva. U zadnje vrijeme pak smo dobili gotovo službeno, patentirano i privilegovano poganstvo. U Meksiku uvela ga je sama vlada, u Njemačkoj se naglo širi. Već prodire u pokrajine i propovijeda se po selima. U svijetu biva položaj sve zamršeniji. Ovako još nije bilo. Staro poganstvo imalo je barem svoje bogove i štovalo ih, dok je moderno poganstvo samo bezboštvo pod drugim imenom. Jadni Kriste! Od kolikih si kršćana ostavljen, zatajen, progonjen i gažen!...

»Čuvaru, što se zbiva u noći?«...

»Razvijeni su na vjetru barjaci sotone i bezobzirno se viju među svim narodima u svim dijelovima zemlje u ratu protiv Boga i vjere«. (Pijo XI. u enciklici »Caritate Christi compulsi«.)

»Zašto se bune narodi i plemena i pomišljaju na uzaludne stvari? — Knezovi se skupljaju na Gospodina i Pomazanika Njegova. Pokidajmo okove njihove i odbacimo njihov jaram!« (Ps. 2.)

»Čujte nebesa i slušaj zemljo, jer Gospodin govori! Sinove odgojih i podigoh, a oni me prezreše. Vol poznaje gospodara svog i magare jasle gospodara svog, a Izrael me ne poznaje, narod me moj ne razumije.« (Is. 1, 2—3).

»Čudite se tome nebesa, i vrata njihova rastužite se jako!« govori Gospodin. »Dva je zla počinio narod moj: ostaviše mene, izvor žive vode, i iskopaše sebi bunare, bunare šuplje, koji ne mogu da drže vodu.« (Jer. 2, 12—13).

Vjerski život propada već od poganskog »preporoda«, dakle skoro već 500 godina. Katolici se brojno množe, bezvjerstvo još više. Tridentinski je sabor reformirao crkvene prilike, ali dekristijanizaciju nije mogao spriječiti. Novi udarac dala je Crkvi francuska revolucija, zatim marksizam, a boljševizam najnoviji i najjači. Na slobodi su sve paklene sile...

Mi smo kao na kosini. Dekristijanizacija i materijaliziranje svega života stupa bezobzirno naprijed. Hrlimo u ponor i sve brže ćemo ići, ako to ne spriječimo. Kamo to vodi?...

Pri tom nas tješi da osim vidljivo organizirane Crkve postoji i nevidljiva, kojoj pripadaju svi izabranici Božji na zemlji. Njihov broj znade samo Bog. Naša je dužnost, da se brinemo za vidljivo kraljevstvo Božje i da ga proširimo.

Pred očima su nam uspjesi otpada od Boga. Rukama ih možemo opipati. Među »kulturnim narodima«, koji se odmetnuše od kršćanstva, vidimo opće nezadovoljstvo, nemir, nesigurnost, međusobnu rascjepkanost i mržnju, barbarsko potlačivanje, borbu svih protiv sviju, strašno spremanje na međusobni pokolj, neprekidnu opasnost novog svjetskog rata i očajnu gospodarsku stisku. U 50 godina izvršeno je do 50 političkih umorstava vladara i političara.

Velika je sličnost našeg vremena s vremenom pred općim potopom. Svijet je velika barutana, koja će prvom prilikom planuti u požar i pretvoriti svijet u ruševine.

»Svijet mora uvidjeti, da je zalutao na krivi put, kojim ne može produljiti«. (Kardinal Innitzer).

»Promatramo li dugotrajni i gorki niz nevolja, koje se kao nesretna baština grijeha usjekoše, poput nekakvih postaja, u ovo smrtničko putovanje posrnulog čovjeka, jedva se, čak od potopa, susrećemo s tolikim i tako velikim duševnim i tjelesnim tjeskobama, koje bi tako duboko i tako općenito iskušale rod ljudski, kakove ga na našu žalost muče u današnje vrijeme.« (Caritate Christi I.) Zbrka i zlo bit će još veće, ne povrati li se svijet opet svojemu Bogu. Kad bi se narodi htjeli barem nešto učiti iz povijesti! Ali čini se, da iz nje ne uče ništa, upravo ništa.

Jesmo li svijesni ozbiljnosti položaja?! Nismo li suviše navikli napredujućem otpadu, tako da nam već nimalo ne pada u oči, da nas ne pokrene iz našeg mira i nimalo nas ne zabrinjuje?... Ljudi otpadaju od Boga i Crkve kao lišće sa drveta. Pad se lišća ne čuje, ali drvo biva iz dana u dan sve golije... »Što nam koristi«, kliče poznati i uvaženi pisac Emil Fiedler, »ako godišnje predobijemo u Indiji 10 hiljada novih katolika, dok u Evropi gubimo godišnje 25 hiljada, pa i više vjernika, koji se opraštaju od Crkve? Doskora ćemo u Berlinu imati skoro isto toliko pogana kao i u Tokiju.«*)

*) Kažu, da ima u Berlinu već 60.000 upisanih budista.

Neka to niko ne nazove pesimizmom. Činjenice nisu pesimizam, nego samo činjenice, makar su i žalosne. Najsudbonosnija bi pogreška bila, ako bi zatvorili oči pred istinom, ili bi je nijekali. Ako putnik zaluta i želi se vratiti na pravi put, potrebno je prije svega, da se snađe, gdje se nalazi. Fiedler kaže dalje: »Naša je najveća nesreća, da potcijenjujemo opasnost, koja prijeti našem katoličkom kršćanstvu. I gluhe bi uši morale jednom čuti »podzemnu tutnjavu«, o kojoj jednom govori papa Pijo XI. Ili se postavimo u odbranu, ili ćemo biti poraženi.«

Nije ovo napisano, da u nama pobudi pesimističko raspoloženje ili da nas preplaši. Naprotiv! Da nas probudi i ujedini, da, koliko je više moguće, skupimo svoje sile. Zamisliti se moramo u sadanji položaj kraljevstva Kristova, pogledati istini duboko u oči, da bi se tim odlučnije spremili za obranu i da bi podigli zgradu kraljevstva Božjega. Nek jače i bolje zasja u crnim tminama svjetlost, za kojom težimo!

N e b u d i m o p o t i š t e n i, n e g o u s t a j m o u n o v i ž i v o t, i z v r š i m o n o v i v j e r s k i p r e p o r o d i p o v e d i m o o š t r i b o j z a n a š e g a K r a l j a!

»Koji vladaš nad Izraelom, pogledaj: koji vodiš Josipa kao ovce! Probudi krepost svoju i dođi, da nas spasiš!

Iz Egipta si prenio lozu, izagnao narode, a nju posadio. Iskrčio si zemlju za nju, posadio si njezin korjen i ona je napunila zemlju.

Zašto si joj razvalio ogradu: da s nje trgaju svi, koji prolaze putem?

Gorski ju je vepar uništio: i divlja zvijer opustošila.

Bože nad vojskama, vrati nam se: pogledaj s neba i vidi, i obiđi ovaj vinograd! I uspostavi ga, jer ga je posadila desnica Tvoja!« (Ps. 79).

Jeruzolime, Jeruzolime, obrati se Gospodinu Bogu tvojemu! (Jer. Tužaljke).

UZROCI DEKRISTIJANIZACIJE

Revnost za dom tvoj izjeda me i psovke onih koji tebe ruže, padaju na mene. (Ps. 68).
Sav svijet leži u nečastivome.
(1 Iv. 5, 19)

Ovaj nam prijegled pruža takvu sliku, da nas mora sve ozbiljno probuditi i potaknuti da tražimo sredstva i putove, kako bi zadržali otpad od Boga i Crkve i kako bi Njegovu vladanju podložili nove krajeve. Hoćemo li dopustiti, da poganstvo bez zapreka dalje napreduje? Da, to bi se moglo dogoditi, ako toj struji, koja vuče mnoge sa sobom, ne suprostavimo sve svoje sile! Ako ne napredujemo, onda nazadujemo.

Jedini pravi zaključak je: moramo naprijed. Tražiti treba nova sredstva, prokrčiti nove putove i skupiti sve snage! U toj nas borbi tješi obećanje, da Crkve neće nadvladati ni vrata paklena. Uza sve to ne smijemo biti bezbrižni. Ne vidimo li velike pustinje u kršćanstvu, gdje su prije bila cvjetna polja!?

Želimo li poduzeti nešto nova, moramo najprije ogledati uzroke nazadovanja.

U glavnom su slijedeći:

1.) Ljudska slaboća i zloba.

To je samo po sebi razumljivo, ali radi pravednosti i jasnoće moramo i to ustanoviti. Slaba ljudska narav klizi sa visine idealnog kršćanstva sve dublje, ako je pravovremeno ne uspravimo i natjeramo natrag. Zloba nikad ne miruje. »Sav svijet leži u nečastivome«.

Isto je tako razumljivo, da je i lažna filozofija bila preteča nevjere, da joj je otvorila put i vodila je. Humanizam, subjektivizam, racionalizam, liberalizam, agnosticizam, materijalizam i kako li se već zovu sve zablude ljudskog duha.

Ljudska slaboća i zloba ne vode nužno nazadovanju kršćanskoga života. Ove dvije su osobine u svim vremenima igrale veliku ulogu, no vjerski život nije bio uvijek jednak. Samo treba slabost pridizati i boriti se protiv zla. Crkva je i ostaje borac i ratnik. Samo moraju biti katolici uvijek na straži kao neustrašivi i odvažni borci!

2.) Napredak u znanosti i kulturi.

Nema sumnje! »Hvala ti, Oče, Gospodine neba i zemlje, da si to sakrio mudrima i razboritima!« ...

Ni ovaj napredak ne vodi nužno do otpada od vjere. »Jer samo polovična znanost vodi k vragu«. Najveći učenjaci i izumitelji bili su duboko vjerni. Ako je Pasteur mogao imati vjeru kao bretonski seljak, onda bi mogle imati i znanstvene zvijezde trećeg i četvrtog reda.

Odatle treba zaključiti, da moramo katolici čim više njegovati znanost, da pokažemo svijetu, koji se

toliko nadima svojom znanošću i modernim tekovinama, da je sve njegovo znanje i moć u usporedbi sa beskonačnim Bogom i Njegovim golemim djelima još uvijek samo dječja igrarija. Lijet od Londona do Melbournea nije ni toliko kao lijet muhe u usporedbi s ogromnim dimenzijama hiljade godina svjetlosti, u kojima se kreću nebeska tijela. I moderni učenjaci moraju s Amperom pokriti obraz i uzviknuti začuđeno: »Kako je velik Bog, o, kako je velik Bog, a naše znanje je ništa!« To treba uvijek jasno i glasno opetovati, jer se čini, da toga mnogi ne znaju. »Smije im se Onaj, koji prebiva u visinama«.

Uporedo sa napretkom kulture, odnosno civilizacije zapreka je religioznog života i moderni život svojim velikim prometom i svestranom zaposlenošću. U patrijarhalnim prilikama nije bilo teško vršiti dužnosti, ali u današnjem modernom Babilonu je to zaista teže. Velegradovi! Tramvaji, željeznice, pošta, sva prometna sredstva i mnoge javne uredbe nemaju nedjeljnog odmora. Skoro je nemoguće vršenje nedjelnih dužnosti kod takve zaposlenosti. Ako je čovjek često spriječen da prisustvuje službi Božjoj, priuči se na to, te ne ide u crkvu ni onda kad nema zapreke. Pa onda sport, izleti, zabave i hiljade drugih priredaba, što se sve održavaju baš u nedjelju. To su velike zapreke vjerskog života, veliki uzroci — ujedno i posljedice — pokvarenosti našega vremena.

Ni to ne odvodi nužno od praktičnoga kršćanstva. Ima još usprkos toga dosta katoličkih željezničara, sportaša, izletnika. Radi se samo o tome kako da se spriječi ovo zlo.

3.) Slobodno zidarstvo.

To je organizacija, kojoj je cilj, da pobija kraljevstvo Božje. U otvorenom je neprijateljstvu sa svime što je nadnaravno. Tajna je ali jaka moć, koja neprestano potajno ruje pokazujući posvuda svoj razorni utjecaj, osobito u visokim i otmjenim krugovima. Lože su središta, u kojima se izrađuju najgori nacrti za uništenje i oslabljenje Crkve. Masonerija upravlja svijetom iz svojih skrovišta; ona daje svijetu glas i udara takt. Ona je najviše kriva, da je privatni i javni život tako iskvaren. Za svoje ciljeve služi se svim sredstvima. Njoj služe kapitalizam i njegov antipod socijalizam. »Nije to borba protiv tijela i krvi, nego protiv knezova, vlasti i upravitelja svijeta tmina...« Ovoj tajnoj i borbenoj organizaciji moramo suprostaviti sličnu borbenu i obrambenu organizaciju. O tome kasnije.

4.) Kapitalizam i njegovo dijete: socijalna bijeda.

Utjelovljeni grijeh, bezbožni svjetski propalica kapitalizam, napravio je u zadnjim stoljećima takovu pustoš, da joj uzalud tražimo slične u povijesti. I danas još uvijek vlada u gospodarstvu. Njegovo je nepravedno prisvajanje tuđeg truda pravi napadaj na pravednost i ljubav prema bližnjemu i rušenje temelja ljudskog društva. Jer se je sa kršćanske strane omalovažavala važnost socijalnog pitanja za vjerski život, upotrijebili su protivni elementi socijalnu bijedu u svoje svrhe. Nije dakle čudo, da se u takovim prilikama rodio materijalistički socija-

lizam i da se je tako strašno raširio. Tako je došlo do »najvećeg škandala XX. stoljeća«, kako se nekom zgodom izrazio Sv. Otac, da su Crkvi okrenuli leđa oni, koji joj po naravi svojoj pripadaju. Crkva je još uvijek iskrena zaštitnica malenih, poniženih i potlačenih. »Socijalna je bijeda veći neprijatelj kršćanstva, nego li je bio David Straus, Häckel, Nietsche i drugi antikristovi proroci. Time je objašnjena polovica svih neuspjeha kršćanstva u posljednjih 10 godina«. (Fiedler). O tome ćemo još govoriti. To je osovina, oko koje se danas sve okreće.

5.) Naš najveći grijeh.

Kako se želimo oko toga malo duže zadržati, zato ćemo to obraditi u posebnom poglavlju.

ISPIT SAVJESTI.

»Rekoh: ispovijedam Gospodinu sve prestupke svoje«. (Ps. 31).

Teži li pojedini kršćanin za ćudorednim savršenstvom, nužno mu je potreban ispit savjesti. To je jedno od glavnih sredstava duhovnoga napretka. Što vrijedi za pojedinca, vrijedi, dosljedno, i za skup kršćana. Želimo li napretka u vjeri i vjerskom životu, onda je nužno potrebno da se na svome putu obazremo malo natrag i ispitamo svoja djela. To je našoj naravi doduše neugodno kao i zatajivanje strasti. »Promislit ću sve godine svoje u gorčini svoje duše«. Od toga se ne možemo osloboditi. Ako ne istražimo sami sebe, napredak je nemoguć. Ako ne možemo podnijeti svoje kritike, onda je zlo nepopravljivo. Bolje je da sudimo sami sebe, nego li da nas sude drugi, jer nas oni ne će štedjeti. Upravo toga radi što nas protivnici tako pažljivo promatraju i toliko prigovaraju, moramo da se zamislimo i ispitamo svoju savjest. Korisno će biti, ako nađemo sami ono, što nam drugi predbacuju. »Ako sami sebe sudimo, nećemo biti osuđeni«. Naša je opasnost mir i uvjerenje, da je sve dobro. Trebamo ljudi, koji uznemiruju, upozoravaju i koji nam se ne plaše reći u lice istinu, makar nam bila i neugodna. Ko nam kazuje naše slabe strane, čini nam

time uslugu; ko nas upozorava na trule grede, neka bude uvjeren, da ćemo mu biti zahvalni. »Posvuda ima još i danas ljudi, koji su uvjereni, da kod nas nema trulih greda« (Fiedler).

To ispitivanje ne obavljamo radi beskorisnog predbacivanja. Želimo li se osloboditi neke nevolje ili bolesti, moramo je prije svega dobro upoznati. Točna dijagnoza je temeljni uslov ozdravljenja. Nikome ne želimo činiti nepravdu. Zato nećemo nikome ništa posebno predbacivati.

Možemo reći s potpunim pravom, da i mi katolici uopće snosimo dio odgovornosti na raskršćanjivanju, i da smo svi pozvani, da nadoknadimo što smo zanemarili. Svi se moramo udarati u prsa. Zar nam nije kazao sam Spasitelj: »Dok su ljudi spavali, došao je neprijatelj i posijao je kukolj«. Time je sve jasno. I opet je govorio: »Djeca su ovoga svijeta pametniji od djece svjetlosti«. Ove riječi navodi i Sveti Otac u svojoj okružnici »Caritate Christi«, i taj ga nemar vrlo žalosti.

Sasma je čudno, da su učenici mogli spavati upravo onda, kad se Krist borio u smrtnoj borbi i znojio se krvavim znojem! Neprijatelji međutim nisu spavali, već su se spremali, da uhvate Isusa. »Šimune, spavališ li? — Juda ne spava, nego se približaje, da me izda« (Liturgija Velikog četvrtka). Taj Šimun nije nikako naš Sveti Otac, jer od početka svog upravljanja Crkvom poziva, moli i zaklinje, nego ovaj Šimun smo mi kršćani svi zajedno. Mora li to biti, da su djeca tame pametniji i marljiviji, od djece svjetlosti? Zar ne bi i mi mogli razviti toliko odvažnosti za dobru stvar, koliko je

razviju naši protivnici za zlo? Jesmo li već pokušali sve? Vršimo li još uvijek ono, što možemo, da bi sačuvali i proširili najveće dobro, pravu vjeru? Da spomenem samo nešto:

Nije li bio kobni nehaj, što je gradnja crkvi u gradovima tako zastala za prirastom stanovnika, da ima župa sa 30, 50 pa i 70 hiljada vjernika, te je mnogima tako nemoguće, da bi zadovoljili svojoj nedjeljnoj dužnosti. U najnovije se vrijeme želi doskočiti ovim nevoljama. Tako je i kardinal Verdier odlučio sazidati u Parizu barem 60 crkvi, a već ih je podigao 73. Pomogao je nesamo vjernicima, nego i nezaposlenim radnicima, jer ih već više od pet godina zaposluje preko 5 hiljada.

Jesmo li u socijalnom pitanju izvršili svoju dužnost? Što smo poduzeli protiv krvoločnog kapitalizma? Zašto su milijuni proletaraca otpali od Crkve i Boga? — Bili su zavedeni. Kako je to bilo moguće? Kako je došlo do toga, da je velika zemlja sa 160 milijuna ljudi postala bezbožna, navijestila rat samome Bogu, i da uči novu vjeru, koja ima da spasi svijet mjesto kršćanstva? ... Pape su već digli svoj glas: Leon XIII proti marksizma, Pijo XI protiv boljševizma. Ali ... malo su našli odaziva u katoličkom svijetu.

Nije li pretjerani nacionalizam skoro zabacio katolicizam? Mjesto da visoko cijeni kršćanska načela o bratskoj ljubavi i da ih uvijek jasno i glasno nauča protiv svih zabluda! Nije li ta kuga napravila od svijeta pravi Babilon i pretvorila ga u razbojničku špilju, u kojoj se ljudi grizu kao zvijeri? Zar nije nacionalizam slavio orgije u

svjetskom ratu? Katolicizam nije tada imao riječi.

Moramo se uopće pitati, da li je naše kršćanstvo čisto i pravilno, i slaže li se s evanđeoskim naukama! Odgovara li propovijedi na gori? »Ako te ko udari po desnom obrazu, pruži mu i lijevi.« Slažu li se te riječi s našom međusobnom borbom? O, kako smo se odalečili od Kristova duha!...

Nije li naše kršćanstvo previše vanjsko, formalističko, a duh njegov nas napušta? Ne misle li mnogi kršćani, da se kršćanstvo sastoji u samom pohađanju crkve? Mogu li nas poznati po ljubavi kao prave kršćane i učenike Kristove? Mogu li i o nama govoriti, što su govorili o njima: »Gledajte, kako se ljube!?« Jesmo li zaboravili, što Sv. Pismo govori o bogatstvu i o djelotvornoj ljubavi prema bližnjemu? Zaboravljamo li, da ne ljubi ni Boga, ko ne ljubi svoga bližnjega, da je sva pobožnost bez ljubavi mjed, koja ječi i praporac, što zveči? I da će Vječni Sudac suditi po dobrim djelima i po njihovom zanemarivanju?

Napadaju li nas nepravedno, ako kažu, da smo uskogrudni i natražni? Nisu li mnogi inovjerci i slobodni mislioci marljiviji, složniji, požrtvovniji i boljega srca, nego mi? Dok oni sa svom požrtvovnošću spasavaju one, koji su u opasnostima ili stradavaju mnogi katolici sramote humane pothvate kao: borbu protiv alkoholizma i slično. Mjesto da štite taj pokret i za njega se zauzmu, oni otežavaju posao oko spasavanja pozivajući se na svoju »pravovjernost«. Nijesu li se svećenici, književnici i farizeji isto pozivali na svoju pravovjernost i priječili Spasitelja u djelotvornoj ljubavi, proganjali Ga i doveli na križ?

Karakteristična je ta b o r b a p r o t i a l k o h o l i z m u. Upravo tu su, na našu sramotu, inovjerci i liberali pred nama. Koliko su zapreka postavljali upravo katolici vođama borbe protiv ovih strašnih narodnih mana! Koliko je bilo prigovora, ruganja i vrijeđanja! Kako malo razumijevanja i pomoći! Da li je moguće biti gluh i slijep prema toj strašnoj nesreći našeg naroda, koja upropašćuje vjerski život, obeščašćuje nedjelje, razara obitelji, uništava tolike eksistence i kvari tolike duše?! Kako to? Zar nisu za spasenje potrebne žrtve? Nije li svijet žrtvom otkupljen?! Taj je rad u skladu s kršćanstvom. Svladavanje je među glavnim zapovijedima Kristovim. Stostruku je nagradu obećao svima, koji se odreknu nečemu iz ljubavi prema Njemu. Zar ne mogu to katolici razumjeti?

Svakomu je jasno, da je umjereni užitak vina dopušten; ali zar su »ludi« oni koji se odreknu i tog užitka i uskrate sebi taj »dar Božji« iz ljubavi prema bližnjemu? — »Da, mi smo lude poradi Krista, mi smo slabi, a vi jaki, vi slavni, a mi bez časti« (1 Kor.) »Ne pišem vam toga da vas osramotim, nego da vas opomenem, predraga braćo!«

Ovdje ne dolazi u obzir, da li je umjerenost i uzdržljivost velika krepost ili ne. Sveti je Otac nazvao apstinentski pokret »dobrim, plemenitim, svetim i časnim bojem za Boga i čovječanstvo, za narod i Crkvu, pravim apostolatom, koji sigurno neće biti besplodan za ljude, obitelji, domovinu i Crkvu«. Već je Pijo X rekao: »Među svim socijalnim pokretima nema potrebnijega od pobijanja neumjerenosti u piću« — a za potpunu je apstinencu podijelio

oproste. Roma locuta! (Rim je progovorio). Bilo bi vrijeme da već bude i causa finita (svršen spor).

Naše je kršćanstvo odviše vanjsko. Previše smo formalisti, a pri tom zaboravljamo duh kršćanstva. Gospodin govori: »Milosrđe hoću, a ne žrtve«. Djela ljubavi prema bližnjemu imaju prednost pred svim pobožnostima. »Kad bih imao dar proricanja i znao sve tajne, i kad bih imao sve znanje i svu vjeru tako, da bi brda premještao, a ljubavi ne bih imao, bio bih ništa«. (1 Kor. 13).

Divno opisuje Fiedler sudbinu onih, što zovu, opominju i propovijedaju pokoru, kako su to apstinenti i drugi »ekstravaganti«. »Pođe li čovjek u potkovanim cipelama kroz spavaonicu pušući u rog i udarajući u bubanj, tada ga zlovoljno gledaju probuđeni iz sna. Iz sviju uglova čuje glasno mrmljanje: polako, tiho ulazi, ne buči! I ne zamjeni li svojih teških cipela sa kožnatim papučama, izbace ga, više ili manje blago, napolje, oduzmu mu trublju i bubanj i objese jedno i drugo s uzdahom olakšanja na prvu klinčanicu. Naš duh ne podnosi onih, koji uznemiruju. Ni stari Židovi nisu trpjeli takovih uznemirivača. Među takve su brojili i Krista«.

Dodati treba, da nije ni spomena vrijedna k a r i t a t i v n a d j e l a t n o s t k a t o l i k a. Poželjno bi bilo, da u dobru nikada ne zaostajemo za drugima, mi što se ponosimo pravom vjerom, te koju zaista, hvala Bogu, i posjedujemo. Djelovanje »Vojske spasa« nadilazi katolički karitativni rad. Što ta radi, to je zbilja čuđenja vrijedno. Velika karitativna ustanova »Crveni krst« je međunarodna, ali i međuvjerska (interkonfesionalna), tj., bez konfesije. Osim »Crvenoga krsta« postoje i druge ustanove, kao: Liga za čovječja prava, Komitet međunarodne pomoći i slične. Nijesu li u prvom redu katolici pozvani za slična djela? U ovo vrijeme modernog barbarstva bi nam dobro došla Liga za čovječja prava!

Jesu li katolici izvršili svoju dužnost z a m i s i j e, za širenje kraljevstva Božjega među poganima? Mnoge katoličke zemlje nisu više stoljeća dale niti jednog misionara. Kako da obratimo svijet? Kad bi svi bili takovi, onda ne bi misije uopće napredovale. Pod zadnjim se papama budi, na našu radost, sve veća misijska svijest. Ali to je malo! Življa će biti ta svijest, kad budemo upoznali oštru i strastvenu protestantsku konkurencu. Makar je ta konkurenca velika, s naše se strane još ne radi dovoljno. Još ima krajeva, koji ne daju nijednog misionara. A koliko daruju pojedinci za širenje kraljevstva Božjega na zemlji? Dok se za misije sabere do 30 hiljadica, utroši se preko 60 milijuna za duhan. Za misije nema novaca, a za alkohol se nađe 160 milijuna godišnje. Pojedinac dakle potroši 6 h i l j a d a p u t a v i š e za alkohol, nego li za širenje kraljevstva Božjega!... To je naša svijest!! Kako se tuže misionari da nemaju sredstava, a mi tako nepametno gospodarimo s novcem! Tim više, jer moraju misionari konkurirati s protestantima, koji raspolažu s dobrim blagajnama. Pritom ide u dim 60 milijuna u jednoj katoličkoj zemlji!... Osim toga se sada primjećuje i nazadovanje u darovima za misije. Samo još nismo čuli da bi nazadovala i potrošnja duhana!

U listu »Schönere Zukunft« čitamo: Islam razvija takovu želju za osvajanjem, kakove nije pokazivao od poraza pod Bečom 1689 godine. Osobito se širi u Africi. U zapadnoj Africi bolje uspijevaju muhamedanske misije, nego li naše katoličke. U Kamerunu, Belgijskom Kongu, Ugandi, Ruandi i Urundi ima islam 10 puta više pristaša, nego katolicizam. Od stanovnika Afrike su 34,4% muhamedanci, a jedva 2,3% katolici. I u istočnoj se Africi opaža njihova posebna radinost. Oni odgajaju misionare za Kinu i susjedne krajeve. U Kini imaju nekoliko velikih muhamedanskih područja. I u Japanu uspijevaju. Već je to od države priznata religija. Islam sa 250 milijuna pristaša može se s pravom hvaliti kao svjetska vjera. Njegov rad prijeti i katoličkim misijama.

Nema to prodiranje samo vjerske važnosti. Islam igra i važnu političku ulogu. Postane li islam opet svjetska sila, onda je Evropa u istom odnosu, koga je imala s njime u 8. i 15. stoljeću, sve do 17. vijeka«.

To je opasni takmac kršćanstvu! Nije li i protiv njega potrebna ofenziva? Uvijek smo se samo branili od islama, a on je bio napadač. Nebi li jednom moglo biti i obratno? Jasno je, da ta ofenziva može biti samo duhovna. Kad se uhvati u koštac s katolicizmom, sigurno se neće održati. Ali, pođe li dalje, kako je išlo do danas, postat će islam brojniji od katolicizma, koji je danas pred ostalim vjerama. Koliko bi napravili za velike potrebe misija, koje moraju izdržati borbu s tako opasnim konkurentom, kada bi žrtvovali samo trećinu suvišnih užitaka! Još ima previše dima na katoličkim zborovima! O alkoholu i ne govorimo!...

Negdje je zapisana mudra riječ: »Nismo bogati samo s time što posjedujemo, nego i s time čega se časno odrečemo. Može se dogoditi, da će čovječanstvo biti sretnije što bude siromašnije; time, što predobiva, ujedno gubi.«

Dosta o tome! Mogli bi ići i dalje. Ostalo ćemo vidjeti u poglavlju o kršćanskom preporodu. Iz toga, što smo već rekli, jasno je kako je ispit savjesti, makar bio za nas žalostan, ipak vrlo ljekovit. Ne sakrivajmo istine! Upoznajmo svoje mane i bit će bolje. Gledajmo natrag, da dospijemo naprijed!

»Schildwache« (Straža), što izlazi u Baselu, pisala je u svečanom broju za blagdan Krista Kralja ovo pokajanje:

»Priznajemo pred Svemogućim, pred Marijom, Kraljicom neba i zemlje, pred četama anđela, svetaca i pred svom Crkvom, da smo vrlo mnogo griješili protiv kraljevstva Kristova mislima, riječima, djelima i nemarnošću. Naš grijeh, naš grijeh, naš preveliki grijeh! Kriste, Kralju! Priznajemo i okajavamo nemili nehaj mase, nemar do Tvojih prijatelja; Kriste Kralju! priznajemo i okajavamo sramotnu našu šutnju; Kriste Kralju!« . . .

Da predusretnemo prigovor, da je to »pesimizam« — treba ipak naglasiti da se time ne taji temeljitog rada u vinogradu Gospodnjem. Poznate su žrtve misionara, napori i opasnosti kojima se izlažu ti pioniri kraljevstva Božjega. Njima nije pisac ovog djela dostojan odvezati remena na obući! I u domovini ima Gospodin bezbroj vjernih slugu i službenica, koji se za Njega žrtvuju, pripravni dati i svoju krv. Njihovih

zasluga ne smijemo umanjivati! Njima zahvalimo, da je još na zemlji toliko dobra. »Znam tvoja djela i trud tvoj i strpljivost tvoju i da ne podnosiš zlih. I da si ustrpljivo podnio mnogo, a nisi malaksao. Tko ima uši, neka čuje: pobjedniku ću dati da jede od stabla života, koje je u raju Boga mojega:« (Apokal.)

Nije li nam ipak sinulo, da moramo radi nevoljnog stanja, u kojem se nalazimo, pregledati sve i potražiti što još manjka, vidjeti što još moramo da napravimo, poboljšamo, popunimo i produbimo, da bi kraljevstvo Božje proširili i učvrstili?

Da se na vjerskom području mnogo radi i žrtvuje, tome neće nitko prigovarati. Samo možemo primjetiti, kako se većina katolika previše ograničuje na svoj uski djelokrug i udubljena je u njega, što je samo po sebi pravo; mnogima međutim nedostaje širokih pogleda i srce, koje bi obuhvatilo sav svijet. Nedostaje velikih pogleda. Mi ipak moramo osvojiti svijet!

II.

NAŠA ZADAĆA.

»Bezdan dozivlje bezdan.« Ps. 41,8

Osvojiti svijet za Krista!

Još se jednom pitamo: da li je to ozbiljno ili je to samo lijepa lozinka kao mnoge toj slične? Mnoge lijepe riječi, pa bile one i pobožne, ako se mnogo opetuju, ostaju, nažalost, samo lijepe fraze. Ali nije tako s riječju o kraljevstvu Kristovom i osvajanju svijeta za Krista našeg Kralja! Ne, to ne smije biti samo puka riječ! Riječ mora postati stvarnost! Ne danas ili sutra, nego čim prije. To mora biti naša najveća briga — kolikogod je to u našim snagama i kolikogod uzmognu ljudske sile ojačane milošću Božjom.

Da li je taj cilj previsok? . . .

Boljševici imaju pred očima svoj cilj. Ništa manje, nego podići revoluciju po cijelom svijetu i podjarmiti ga bezbožnoj vladi. Apostoli boljševizma raštrkani su po svim zemljama i dijelovima svijeta, te neprestano rade za svoj ideal u čvrstom uvjerenju, da mora svanuti dan, kada će boljševizam posvuda zavladati. Hoće li to biti? . . . Strava nas hvata, kad pomislimo i na samu mogućnost . . . Opasnost ipak nije isključena, dokle god to djelovanje promatramo skrštenih ruku. Opasnost je zbilja vrlo velika. Paul Schindler veli u svojoj brošuri »Svjetska opasnost

boljševizma«: »Boljševizam je svjetska opasnost vrlo velikih dimenzija i goleme udarne snage. Evropa bi morala drhtati i tresti se pred tolikom opasnošću za svoj opstanak. Ali, čini se, da široke mase još nisu dovoljno svijesne svoga položaja. Nijedan glas još nije toliko snažan, da prodrma iz sna gluhe i slijepe narode Europe, koji neće da čuju i vide.«

Što smo dosada učinili protiv tog paklenog plana koji ide za tim da sruši s prijestolja Stvoritelja svega i da ga nogama zgazi? ... Nama se to čini obična stvar, što rade naši neprijatelji. Sve ide velikim i punim korakom dalje. Dosta se je napravilo, ali još se ne vidi i ne čuje o zajedničkom, organizovanom, promišljenom i odlučnom nastupu protiv ove opasnosti. Ironično se je izrazio o tome Fiedler: »Dok se na sve strane radi protiv vjere i Crkve ustrajno i svijesno, dotle u dvorani kršćanstva vlada tajanstveni mir.« Prošlo je već više godina, otkako je ovo Fiedler napisao, a još je uvijek isto, kako je i prije bilo. Sigurno je tomu uzrok, što smo slabo udruženi, te nemamo ni jednog organa, koji bi te lijepe misli širio. Bez organizacije ne ide. Ideja treba forme, sredstava.

Sada se mnogo govori i piše o Katoličkoj Akciji. Da li je ta akcija izazvala kakav pokret? ... Dosada se, nažalost, ne zapaža ništa osobita.

Biskup iz Birminghama rekao je: »Jedan od razloga, zašto je naišao poziv Katoličkoj Akciji na tako slab odaziv, jest činjenica, da pripada veliki broj kršćana spavajućoj Crkvi. Oni su mrtvi teret u lađi sv. Petra. Oni putuju lađom, ali ne učine ništa, da bi joj pomogli naprijed.«

Da li je marksizam, otpad proletarijata, kakav pokret? Da, i to kako jak!

Da li je novo poganstvo u Njemačkoj pokret? Da, i te kako strašan!

Da li je bezbožna propaganda pokret? Da, i to vrlo snažan.

Nasuprot ovim silnim protukršćanskim pokretima, strujama i jurišima trebamo već jednom uzgibati *jaki religiozni pokret.*

Borba je blizu, što čekamo?! »Agenti Moskve rade u velikom stilu, po velikim nacrtima, s bezbrojnim sretstvima i zagriženošću na tom, da istrijebe vjeru. Borba se sprema na život i smrt« (Fiedler).

Katolici, što se premišljate? Ne dopire li do vas buka milijuna što viču, da ih čuje sva kugla zemaljska: nećemo da Ovaj vlada nad nama! Dolje s Njim! Ne viču »neka se razapne«, jer su Ga već osudili i spremni su, da Ga razapnu. Na svijetu biva isto tako, kao što se zbivalo u Pilatovu dvoru. Kristu Kralju skinuli su kraljevsku krunu, okrunili Ga trnovom krunom i udaraju bijesno po njoj ... A mi smo na sve to krvožudno deranje mirni i tihi kao apostoli na Veliki Petak. Ne zgražamo se i ne trsimo se, da bi branili zemlju i krunu našeg Kralja. Hoćemo li Ga sramotiti time, što se kao njegovi vjernici ne usudimo napraviti niti onoliko, koliko rade plaćenici antikrista? Zar da ima sotona gorljivije pristaše, nego Gospodin Bog? Kraljevstvo tmina ne zaslužuje većih napora, nego kraljevstvo nebesko. Sluge nas sotonine već dugo pozivlju na borbu. Vrijeme je da im se već odazovemo. *Bezdan dozivlje bezdan.* Velika zloba iziskuje ve-

liku ljubav, gorljivost, radinost i požrtvovnost. Vanjskim naporima i zakletoj mržnji protiv Boga postavimo *veliki, jedinstveni i radini pokret.* Pređimo jednom iz obrane u napadaj! Za sada nema o tome kod nas govora. *Obrana* je uvijek prema napadaju slabija stvar. Ako ne želimo uvijek izvlačiti tanji kraj, onda moramo preći u napadaj. Front protiv fronta! *Udruženi svjetski savez protiv bezvjerstva i bezboštva.* Rim ili Moskva? Papa ili Staljin? Krist ili Belijal?

»Krist pobjeđuje, vlada i zapovijeda!«

Zar da to budu samo riječi? Ne! Ali kako da se to ostvari? Mi smo pozvani, da Mu izvojštimo pobjedu nad svijetom. Navijestimo rat bezboštvu i novom poganstvu do uništenja, a među stare pogane prodrimo kolikogod je moguće i pridobijmo ih za Crkvu.

Cilj je visok, naša je zadaća prevelika. Bit će dugotrajna borba, strašna i žestoka. Ta moramo znati. Ali, zar da se povučemo? Nipošto! Inače smo već unaprijed poraženi.

Tako velikog posla ne možemo započeti bez nacrta. Treba nam, dakle, nacrt, program, a onda ćemo ga svom energijom izvoditi do svršetka.

TLAPNJA?

»Kraljevstvo nebesko trpi nasilje, i silnici ga grabe.«
Mt. 11,12.

Da li je sve to tlapnja? Pitanje nije suvišno. Pisac ove knjige ga je mnogo puta postavio sebi i drugima. Kad su ove misli i nacrti po prvi put bili napisani, dao ih je pisac mnogim ljudima na pregled i pitao: da li su to tlapnje? Odgovor je uvijek glasio: Ne! To nisu nikakve tlapnje! To je lijepo, to je divno, to se može i provesti, a budućnost će pokazati, u koliko vremena. I ovaj spis pregledalo je i odobrilo mnogo cenzora.

Mogao bi neko reći: pretjeravate! »Ne quid nimis!« ili »nepravedne tužbe«. Nekoliko puta čuli su se prigovori: »O tome me ne može niko uvjeriti«, drugi put »tlapnje«, i opet »treba znati, da sve, što se može postići, ima svoje granice!« To je stalno da sve, sve ljudsko ima svoje granice. To će nadoći samo po sebi, a mi težimo za najboljim i najljepšim. Bez granica, bez mjere! Pavao nije poznavao granica. Kao silni lav jurnuo je na apostolski put da osvoji svijet.

Poznato je, da čim više netko teži, tim više i postigne. Ko teži za velikim stvarima, taj će ih i postići.

To nas uči život svetaca. Ko se zadovolji srednjom mjerom, neće daleko doći.

Da li je uopće koji zahtjev prevelik za Boga? Koliko možeš, toliko nastoj! Quantum potes, tantum aude! Bogu se sviđa velikodušnost i poduzetnost. Ima li na svijetu nešto, što bi bilo vrijedno svih naših napora, kao što je to kraljevstvo Božje i spas tolikih duša od vječne propasti?

Čitamo o sv. Tereziji i drugim svecima, kako su se molili za grešnike i nevjernike, koji ne poznavaju i ne ljube Boga; i oplakivali su još propast tolikih duša. Ne samo da su se za njih molili i pokoru činili, nego su i spremni bili, da bi i sami bili zabačeni, samo da bi druge mogli spasiti. »Jer bih želio, da ja sam budem odlučen od Krista za braću svoju!« (Rimlj. 10.3).

Ako i nismo sveci, zašto ne bi uzdisali i plakali zbog tolikih nesretnika?

Ako nam je srce na Badnjak prepuno veselja, jer se rodio Spasitelj i jer će On mnoge duše spasiti, ipak nas uznemiruje gorka misao: koliko još ima milijuna, koji ne znaju, što su božićne radosti, ni što je to Božić, koji još nijesu čuli pjevati: »Slava Bogu na visinama!« Gotovo sva Azija i Afrika, Indija, Kina i Japan... Preko hiljadu milijuna... Mogli smo pretražiti ove krajeve, kao sv. Franjo Ksaverski, i donijeti im radosnu vijest o Otkupitelju. Kada će doprijeti do njih ova vesela vijest?... I vani na ulicama, koliki se žure i slave svoj »Božić«, a i ne misle na Otkupitelja — pravi pogani usred kršćanskih zemalja!

Kada razmišljamo o velikoj Isusovoj ljubavi u presvetom Sakramentu, kada se veselimo što se iz

ljubavi ponizio i nastanio među nama i što prijateljski postupa s nama — evo prebivališta Božjeg među ljudima i prebivat će među njima — mislimo li na njegove velike milosti, kada k nama dnevno dolazi i postaje naša hrana i gost našega srca? Ne mislimo li tada i nehotice na mnoge milijune ljudi, koji te sreće ne poznaju i koji je nijesu nikad okusili? Kada častimo Njegovo presv. Srce, zar se ne žalostimo, da ga mnogi još ne poznaju, da ga malo njih ljubi, a mnogi žaloste? Ne želimo li se sami žrtvovati, da bi Mu pridobili mnoga srca i položili Mu ih pred noge? Ne mislimo li dnevno na hiljade ljudi što preko dana umiru i polaze u vječnost bez sredstava milosti, bez svete vjere? Zar nismo spremni učiniti sve, što kao ljudi možemo, da bi im pomogli u tako velikom neznanju? Neko je uskliknuo: »Dajte mi velikih misli!« Nema većih od onih, što nam ih pruža naša vjera. Sretni smo, što ove velike misli ne moramo tražiti. Ne smijemo prezreti ove velike misli, što nam se same po sebi nude, nego ih prihvatimo i nastojmo ih ostvariti.

Sveta je Terezija od Djeteta Isusa imala u djetinjoj ljubavi prema svom Spasitelju takvu gorljivost prema dušama, da je htjela s njome obuhvatiti cijeli svijet. »Dok smo ovdje na svijetu, imamo samo jednu brigu, a ta je: ljubiti Isusa, za Njega spasavati duše i brinuti se, da bi Ga i one ljubile«. Radi toga bi bila sve preuzela na sebe. Htjela je biti svećenik, da Bogu daruje duše, htjela je biti crkveni učitelj, da poučava, misijonar, da svemu svijetu naviješta evanđelje. To je sve htjela da čini ne samo godinu dana, nego do konca svijeta. »Ne bih htjela mirovati do konca svi-

jeta. Vitlala bih mačem ljubavi i protjerala bih nametnika iz kraljevstva Božjega. Isusa bih proglasila kraljem svih ljudskih srdaca!« Zašto ne bi i mi mogli imati toliko gorljivosti? Ne bi li i mi mogli proglasiti Isusa kraljem zemalja i duša?

Pater Plus D. I. pripovijeda u svojoj knjizi »Bog u nama« o nekom časniku avijatičaru, koji se strovalio sa svojim aparatom i ležao 26 sati usred neprijateljskog položaja. Kad su ga konačno našli i odnijeli ga, dođe do odlučnog zaključka: »Posve ću ozdraviti. To mora biti i sam Bog hoće, jer je moju dušu napunio težnjom, da učinim mnogo i da izvedem velike nacrte.«

I mi imademo pred sobom velike nacrte. Ove ćemo prihvatiti, jer je Bog i naše duše napunio silnom željom, *da za Njega učinimo nešto velikog.*

Nisu li te težnje beznadne? . . .

Kad su sv. Petar i Pavao došli u Rim bez ikakvih sredstava, navijestili su rat poganstvu koje je gospodovalo po svem tadašnjem kulturnom svijetu. Došli su kao duhovni osvajači. Čudnovato je to bilo. Teško je bilo i pomisliti da će uspjeti. Da li su zapreke mogle biti veće? . . . Mogli bi reći: »Petre, što misliš? Ne umišljaj si . . .« A danas stoji već nekoliko stoljeća golema crkva sv. Petra u Rimu. Pred njom stoji obelisk s natpisom: »Evo križa Gospodnjega, Bježite neprijateljske sile! Pobijedio je lav iz plemena Judina, iz koljena Davidova!

Možda će ko reći: »To je bio Petar prvi i jedini!« — Ne! Zašto bi mi danas mogli manje nego Petar? Ne radi li se o istom Gospodinu? Ne vrijede li i za

nas iste Njegove riječi: »Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svakom stvorenju!« Da li je to već postignuto i izvršeno? Doklegod ne bude ovo izvršeno, sve dotle ćemo imati istu dužnost kao Petar i Pavao. »Šaljem vas kao ovce među vukove«. »Ne bojte se onih što ubijaju tijelo!« »Ja sam s vama sve do konca svijeta«.

U predgovoru knjige »Das Urchristentum« (Prakršćanstvo) piše Dr. Meffert: »Proučavanje starog kršćanstva ima posebnu važnost za sadašnjost i bližnju budućnost. Ne samo, da nas odvrati od pesimizma u sadašnjosti i budućnosti. U vremenima, kada su raspaljene borbe svjetskih nazora i kad savremeni svijet ne taji otvorene borbe protiv kršćanstva na život i smrt, u takvo doba — kad je prava dužnost kršćanstva, da osvoji svijet, u vrijeme kad bi se mogla uvući neka klonulost i malodušje, tada se pogled kršćanskog oka svrati na prošlost, na ono pravo, veliko, kršćansko osvajanje svijeta i pobjedonosno prodiranje kroz antikni kulturni svijet. I to s potpunim pravom! Uza svu nejednakost u omjeru snaga s jedne i druge strane. Nekršćani i protivnici s jedne strane, te sami kršćani s druge strane; zato pesimizam pruža svoje koštunjave, mrtvačke ruke, koje guše svaku djelatnost čovjeka današnjice. Može li da nastane takovo pesimističko raspoloženje kod onoga, koji pozna snagu naših i neprijateljskih sila, i kako stoji staro kršćanstvo i uzorni misionari kršćanstva prema njihovim nesređenim snagama? K tome još kakva zbrka u njihovim moralnim načelima? Ako bi iko imao povoda za pesimističko raspoloženje, onda bi ga imali oni ljudi,

koji su »svoj život založili za ime Gospodina našega Isusa Krista« (Dj. Ap. 15, 26). Pomislite, što je to značilo baciti mreže nauka Kristova, koji od ljudi traži najveću čudorednost, u gradovima, kao u Antiohiji na Orontu, ili Korintu, koji je radi bludnosti bio poslovičan, i k tome još navijestiti rat svim onim idolima i oltarima po poganskim gradovima! Ljudski sudeći nije bilo nade u pobjedu! Ali te misli kod njih nije bilo, šta više, puni su bili nade i odvažnosti. Zanosili su se nadom sigurne pobjede. U njih je bilo raspoloženje, koje izrazuje himna »Barjaci kreću kraljevi«. Tako je nemoguć bio svaki strah i oklijevanje.

Razlog ovog vjerovanja u pobjedu lako je upoznati: to je živo uvjerenje, da je istina na njihovoj strani i da jedino ona može zadovoljiti ljudske duše, koje traže istinu.«

Pričini li se nekome naš cilj previsok, pretjeran, onda valja razmisliti, kako je svijet napredovao i kako je time postao manji i uvijek manji postaje. Morima plove ogromni parobrodi, kroz pustinje Azije i Afrike jure automobili, a zrakom krstare aeroplani. Nije više nikakva novost u par dana preletjeti oko zemlje. Razgovaramo među sobom s jednog kraja svijeta na drugi, doskora ćemo se moći i gledati. Ako katolici ne napredujemo sa svijetom, onda nazadujemo. *I sve ćemo više zaostajati, ako ne pokrenemo sve poluge, da se održimo.*

Uporedo s tekovinama novog vremena ide kroz svijet strašni val nevjere i nemorala, te prijeti, da poplavi cijelo čovječanstvo. I onda da ostajemo mi katolici još uvijek neznatni, uskogrudni, neodlučni i

pospani? Ne ćemo li u srcima našim obuhvatiti sav svijet i pružiti ruke našoj braći po svoj zemlji, te ustati na zajednički, organizovani i odvažni otpor protiv navale pakla? Osvojiti svijet za Krista, to da bi bila tlapnja?

Boljševizam ima u nacrtu, da osvoji svijet; bezboštvo i mržnja na Boga, koju gaje milijuni i milijuni duša, također nije tlapnja, nego gorka, strašna činjenica . . .

Kod prosuđivanja stanja kršćanstva nije umjestan optimizam, to bi bila samoprevara i uspavljivanje. Kada se pak radi o ozbiljnom radu, tada nas mora oduševljavati sveti optimizam, a pesimizam ne smije nam podrezati krila i zakrčiti puteva!

»Ko hoće nešto veliko postići i to veliko sprovesti kroz neprijateljske redove, tome je potrebna neslomiva i neumorna volja za pobjedu. Ta volja za pobjedu glavni je sastavni dio onoga, što nazivamo ofenzivni duh«. (Fiedler).

Čovjek se može oduševiti za velika i junačka djela, ako mu predočimo neki uzor, koji ga posve obuzme i krijepi u borbi. Posebno moramo biti spremni mi katolici na goleme žrtve i pobrinuti se da nam ne ponestane duhovnog, čvrstog i neustrašivog uvjerenja u odličnost, apsolutnost i važnost naše vjere, koja nadilazi sve zemaljsko«. (Dr. Karl Friedl).

U nekoj profanoj knjizi čitamo: »Štogod se je velikoga na svijetu postiglo, to je počelo u željama i slutnjama, u snovima i nadama, što su bile dugo bez vidljivih uspjeha. Ali čežnja za ostvarenjem očuvala je volju na životu, olakšala sve žrtve, i tako zamiš-

ljena slika prešla je iz kraljevstva snova u divnu zbilju. Sva otkrića i pronalasci smatrala su se u početku utopijama. One koji su na njima radili i za njima težili, ismijavali su kao utopiste i fantaste. No oni se nisu dali smesti, nisu odustali od svojih težnja i napora, te su konačno ipak imali pravo: »tlapnje« postadoše zbiljom. (Amerika, Zeppelin . . .).

Kraljevstvo nebesko silu trpi, a oni, koji se silom služe, izazvat će je na sebe. »Ko može razumjeti neka razumije!« Hoćemo li postići naš visoki cilj, onda se moramo svi kao jedan zauzeti za nj.

Ovo neka je dovoljan odgovor na eventualne sumnje i prigovore o našem idealu i cilju. Dalje raspravljati o tome zbilja je nepotrebo, pogotovu, kad su ove misli i nacrti odobreni s najvišeg crkvenog mjesta.

KATOLICI, PROBUDITE SE!

Braćo! Vrijeme je već, da se probudimo od sna! (Rimlj. 13, 11.)

Kažu, da živimo u važno doba i da je usprkos tome, što moramo gledati toliko žalosnih događaja, ipak lijepo živjeti u takvo doba. Na raskršću smo vremena. Sviće zora novog razdoblja u povijesti svijeta!

Dobro! Stojimo li usred tako odlučnog vremena, onda nam je sveta dužnost, da se brinemo, kako bi se vremena poboljšala, a ne pogoršala. Tog velikog časa ne smijemo propustiti! Svijesni moramo biti velike važnosti našeg doba! Odgovorni smo pred Bogom zato, kamo će prilike krenuti. Jer upravo u ovo doba imamo posla s odvažnim i okretnim protivnikom. Kao da cijeli pakao s neviđenim još silama udara na kršćanstvo! Zato mora biti i naš otpor čim veći, inače će nas optužiti povijest.

U povijesti Crkve bilo je već mnogo propuštenih zgoda. U takozvanoj renesansi, ili bolje propadanju, vapilo se skoro dva stoljeća za reformom, ali se s reformom zatezalo tako dugo, dok nije došlo do velikog sloma i otpada cijele trećine katoličkog svijeta. Strašna rana na tijelu kršćanstva, koja još ni danas nije zacijelila! Pojedine vapaje u pustinji

prečuli su, nisu ih shvatili, ismijavali su ih, progonili, spalili...

U doba državnog apsolutizma i »prosvjetiteljstva« živjeli su katolički suvremenici bezbrižno i privilegirani staleži mirno su uživali svoje privilegije, premda se već javljao otpor, koji je konačno planuo u francuskoj revoluciji. Ta je zbacila privilegije i zadala kršćanstvu novu i tešku ranu, čije kobne posljedice osjećamo još i danas. Prilike vremena kucale su na njihova vrata, ali oni su i dalje mirno spavali, dok nisu bili konačno neugodno iznenađeni.« Da je netko kazao tada francuskom kleru, da će za nekoliko godina na glavnom žrtveniku Nôtre Dame slaviti kao boginju razuma jednu igračicu, da će najviše crkava pretvoriti u »hramove razuma«, pod kaznu smrti zabraniti katoličku službu Božju, da će ukinuti kršćansko računanje vremena i nedjelju — tada bi mu se nasmijali ili ga zapitali, da li ima zdravu pamet. I u Rusiji nisu vjerovali. Niko ne vjeruje, dok ne postane činjenica«. (Fiedler).

I u vremenu što je neposredno iza nas, kada se digao »četvrti razred« i zatražio svoja prava, kad je proletarijat hrpimice okretao leđa Crkvi i otpadao od Boga, da li je opasnost bila uočena u pravi čas? Moralo je doći do najgorega, do zadnje etape materijalizma, do boljševizma...

To su povijesne činjenice, koje se ne dadu uljepšati. Moraju li katolici zbilja doživjeti prije strašnu katastrofu, nego li se opamete i slože za jaki čin?... Zar istom onda počinju spasavati, kada je već polovicu ili više izgubljenog? Neka nam prošlost bude

učiteljica. Hoćemo li prvo proći kroz vatru boljševizma i u njem pokopani ustati na novi život? Ne samo mi, nego i mnogi razboriti ljudi misle tako. »Zašto ima današnje kršćanstvo tako malo poleta i zašto nema velikih težnja? Zašto smo uvijek samo saputnici, a rijetko kada vlakovođe i ložači? Zašto da se zove lokomotiva svjetskih događaja prije liberalizam, danas socijalizam? Zašto ne jednom katolicizam? Nemamo velikih ideja, što osvajaju svijet. Ili bolje rečeno: »velike ideje nemaju nas!« (Mäder: »Krist, veliki vladar«).

Koliko su kršćani propustili prema Turcima! Da su mogli tako duboko prodrijeti u Evropu, mogu zahvaliti jedino neslozi i nemarnosti kršćanskih vladara i naroda. Koliko li su imali muke pape, da ujedine vladare i narode i da ih postave na obranu protiv turske opasnosti. Ali uz kako neznatan uspjeh!

Ako čitamo Pastorovu »Povijest papa« moramo se zgražati kako su bili nevjerojatno ravnodušni i nesložni. Kad je bila Ugarska ugrožena od Turaka, jedva se je kralj s mogućnicima odlučio na obranu. Naravno, da su na Mohaču bili poraženi. Turcima je bila laka ova igra.

Konačno je ipak uspjelo pod Bečom slomiti moć Osmanlija i spriječiti im da prodiru dalje u Evropu. Dogodilo se to za Inocenta XI. I za Pija XI. moramo podići bedem proti daljnjem prodiranju boljševičkog bezboštva. Ne smijemo gubiti vremena. Ali za tu se stvar moramo posve drukčije složiti i boriti, nego li dosada. »Braćo, čas je, da se probudimo od

snal« Već je minula jedanaesta ura. Katolička pospanost mora prestati jednom zauvijek! Mi nismo spavajuća Crkva, nego boreći se katolici. Na noge! Ne umanjujte opasnosti! Zar ne vidite, da smo opkoljeni od strašnih neprijatelja? Stupimo u svrstane redove na obranu najsvetijih dobara na zemlji! Protiv vojnog pohoda Sotone, pokrenimo sveti križarski rat. Rat nam je već dugo vremena naviješten. Rat do uništenja. Katolici, u križarski rat! Bog to hoće! Bog to hoće!

Odlučno, s nepokolebivim pouzdanjem i svetim optimizmom organizujmo se i mobilizirajmo za sveti boj. Ova čvrsta odluka i široki nacrt probudit će u nama velike snage, što dosad drijemahu. Kao što se nam u fizičkom svijetu otkrivaju tajne sile i sposobnosti, koje dosad ni naslućivali nismo, a sada zadivljuju svijet, kao elektricitet, magnetizam, radium itd., tako možemo i u duhovnom životu probuditi nove snage, pronaći nova sretstva i nove puteve. Novi, jaki vjerski pokret moramo oživotvoriti i iz njega neka se razvije novi kršćanski život!

Kako se u naravi gibanjem stvara toplina, tako neka se s ovim gibanjem i u tijelu katolicizma razvije nova duhovna toplina. Sve drijemajuće sile u katolicizmu valja mobilizirati i pozvati ih na službu najvišem Gospodinu. Kao što elektricitet prostruji čovječje tijelo, tako neka sveto vjersko oduševljenje obuzme i proteče kroz katolički svijet, kako to traži opasni položaj kršćanstva.

»Oganj sam donio na svijet i što želim, nego da gori.«

Sveti ivanjski krijes neka usplamti, obasja i raspali sav katolički svijet!

Novi Duhovi moraju i sami doći: ognjeni jezici vjerskog oduševljenja, apostolskog žara i sporazumijevanja svih naroda u jednom jeziku, jeziku ljubavi!

Ono što je kliknuo Sveti Ignacije svojima, neka vrijedi i za nas: »Idite i raspalite sav svijet!«

SLUŠAJTE GLAS OCA!

Ko vas sluša, mene sluša. (Lk. 10, 16).

Ovo, što se ovdje razlaže, isto je, što od nas želi i traži sveti Otac. U svojoj okružnici »Caritate Christi compulsi« od 3. svibnja 1932. poziva sve katolike slijedećim riječima: »To činimo tim većma, što ove rulje, pomahnitale od đavolskog bijesa, svojih opakih nakana ne nastoje ostvariti samo riječima nego sabraše sve sile, da bi ih što prije priveli u djelo. Jao ljudstvu, ako Bog, u tolikoj mjeri prezren od svojih stvorova, pusti slobodan zamah pogubnim valovima i ako se njima posluži kao bičevima za kažnjavanje svijeta! Nužno je dakle, časna braćo, da na obranu neumorno gradimo »bedem pred kućom Izraelovom« (Ezeh. ŘIII. 5) i da sve naše snage i nas same udružimo u jednu čvrstu četu protiv opakih falanga, što su jednako kivne na Boga, kao i na ljudski rod. U toj se naime borbi vodi rasprava za najveće opredjeljenje, pred kojim može da se nađe ljudska sloboda: ili za Boga, ili protiv Boga. To je opet vijećanje, o kom ovisi sudbina čitavog svijeta. Zato sve u ime Boga zaklinjemo: Svi se moraju složiti, makar i uz najteže žrtve, da se spasi ljudsko društvo!«

Tako sveti Otac. Otada su prošle tri godine.

Što se dogodilo do sada na ovako svečan poziv? Da li je podignuta obrana kuće Izraelove? Da li je organizirana jedinstvena i jaka armada? Gdje?... Zar da se ovaj poziv svetog Oca ne shvati ozbiljno? Da li su riječi o obrambenom zidu i armadi samo lijepe fraze?... Zaboga ne! Frazama se ne pomaže Crkvi. Ne, sveti Otac je stalno htio nešto stvarno, konkretno. Da li će u toj borbi ostati glas našeg Oca i Vođe zbilja bez odjeka?...

Ne! Njegovoj želji moramo odgovoriti, slijediti treba njegov poziv! Čujte! On nas zaklinje! Mora to biti, makar i uz najteže žrtve. U prvom redu se obraća na nas: »U tom jedinstvu srdaca i snage, treba da zauzmu prvo mjesto oni, koji se ponose svojim kršćanskim imenom; poput divnih primjera apostolskih vremena, kad je mnoštvo onih, što vjerovahu, bilo jedno srce i jedna duša«.

Koji se ponose svojim »kršćanskim imenom«. To smo dakle mi, koji se hvalimo, da smo dobri katolici. Hoćemo li i mi prečuti glas našeg Vođe?... Braćo moja, već je, dakle, skrajnje vrijeme, da slušamo taj poziv, da se maknemo i nešto stvarnoga poduzmemo.

Da, sveti Oče, mi ćemo slijediti Tvoj poziv! Udružit ćemo se u silan front i boriti ujedinjenim snagama i ustrajni sa svim sretstvima za Boga i Njegovo kraljevstvo. Zaratit ćemo se sa bezbožnim zmajem, puni snage i odvažnosti. To ti svečano obećajemo, i obećanje svoje postavljamo pred Tvoje noge.

Katoličku internacionalu postavljamo protiv bez-

božne. Uz glas»Proleteri svega svijeta, ujedinite se!«, nek se otsada čuje: »K a t o l i c i s v e g a s v i j e t a, u j e d i n i t e s e!« Ujedinite se duhom i srcem! Složite se u borbi za najveća dobra čovječanstva! Za Božju vladu na zemlji i za spas svijeta.

*

Karl Marks je uvidio, da će njegove socijalne misli i ciljevi biti ostvareni samo tada, ako se udruži proletarijat svega svijeta. Zato im je dao parolu: »Proleteri svega svijeta...« I oni su njegov glas slijedili, te je socijalizam tako postao svjetska velesila. Isto tako možemo i mi katolici pomoći do pobjede našim kršćanskim, jedino pravim idejama, što moraju usrećiti svijet, samo ako se ujedinimo u čvrstu duhovnu zajednicu. Jedino ćemo tako postati velika sila. U tom je naša jakost i pobjeda. Zato opet i opet:

K a t o l i c i s v e g a s v i j e t a, u j e d i n i t e s e!

III.

NAŠ NACRT.

1. U j e d i n j e n j e s v i h k a t o l i k a.

Da budu jedno! (Iv. 17, 21).

Mi smo katolici uza svu brojčanu nadmoćnost u svijetu gotovo bezmoćni i kod važnih događaja u svijetu nemamo ni riječi. Židovi sa svojih 15 milijuna mnogo više utječu na događaje svijeta, nego nas 400 milijuna katolika. Isto tako nekoliko milijuna slobodnih zidara zapravo upravlja svijetom. Navodim Dr. Ehrmann-a koji u časopisu »Schönere Zukunft« u članku »Meksiko i svjetska savjest«, piše slijedeće:

»Jedno se svakako jasno vidi na pogled ove činjenice, kako smo mi katolici nemoćni uza svu našu brojčanu premoć i svjetovnu rasprostranjenost. Nijesmo li u današnjem stanju prilika gotovo nijemi i osuđeni kao besposleni posmatrači na obali rijeke vremena, a da ne možemo nimalo djelovati na smjer toka? Ko je kriv tom duhovnom razoružanju? Okretnost protivnika, ali još više običajna katolička bezbrižnost, katolički kvijetizam. Uloge bijahu nekoć drukčije podijeljene. Jednom smo bili gospodari, sada smo bespravni, razbaštinjeni. Malo po malo dopuštamo, da nam odlazi moć. Nasljeđena prava u mnogim nam se zemljama postepeno odu-

zimaju: pitanje škola, znanost, umjetnost, književni trg, zakonodavstvo, uprava, štampa. Čini se, kao da su vodeći krugovi katolicizma prespavali nekoliko desetaka godina, ako ne možda i čitavo stoljeće. I dok su čuvari spavali, provalio je neprijatelj u tor i sputao čuvare i ovce. Kad su se probudili, opazili su da su sputani. Nije li zaista došlo tako daleko, da smo izručeni na milost i nemilost dvim naddržavnim nekršćanskim silama: internacionalnom židovskom bankarstvu i masonskoj slobodoumnoj štampi?«

I »Deutsche Allgemeine Zeitung«, nekatolički organ, piše: »Kad su u Španjolskoj oborili kralja, revolucionarci su palili palače i samostane, ucjenjivali su redove, zlostavljali svećenstvo, plemenitaše i kapitaliste, rušili crkve i spomenike. Vijesti o ovim užasnim djelima primljene su od svega civiliziranoga svijeta s velikom ravnodušnošću! Nimalo drukčije nije bilo za progona kršćana u Meksiku, niti za grozota, što su ih počinili nad masama boljševici. Za svjetskoga rata istrijebili su Turci ognjem i mačem sav kršćanski armenski narod, a svijet je to jedva zabilježio. Nedavno je bilo poubijano na hiljade kršćana Asiraca u državi Irak, i svijet je opet na te zločine šutio. Takve grozote događaju se u naše doba pred našim očima — i mi šutimo... Jesmo li zaboravili, koliko je bilo vike sa strane socijalista i slobodomislilaca Evrope i Amerike, kad je bio osuđen samo jedan njihov sumišljenik u Španjolskoj, pravi zločinac Ferrero? Oni znaju!...

Što treba učiniti u ovakvoj prigodi? Čega nemamo?

U prvom redu **katoličke solidarnosti.**

Dr. Ehrmann piše dalje: »Svijesni moramo biti činjenice, da katolička Crkva pretstavlja najveću i najrašireniju organizaciju svijeta i zbog toga je najsposobnija, da pokaže svoju moć i upliv u svemu svijetu. Nesreća je samo u tome, da svoje snage i ne slutimo, da ne znamo upotrijebiti svoje potencijalne energije. Nesposobnost, da iskoristimo svoju snagu, ima glavni uzrok u tom, što nije jedinstvo srdaca i volje doraslo jedinstvu organizacije. Kada bi to bilo, bila bi katolička stvar nesavladiva, pohod katolicizma nezadrživ.

»Jedinstvo srdaca i volje nije doraslo jedinstvu organizacije« — to znači jednostavnije rečeno: »Jedinstva nemamo«. Mi smo doista jedini u vjeri i povezani hijerarhijom; organizacija je tu, Crkva je tu, ali srca i volja ovako organizovanih nisu složni, ili barem nedovoljno. Naši protivnici rade drukčije. Učimo se dakle od njih! U tom pogledu daju nam oni najbolji primjer. Socijalizam, komunizam, masonerija i slobodni mislioci ne znaju za narodne granice, oni su međunarodno organizovani. Sve narodne granice nestaju pred njima. Samo ih jedna misao oduševljava, samo jedan cilj sve pokreće: Pobijanje kraljevstva Božjega. Kako su veliki prijatelji njemački i ruski komunisti! Djeca ovoga svijeta su upravo pametniji... Zato i jesu u usporedbi s nama spremniji za boj, spretniji osvajači i pobjedonosniji.

Mnogi su od nas više nacijonaliste, nego katolici. Uzmimo jednog njemačkog, francuskog i poljačkog katolika: ti se više osjećaju Nijemci, Francuzi, Poljaci, nego li katolička braća. Pa i kod nas.

Ništa drukčije nije s katolicima drugih zemalja. Nacionalno je na prvom mjestu, katoličko na drugom.

Narodna pocijepanost je naša velika nevolja. Stotina malih potočića nema snage, dok ujedinjeni postaju rijekom, koja brda prenosi. Ako se udružimo, onda će nam se postostručiti snage. Katolici raznih narodnosti moraju se približiti jedni drugima, da jedni druge upoznamo, da si pružimo ruke i sklopimo prijateistvo. Premalo se poznamo, ili se poznamo više po zlim, nego li po dobrim svojstvima. Zato se međusobno malo cijenimo, a ljubimo još manje.*)

*) Za ilustraciju neka služi ovaj primjer:

Godine 1924 došao sam kao iseljenički dušobrižnik mojih sunarodnjaka Slovenaca u Poranje i Vestfalsku. Pošao kao Savao — doduše ne gnjevnog obraza, ipak sa velikim nepovjerenjem — vratio se kao Pavao. Kada sam izvjesno vrijeme boravio među Poranjcima, vidio sam, da su sasvim ugodni i marljivi ljudi. Tada nijesam osjećao među katolicima, sa kojima sam dolazio u doticaj, ništa ili barem ne mnogo od uskogrudnog nacionalizma. Nepatvoreni katolički duh, koji je ovdje općenito vladao, neobično mi se sviđao. Osjećali smo se zaista kao katolička braća. Tada sam rekao: Zašto ne bi volio ovih dobrih ljudi, makar govore drugi jezik? I tako ne samo da sam odbacio svako nepovjerenje, nego mi je imponirao i njihov katolički život. Prije svega veliko mnoštvo odraslih ljudi i divnih mladića, koji su svaki mjesec u uzornom redu i dirljivom pobožnošću pristupali svetoj Pričesti. Iz Njemačke promatrao sam i Holandiju i upoznao i tamošnji uzorni katolički život. Često sam mislio: Ovo bi morale vidjeti druge zemlje, gdje tako šta nema. Kako bih mogao dobro, što ovdje raste i uspijeva, presaditi u druge zemlje, koje na ovome oskudijevaju. To je bila misao, koja me je počela stalno pratiti. Poslije toga napisao sam više od 100 članaka o Njemačkoj i Holandiji, te opisivao u domaćim novinama i časopisima tamošnji katolički život. Održavao sam također predavanja i propovijedi o tome. Prikazao sam tamošnje ljude pače ljepše, nego jesu. Kako to, a da nisam povrijedio istine? Tako, da sam samo dobro o njima pisao, a zlo prešutio. Zla i onako ima posvuda u svijetu dovoljno!

K tome još ovo:

1927. godine krenuo je iz Vestfalske prema Slovenačkoj posebni vlak sa mojim zemljacima, koji su željeli pohoditi domovinu. S njima je bilo i 18 njemačkih svećenika. To je bio događaj za moju domovinu! Posvuda su bili dobro dočekani i primljeni. Jedan između ovih svećenika imao je o Jugoslaviji takve pojmove, da se nije usudio ponijeti sa sobom svoj zlatni sat... Kad je na povratku istupio na zadnjoj stanici, rekao je svojoj sestri, koja ga je dočekala: »Kad bi vlak okrenuo, smjesta bih pošao natrag...«

To se je putovanje dopalo svim svećenicima. Puni zadovoljstva i veselja vratili su se u domovinu.

To su dva primjera, koji nas uče, kako je, dok se ne poznamo, i kako će biti, kad se upoznamo. Kršćanska ljubav mora premostiti sve jezične razlike. Iz ovih je razmatranja postepeno došlo do međunarodnih katoličkih kongresa, što su ih prozvali kongresima Krista Kralja.

Još jednom: Što da se radi?...

Opet moramo postati uistinu katolički: katolički osjećati, katolički misliti, katolički govoriti i katolički raditi! Katolicizam mora uništiti poganske nacionalizme, koji u svijetu stvaraju toliko zla, narode izazivlju jedne proti drugima, prouzrokuju toliko nemira i mržnje, snuju ratove. Pretjerani je nacionalizam direktno protivan katolicizmu. Nacionalizam je uskogrudan, samoljubiv, ohol, neprijateljski je raspoložen i surov. Katolicizam baš protivno. O katolicizmu se može reći ono, što je pisao sv. Pavao o ljubavi: »Ljubav je strpljiva, dobrostiva, ljubav ne zavidi, ne traži svoje, ne razdražuje se, ne misli o zlu; ne raduje se nepravdi, a raduje se istini, sve podnosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi« (1 Kor. 13). Oholi i uskogrudni nacionalizam ne smije

više potiskivati katolicizma! »Ko ljubi oca i mater više nego li mene, nije mene dostojan«.

»Nek budu jedno« je oporuka našega Gospodina i Učitelja, to je Njegova najvruća srdačna želja. Njegov je najveći glasnik sv. Pavao svečano proglasio, da u kraljevstvu Kristovom nema razlike između Židova i Grka. »Jer ste svi djeca Božja... Nema tu ni Židova ni Grka, nema roba ni slobodnjaka, jer ste vi svi jedno u Kristu Isus«. (Galač. 3, 26—28).

Među katolicima mora doći do jedinstvenog uvjerenja, do zajedničkog duha! U jedinstvu je snaga! Ta istina nek se provede u život. Budimo svijesni, da smo velika obitelj Sina Božjega, četa boraca Božjih, da moramo raditi jedan za sve, svi za jednoga. »Tada će biti katolička stvar nesavladiva i napretka katolicizma neće moći niko zaustaviti«.

Kako će doći do toga? Prvenstveno po

MEĐUNARODNIM KONGRESIMA KRISTA KRALJA.

Hosana sinu Davidovu! (Mt 21, 9). (1 Kor 4, 9). Postali smo ogledalo svijetu i anđelima i ljudima.

Zamisao samostalnih međunarodnih kongresa katolika u praktične svrhe potiče od biskupa Heylena iz Namura, predsjednika međunarodnih euharističkih kongresa. Kad su mu izrazili želju, da bi se euharistički kongresi mogli baviti i praktičnim pitanjima duhovne pastve i modernih katoličkih pitanja, odgovorio je da to ne ide, jer su euharistički kongresi samo za to, da se časti presveta Euharistija i da se na njima govori samo o tome. Radije neka se za pomenute ciljeve ustanove i posebni kongresi, koji se mogu održavati naizmjence s euharističkima.

Tako je došlo do kongresa Krista Kralja. Mogli bismo ih zvati i svjetskim katoličkim zborovima. Nije potrebno da bi se bojali međusobne konkurence tih kongresa. Oni će se međusobno lijepo popunjavati. Biskup je ujedno dao i dobar savjet, neka budu ti kongresi u početku pokrajinski, a onda će se polako razviti u svjetske, kao što je bilo i sa svjetskim euharističkim kongresima.

Kongresi su počeli u Njemačkoj. Prvi je bio u Leutesdorfu na Rajni 1928 godine. Od prvog do dru-

gog kongresa protekoše čitave četiri godine; uza sve napore nije bilo moguće naći mjesta, gdje bi održali kongres. Drugi je bio 1932 godine u Berlinu, treći 1933 godine u Mainzu. O svim su kongresima štampani izvještaji. Sva su tri kongresa bila divna, svaki slijedeći nadmašio je prijašnjega. Veliku zaslugu za kongrese imade i »Udruženje Ivanovaca« u Leutesdorfu. Jedino se zaboravilo izabrati međunarodni odbor. Po zamisli su kongresi bili međunarodni, ali je ipak ostalo omeđeno na Njemačku. To su počeci i uvod u prave međunarodne kongrese. Četvrti se kongres imao održati u Einsiedelnu. Tim se je htjelo te kongrese postaviti na šire i jače osnovice. Ali, taj je kongres bio odgođen. Mjesto toga je održana u St. Gallenu pod pretsjedništvom dijecezanskog biskupa međunarodna konferenca Krista Kralja, koja je izabrala i privremeni odbor, koji je postao nosilac ideje.

Jedino se treba bojati onoga, što je rekao jedan govornik na prvom kongresu u Leutesdorfu: kongresa ima mnogo, ali na žalost nose premalo ploda. Mnogo se čuje lijepih govora, a kad se raziđemo, ostane sve kao i prije. — Tako ne smije biti s kongresima Krista Kralja! Tamo treba raspraviti samo praktična pitanja. Osim lijepih riječi treba izraditi čvrste zaključke i onda, a to je glavno, brinuti se da se ozbiljno i dosljedno izvedu. Tako će kongresi postići velebne uspjehe.

1. Kongresi moraju biti i bit će velike manifestacije Kristu Kralju i vladi Njegovoj u svijetu.

Naš je Kralj zaista jedan skroman Kralj, ali se

ipak raduje, ako Ga se pozdravlja: Hosana sinu Davidovu! »Kad bi narod šutio, kamenje bi progovorilo!« Da kamenje ne mora progovoriti, govorimo mi. Kličimo mu i slavimo Ga! Na našim kongresima hoćemo da proglasimo Njegovu vladu nad svijetom. Nek svi doznadu, da je Isus Krist Otkupitelj i vladar svega ljudskog roda, da je Njegov nauk jedini ispravan i nepogrešan, da nas jedino taj može usrećiti i da je naš spas jedino u Njegovom imenu.

Mi katolici smo previše mirni, skromni i mlitavi. Glasno viču samo neprijatelji Božji. Njih čuje sav svijet. Naš glas ostaje samo u našim crkvama. Svojim stvarima pravimo premalo reklame. Zar da samo drugi viču: »Nećemo da taj vlada nad nama! Propni Ga«!? Vičimo i mi: »Neka živi Krist Kralj! Neka živi, neka vlada, neka zapovijeda!« Uz bubanj i trublju nek Mu se naviješta hvala i čast.

»Živio Krist Kralj! Nek taj poklik nadglasi krještavi glas svijeta, zaori kao zvukovi glazbe! Nek nadječi zuj kotača, lupu motora, udarce čeličnih batova, šikanje i ključanje topionica! Neka nadglasi sve anarhističke i revolucionarne poklike i udarce bičeva nepravednih vlastodržaca! Neka umukne šarlatansko znanje katedra i knjiga one znanosti koja neće Boga! Dolje njihovo neznanje i laž!« (»Schildwache«).

Sav svijet mora da čuje sretne riječi: »Ja sam put, istina i život. Ja sam svijetlo svijeta. Ko slijedi mene, ne luta u tami. Dođite k meni svi, što trpite ili ste opterećeni.« Svi budimo kao trublje i glasnici našega Kralja, veli župnik Mäder. To traži i Sveti Otac. »Čim se više u saborima i parlamentima

prelazi sramotnom šutnjom preko slatkoga imena Spasitelja našega, to je jače potrebno klicati i propovijedati posvuda prava njegove kraljevske moći i časti« (Enciklika »Quas primas«). Isto tako predočimo svijetu, kuda srlja bez Boga i kakve bezbožne zablude, zbrke, nemiri, nesloga i razdor nastaju tamo, gdje Boga nema. I to objavimo tako glasno, da čuje sav svijet! Objavimo novi i moralniji društveni red na temelju kršćanskih principa. To je jedini spas iz sadanjeg vrtloga.

Euharistički kongres u Buenos Airesu nam pokazuje, što se može postići jakom reklamom i manifestacijama. U tom je »vjerski najzanemarenijem gradu« upalio kongres oganj vjerske gorljivosti i silnoga oduševljenja, kome se moramo diviti. Makar u gradu nema vjerske pouke u školama i makar je veliki postotak nekrštene djece, ipak se pripravilo 107 hiljada djece za zajedničku svetu Pričest. Na svečanoj službi Božjoj bilo je 500 hiljada ljudi, a mislili su da će ih biti najviše do 40 hiljada. Ispovijedalo se je nesamo u crkvama, nego i u privatnim kućama, gostionicama, javnim trgovima i ulicama. Istovremeno je 300 svećenika dijelilo sv. Pričest po crkvama i parkovima... Sve je bilo zaposleno i sve se natjecalo da učestvuje na kongresu. Najviše vlasti su sudjelovale. Po svoj Južnoj Americi odjeknuo je kongres. Jasno se vidjelo, kako svečani religiozni prizori drmaju uspavane sile i kako se mnogi mrtvi bude na novi život. Svake godine moramo svome Kralju prirediti takove svečanosti. Nek se naizmjence redaju euharistički kongresi i kongresi Krista Kralja! Svijet hoće da zanijemi, ali mi

se nedajmo! Pokažimo na našim kongresima, da smo i mi tu, da smo najveća organizacija svijeta! — Neka se prene i zaori uspavani div, katolicizam, neka ga čuje svijet, neka ga poštuje!*)

2. Jedna od glavnih zadaća kongresa Krista Kralja jest: provesti j e d i n s t v o k a t o l i k a i promicati njihovo b r a t i m l j e n j e.

Već je rečeno, kako je nužno i potrebno u d r u ž i v a n j e i s u r a d n j a k a t o l i k a. Kongresi su forum, na kojem se može i mora ostvariti zbliženje. »Ja se mnogo nadam od međusobne suradnje katolika«, rekao je nama neki kardinal primas. Bez sumnje! Svi moramo osjećati da smo velika obitelj djece Božje i složna, jaka vojska, kako to želi sveti Otac. Dobro uređena, borbena vojska. Uređena falanga protiv neprijateljskih sila. Svi mi moramo kao jedan stati iza svetog Oca, našeg vođe i kneza mira. Papinstvo ima danas pred svijetom veliki ugled; ali ako papin glas ne nalazi odjeka s naše strane, onda ipak nema prodorne sile. Što papa proglašuje, za to moramo i mi svi kao jedan podići svoj glas. U svim zemljama neka se odazove glasna jeka. Z a m j e n i k K r i s t o v m o r a b i t i v o j s k o v o đ a n a č i j i ć e m i g s v a k o g t r e n u t k a b i t i s p r e m n i m i l i j u n i d a n a v a l e u d u h o v n i b o j. Katoličkom imenu moramo vratiti njegov ugled, važnost i čast. Katolička Crkva mora opet da postane svjetska velevlast! Ne fizička, nego moralna. To će biti ako se junački udružimo i složimo u duhovno borbenu vojsku. Neka je se ne boje svjetovni vlasto-

* Neki je slobodoumnik navodno kazao: Svjetski je katolicizam poput spavajućeg lava. Jao nama, ako se probudi!

drški. Ako oni hoće svoje narode voditi do mira, reda i blagostanja, onda će u Crkvi imati uvijek najjaču zaštitu. »Moramo uvjeriti svijet, da naša riječ »vladati« ne znači apsolutno ništa drugo, nego vladu evanđelja Kristova« (Fiedler).

Bezbožnici će nas progoniti, kao što su pogani progonili mlado kršćanstvo. Iako ćemo raditi samo za sreću čovječanstva, ipak će se neprijatelji bojati naše snage; jer će pobijati ljudske strasti, zato će je progoniti. Kako je mlado kršćanstvo svladalo silno poganstvo, tako ćemo i mi svladati svu ljudsku zlobu. Samo ostanimo doista vjerni Kristu i nastojmo, da vlada On, a ne mi, i da se borimo za spas čovječanstva. Ne, mi ne ćemo da budemo ni fizička, ni svjetovna sila. Nikako! Ne mi, Krist neka vlada! Neka se širi samo Njegovo kraljevstvo pravde, ljubavi i mira!

Ujedno će kongresi širiti međusobno razumijevanje naroda i njihovo bratimljenje. Na svakom će se kongresu izvršiti pobratimstvo vlastitoga naroda, a onda njegovo pomirenje sa svima. To će pružiti priliku svijetu da vidi, što može nauk Kristov, ako dođe do potpunog važenja. Svi: Romani, Germani i Slaveni, bijeli, žuti, crni i crveni — svi će postati velika obitelj Božja! »Nema tu ni Židova ni Grka«. Sve nas mora povezati vez ljubavi, svi se moramo sporazumjeti u jeziku ljubavi. Neka budu svi, bili oni veliki i jaki, maleni ili slabi, dionici pravednosti.

Protiv Babilona narodne mržnje podignimo Sion narodnoga prijateljstva. Kršćanska ljubav neka bude naš bojni poklik! Osnovati hoćemo k r š ć a n s k i »S a v e z n a r o d a« i pokazati drugima, kako to treba

učiniti. Neka prepoznadu stablo kršćanstva po plodovima njegovim!« Postali smo ogledalo svijetu i anđelima i ljudima« . . .

3. Ali kongresi Krista Kralja ne smiju biti samo divni vatromet, nego moraju pokazati praktični rad. To moraju biti r a đ i o n i c e z a k r a l j e v s t v o B o ž j e. Tamo ćemo raspravljati o našim stvarima, podati pregled o vjerskom stanju u svijetu, upozoriti jedni druge na sve opasnosti, dati pobude i smjernice, uzore i nacrte. Konačno ćemo pripraviti napadaj na kraljevstvo sotonsko i pribaviti pobjedu Kristu.

Ovdje je nepotrebno da to razlažemo, jer čitava ova knjiga govori o tome. Zadaća je kongresa, da po mogućnosti ostvari sve, što se ovdje razlaže. Raditi treba po planu i posebno na kongresima valja naglasiti naš veliki nacrt: osvojiti svijet za Krista! Svaki će kongres polagati javno račune svoga rada i na onom će zidati, što se već postiglo. Iz toga se već razabire, kako je golema zadaća kongresa Krista Kralja.

Za pripravu i vodstvo tih kongresa potreban je s t a l n i m e đ u n a r o d n i o d b o r, slično kako to već postoji i za euharističke kongrese. Da bi imao veći ugled, mora imati od Svete Stolice odobrenje i punomoć.

Nije ni potrebno naglasiti, da će kongres vršiti svoju dužnost u nužnoj poslušnosti i potpunoj pokornosti crkvenoj vlasti. Kongresi moraju biti jako pomoćno sredstvo i potrebno oruđe u rukama Svetog Oca i biskupa. To će biti ivanjski krijes, kojeg će

podržavati sama Crkva. Blago nama, ako Crkvi činimo uslugu. Slične misli čuli smo i s druge strane. Katolički je list u Salzburgu pisao: na zborovanju u Liverpoolu razložio je biskup Dobson vrlo važni nacrt. Jer su nastojanja oko zbliženja katolika pokazala dobar uspjeh, zaključio je, da je katolicima potrebna koncentracija svih udruženja. Ta svjetska katolička unija dobit će za kontrolu jedan međunarodni savjet, u kome bi bio zastupan i sam Sveti Otac po jednom kardinalu. Takova bi internacionala obuhvatila sav svijet i pretstavljala bi moć koja ne bi mogla da se mjeri s drugim internacionalama, nego bi vršila veliki uticaj i na nekatolički svijet. Dakle, posve u našem duhu.

KATOLIČKI SVJETSKI LIST.

Po svoj zemlji pošao je glas njihov i riječi njihove do krajeva svijeta (Ps. 18, 4).

Nije sve završeno s kongresima. Sva sredstva propagande neka šire i učvršćuju Božje kraljevstvo. Mi moramo praviti za našeg Gospodina jaku reklamu. Zar da mi, koji smo u posjedu istine, ne pokažemo te sreće svemu svijetu? Moramo! On to želi od nas. »Što na uho čujete, propovijedajte sa krovova«. (Mt 10, 27). Ne propovijedajte samo sa propovjedaonica, nego i sa krovova: štampom, radijem i svim modernim prometnim sredstvima. U službu najvišega Kralja uzmimo vlakove, automobile, parobrode, aeroplane, novine i listove, telegraf i telefon, kino i radio i štogod je moguće. — Boljševici su u reklami nenadmašivi majstori. Učimo se od njih! Čuditi se moramo, kakova upotrebljavaju sredstva, kakve primijenjuju pronalaske, koliko se trude i koliko prinose žrtava! Dobro je neko rekao: »To je vražja genijalnost!«

A mi? Fiedler piše o tome: »Katolički je kino nepoznat. Sve je u tuđim rukama. Lämle u Americi može, a mi ne. Sovjeti mogu, a mi ne. Koliko smo mi učinili za film, nije ni spomena vrijedno. Nas 400 milijuna, koji želimo osvojiti svijet, nemamo niti jedne

internacionalne telegrafske agencije. Što se tiče obavještajne službe stojimo tako, kao da bi njemačko vrhovno ratno vijeće primalo vijesti svjetskoga rata iz Pariza, Londona ili Petrograda. Mi se još vozimo u starim kočijama, a mimo nas jure naši neprijatelji u teškim kamionima. Sami sebe moramo upitati: Hoćemo li prodrijeti kroz svijet ili ne? Ako hoćemo, onda to recimo glasno, jako i odvažno. Borba na život i smrt! Pođimo bezobzirno u pobjedu ili u propast! Uložimo sve sile! Ispitajmo, da li nam je oružje pripravno za boj! Što ne odgovara svrsi, bacimo u muzej. Moderni šljem ne ide na vlasulju! Štogod nosimo sa sobom iz poštovanja do minulih stoljeća i dana katoličke moći, sada objesimo bilo kamo.«

Štampa je doista prvo sredstvo propagande. U Rusiji je 1931. godine izlazilo 5400 listova u 60 jezika i 35 milijuna primjeraka. Oba dnevnika »Izvestija« i »Pravda« imaju popreko 3 milijuna pretplatnika; 53 hiljade knjiga izdane su u 83 jezika i 835 milijuna primjeraka, tj. pet knjiga za svakoga Rusa. Za to su potrošili pola milijuna tona papira. Kada bi sve ukrcali na vlak, trebalo bi 1000 vlakova po 50 vagona.

Te brojke rastu svake godine.

Naročito bezbožna štampa stoji danas ovako: šest dana izlazi »Bezbožnik«, glavni organ u 500 hiljada primjeraka, s posebnim izdanjem za mladež i crvenoarmijce. Dvaput mjesečno izlazi revija »Bezbožnik« u nakladi od 200 hiljada primjeraka. Za vođe i organizatore izlazi »Antireligioznik« u 20 hiljada primjeraka. Mjesečnik »Borbeni ateizam« je eksperimentalni borbeni organ za oslobođenje radništva od vjerskih, moralnih i društvenih predrasuda. »Bezbožnik u radionici« izlazi mjesečno i u više boja. »Bezbožnik na selu« izlazi svakih 14 dana u 50 hiljada primjeraka. Za mladež i djecu imaju »Mladi bezbožnici« ilustrovani list, koji donosi naputke mladim pionirima (to su komunistički skauti). Svi ovi listovi izlaze u Moskvi. Osim toga ima svoje bezbožne listove svaka pokrajina i svaki grad. Naklade se kreću od 10 do 150 hiljada primjeraka. Naročitu brigu posvećuju bezbožnici odgajanju djece. Kod djece najjače djeluje slika. Bezbroj slika imadu samo za djecu i majke. U nevjerojatnim količinama dijele letke i plakate. Sve to rabe stalno i sistematično za razne dobe starosti, za različite prilike, pokrajine, plemena i narodnosti. Upute za organizatore propisuju: svaka ćelija mora imati na izloženom mjestu dvorane, ulica, trgova i raskršća, izvješen svoj bezbožni list. Vrlo je važna daska izrezaka. Na njoj neka budu važni izresci iz novina koji prikazuju borbu protiv vjere. Takove daske neka vise po ulicama i javnim blagovaonicama. Svaka ćelija ima album izrezaka iz bezbožnih listova, da tako sprema materijal za rad. Gdje je moguće, neka budu večernje svijetle reklame. Najveću važnost polažu ćelije na širenje borbenoga lista »Bezbožnik«. U tu svrhu moraju raditi priredbe, udruženja i pojedinci. U svakom okrugu se natječu ćelije u broju pretplatnika. Održavaju se propagandni dani i sedmice. Osim listova šire i bezbožne knjige. Posebni propagatori ćelija prodavaju od kuće do kuće knjige i listove, te ujedno skupljaju članove za bezbožnu organizaciju. U službi je bezbožne propagande sva

znanstvena i beletristička literatura, muzeji, izložbe, proza i pjesma, drama, muzika, film, radio i gramofon. Propagandi služe također zabavišta, izleti, udruženja gospođa, djevojaka, radnički i poljodjelski tečajevi i veliki nastupi mase.

I ostale se zemlje izvan Rusije natječu u širenju bezbožne štampe i organizacije. U Njemačkoj je brojio savez bezbožnika oko 170 hiljada članova. U Zürichu izlazi »Proleterski bezbožnik«, u Belgiji je osnovana »Materijalistička belgijska liga«, koja izdaje i svoj list.

Slično ime imade i nizozemski organ. Češki »Savez proletera bezbožnika« ima 30 hiljada članova i dva lista: »Majak« i »Proleterski slobodoumni glasnik«. Vrlo je moćna španjolska »Antiklerikalna revolucionarna liga«. Grčki savez i njegov organ zove se »Avant-Garda«. U Sjedinjenim Državama ima 6 bezbožnih udruženja, Meksiko je sasma u bezbožnim rukama. Tamo ima 58 mjesnih bezbožničkih udruženja. Iz Meksika polazi organizacija u Južnu Ameriku, kako je to odredio bezbožnički kongres 1931 godine. Svoja bezbožnička udruženja imaju i Japan, Indija, Mongolija. Taj se pokret širi među narode kao evanđelje materijalističke kulture.

To ja zovem radom, borbenošću, ofenzivom! Zar se i sada čini pretjerano, ako naglasimo: uprimo svim silama do najveće mogućnosti?

Dosta se je već pisalo i govorilo o katoličkoj štampi. Ipak je to još uvijek naša najosjetljivija tačka. Nećemo toga ovdje razlagati. Skrb za organizaciju katoličke štampe mora biti prva briga internacionalnog katoličkog rada. Ali jedno treba

naglasiti: naša je štampa kakovi smo i mi! Ona je pocijepana i rastavljena po narodnostima. To, naravno, i nije moguće drukčije. Ali, ako želimo biti složni i jaki, moramo imati stalnu duhovnu vezu, jedan zaista katolički, opći list, koji će obuhvatiti sav svijet. To će biti organ, kojega će čitati sav svijet i preko kojega ćemo izmijeniti misli. Preko takova ćemo lista njegovati međunarodno prijateljstvo i ljubav, a dobrim ćemo primjerima i uzorima raznih zemalja oduševljavati i bodriti sve.

Ako se ta misao i ne bi dala odmah ostvariti, ipak je potrebno predložiti je na razmatranje i razmišljanje katoličkoj javnosti.

Velika poteškoća za izdavanje takova lista je mnoštvo i razlika jezika. Kako bi barem djelomično svladali i tu zapreku? Mi mislimo ovako: jedan jedini list pisan na raznim jezicima bio bi nepraktičan. Isto tako latinski list. Moralo bi se izdavati lit na najpoznatijim jezicima, koje razumi veliki dio katolika. Neka bi se zvao »Regnum Christi«. Naslov je u latinskom jeziku. Tako bi glasio u svim jezicima, da u kratko izrazi sav program. Već postoji jedan takav list u raznim jezicima, to je »Illustrazione Vaticana«. Osim toga lista, potreban nam je svjetski list za praktične svrhe. Kako je moguć prvi, tako nije nemoguć ni drugi. Najpraktičniji bi bio esperanto, ali je na žalost još premalo raširen. Boljševici već dugo vremena rabe esperanto za svoje bezbožne svrhe. U škole su ga uveli kao obligatni predmet. »Djeca su ovoga svijeta pametniji od djece svjet-

losti . . .« Preteča internacionalnog lista, neka bude ovaj spis, preveden na razne jezike.

Makar već postoje toliki katolički listovi, svejedno je potreban jedan internacionalni ili nadnarodni. Tako mora biti, ako nećemo da budemo uskogrudni, maleni, pocijepani i slabi. Da! Jedan nam je zajednički list potrebniji nego kongresi. Kongres se može održati jedamput godišnje, a izmjena misli je često potrebna. Mnogi ne mogu lično prisustvovati kongresima, a list može doprijeti do zadnjeg katolika. Bez zajedničkog lista nemoguće je provesti duhovno ujedinjenje katolika. Ako je takav organ toliko potreban, moramo ga izdavati, pa neka stoji koliko stoji! Poteškoće i jesu tu, da ih svladamo. Glavne su zapreke novčane naravi. Zaista je teško započeti jedno tako veliko novinsko poduzeće u vrijeme krize. Sve ostalo će ići lakše. Ko bi htio sudjelovati? Ne dvojimo, da se za takav list neće naći suradnika.

Već se prigovorilo tom nacrtu, tobože da postoje mnogi listovi, da se svi bore za kraljevstvo Kristovo i da bi im takav list konkurirao. Svaka čast postojećim listovima. Želimo im još većeg uspjeha. Mi ne mislimo na konkurencu. Tako niskih težnja ne odobravamo. Bezbožnici se ne boje konkurence. Oni se takmiče, ko će više učiniti za sotonu. Na katoličkim listovima, kakvi jesu, nema oskudice. Ali mi nemamo organa, koji bi vezao katolike raznih zemalja i jezika. Zato nam je nužno potreban. Ako smo obitelj Božja, moramo biti u međusobnim vezama. Želimo li nešto veće i uspješnije poduzeti protiv nevjere, onda nam je to nemoguće bez zajedničkog glasila. Upravo je pocijepanost naša slabost. Katolički bi svjetski list vršio važnu ulogu u borbi za kraljevstvo Božje. Vodio bi dalje rad kongresa, brinuo bi se da se privode njihovi zaključci u djelo. Inače će sve ostati na lijepim frazama. Taj bi list bio pogonska sila, motor jakog vjerskog pokreta i vodio bi svu propagandu. *I dalje su potrebni listovi što ih imademo.* Oni će primati sočnu hranu i nove sile iz središnjeg organa. Da ima tijelo pravilan krvotok, mora krv teći iz srca po svim žilama, strujati mora do zadnjih čestica.

Nek nam pokažu bolji put oni, koji se boje da bi bili oštećeni, ako pokrenemo takav list. Možda znadu bolji način, kako da se provede veza katolika sviju narodnosti. Pozdraviti treba svako dobro sredstvo koje vodi, do cilja. Ali taj cilj moramo postići.

Koliko toga imamo jedni drugima pričati u takovom zajedničkom listu! Kako su velike razlike među katolicima raznih zemalja! Tijelo je zdravo, ako krv pravilno kruži i ako je posvuda jednako razdijeljena. Udovi, koji oskudijevaju na krvi omršave. Isto tako mora u Crkvi, duhovnom tijelu Kristovom, biti pravilno podijeljena krv duhovnog života i svuda mora jednako kucati bilo vjerskog žara. Zašto bi u nekim krajevima izbijala velika toplota kad je u drugim tako hladno? Nebi li tople katoličke zemlje ogrijale one hladne, a da se same ne ohlade? Postoji li koja zemlja, da ne bi od druge imala što naučiti? *Dobro jednih neka postane zajedničko dobro katolika svega svijeta!* Neka se posvuda proučavaju sredstva i putovi, kako da održimo, produbimo i učvrstimo vladu Kri-

stovu. Neka se daju savjeti i poticaji, da se *borba za najviše i najvažnije ideale na zemlji vodi s najboljim sredstvima i silama po svem katoličkom svijetu. Jedino se tako može ostvariti duhovna solidarnost katolika i njihovo zajedničko djelovanje. Želimo li cilj, moramo željeti i sredstva!*

2 Kršćanski preporod

Samoodricanje, ljubav, pravednost, veselje.
Pošalji duh svoj i postat će!
(Ps. 103,30)

Udruženje je katolika zaista bezuvjetno nužno. To je njihova vanjska snaga. Ali ona nije sama sebi dovoljna, nego mora doći i nutarnja. Tada ide.

Vidimo kako svijet gubi sve više vjeru. Zato u njemu vlada kaos. Prijeti strašan slom. Zar nema nikakova spasa? Nema li tome više lijeka? »To je pobjeda koja svladava svijet, vjera naša!« dovikuje nam sveti Ivan. Odlično! Vjera naša! Ali, ako hoće da svlada svijet, mora da bude jaka. Jaka i živa, da bi mogla brda pokretati.

Čudno je, kako se je pokrstio kulturni svijet u prva tri vijeka. Vjera, koja tako malo prija ljudskoj naravi i traži toliko žrtve, ipak se pobjedonosno probila unatoč svim poteškoćama i nečovječjem progonu. Kako je to bilo moguće? Osim nadnaravne pomoći bila je tu i unutarnja snaga samoga kršćanstva, koje je triumfiralo usprkos tolikih protivnosti i progona.

Divne kreposti uzornog života prvih kršćana: ljubav, požrtvovnost, odricanje, prezir smrti i svega zemaljskoga. To su bile sile kojima se svijet nije mo-

gao oduprijeti. Pobijedilo je kršćanstvo mučenika i sveti duh Kristov.

Opet smo usred poganskog svijeta. Želimo to poganstvo svladati, onda smo pred istom zadaćom, kao i prvi kršćani, onda moramo primjeniti i ista sredstva. *Povratimo se prakršćanstvu, opet probudimo prvotni kršćanski duh, neka nauk Kristov iskrsne u punoj čistoći i nepatvorenosti.* Bez ovog povratka, neće ići... Conditio sine qua non. Poznato je i već milijun puta bilo je izgovoreno, da svaka istinska reforma počinje kod sebe sama. Shvatimo jednom taj aksiom i primjenimo ga. Jedan jedini reformator ne može provesti reforme. »Bliža je priprava za ofenzivu u tome, da na nama ostvarimo, do zadnje riječi, nauk evanđelja.« (Fiedler).

U spomenutom djelu »Staro kršćanstvo« kaže dr. Meffert: »Svemu se možemo učiti od vještine i načina, kako je kršćanstvo osvojilo svijet; jer je glavno oruđe osvajanja bilo kovano u prvoj generaciji kršćanstva. To je bio dokaz duha i snage, dokaz što su ga ljudi vidjeli u životu kršćana i koji je stvorio s kršćanstvom »novi čovječji rod«. Taj dokaz velike i privlačive sile izvirao je iz kršćanstva. Taj dokaz osvojio je svijet, sigurno ne po zadnji puta.«

Već smo kod ispitivanja savjesti rekli: ispitati moramo, da li je naše kršćanstvo pravo i nepatvoreno. Već smo tada natuknuli, u čemu je manjkavost i gdje je pogreška. Sada valja to iz bliza pogledati. I o tom bi mogli napisati čitavu knjigu. Da ova propagandna knjiga ne bude prevelika, ograničit ćemo se na glavne misli. Ni ovo poglavlje neće sviju zadovoljiti. Možda

će se činiti opet odveć pesimističko, ali uza sve to moramo reći istinu. »Istina će vas osloboditi.« Ni naš Spasitelj nije tražio da ugodi slušaocima. Zato su Mu žestoko prigovarali, ali opozvao nije ništa. »Ako bi ljudima ugađao, ne bih bio sluga Kristov.«

Slučajno da dođe poganin ili neko koji traži Boga i vjeru u naše krajeve i da promatra život katolika. Da li bi mogao uskliknuti: »Heureka! Našao sam!« Ljudi, koji tako žive, sigurno su u punom posjedu istine. — Po njihovim djelima ih prepoznajem: ovo mora biti prava vjera! — A da li bi mogao doći do takvog uvjerenja?... Ipak bi morao, ako smo Njegovi učenici. »Po tom ćete ih upoznati da su moji učenici, ako se budu međusobno ljubili.«

To je dokaz da je kršćanski preporod ne samo pobliža želja, nego nužna potreba.

Polako, ali sve jače izbija uvjerenje, da je naše kršćanstvo — ne kod mnogih uzornih katolika, nego kod velikog dijela vjernika, slabo, oblijedjelo, previše od ovoga svijeta, i kao takovo nije sposobno da potpuno preporodi svijet. «Kako je potamnjelo zlato i kako se je promijenila najljepša boja!« (Jer. 4.).

To uvjerenje mora biti sve veće, mora postati općenito. Mi smo se previše udaljili od evanđelja i duha Kristova. Naravno da je tomu kriva ljudska slabost, ali ne bi smjela biti. Pravi nauk nije dovoljan, treba po njemu živjeti i djelovati. Svijet ne pita toliko za načela, nego za rad. Ako nismo bolji od drugih, kako da se uvjere oni, što nisu među nama, da je naša vjera prava. Ako je u doba jake vjere dostajalo i prosječno kršćanstvo, u današnje nevjerno

doba to nije dovoljno. U srpnju ugrije zemlju i zamagleno sunce, u siječnju ne.

U propovijedi na gori točno je označen duh Kristov i duh kršćanstva. Ali se čini, da se neke riječi propovijedi na gori ne uzimaju ozbiljno, nego se smatraju pobožnim pretjerivanjem; međutim to bi bilo isto, kao da bismo uzeli za šalu opis zadnjeg suda kod Mateja (Mt. 25, 31—46). Platonski da, ali praktično? Ne vidimo li težine odgovornosti pred Bogom upravo u vršenju djela ljubavi prema bližnjemu?

Namjerno navodimo misli mnogih drugih pisaca, da bude jasno, da to nisu misli pojedinca, nego da su ih izrekli već mnogi prosvijetljeni ljudi. Tih misli katolici još daleko nisu usvojili, a većina njih i ne misli na to. Zbog toga moramo nešto pridonijeti, da bi to oni jednom uvidjeli.

Sveti biskup Egger iz St. Gallena pisao je još pred nekoliko decenija: »Poganski duh još vlada svijetom. Kad se treba odlučiti, pada odluka njemu u korist.«

Odlični asketski pisac P. Grou D. I. piše: »Kršćanski svijet, koji je kršćanski samo imenom, sudi i misli na ljudsku, zato traži časti, veselje i bogatstvo na način, koji je skroz na skroz protivan evanđelju. Nije to samo kod prostog naroda i širokih masa. Ah, koliko ima kršćana pogana, a da to i ne znadu!« (»Škola Isusa Krista«).

Otto Karrer misli: »Mi smo napola pogani, dok su pogani četvrtinu kršćani.« Prema tome razlika je samo za jednu četvrtinu...

Mnogo govorimo o blagom utjecaju kršćanstva i

uvjereni smo, da može ono jedino spasiti i usrećiti svijet. To stoji! Ali vanjsko kršćanstvo toga ne može. »Duh oživljuje«, »Slovo ubija«. Ne smijemo se zadovoljiti samim riječima. To može samo duh i njegovi plodovi: djela, djela, djela! Mnogim katolicima, koji inače dobro misle, manjka velikodušnosti i požrtvovnosti. Njih zadovoljava polovičnost, dok mi imademo najveće uzore i ideale.

U čemu je duh ili jezgra kršćanstva? Jednom riječju: *križ*. »Mi propovijedamo Krista i to propetoga.« S križa nam svijetle dvije luči: *ljubav i samozataja*. Oboje do krajnosti. Ako hoćemo da budemo kršćani, onda neka to budu naši znakovi, po kojima će nas prepoznati. »Po tom će poznati da ste moji učenici, budete li se ljubili međusobno.« »Ko želi biti moj učenik, nek zataji samog sebe.« »U tom je sav zakon i proroci.« To je cijelo kršćansko.

Dvije su dakle značajne odlike kršćanstva: ljubav prema bližnjemu i ljubav prema križu. *Koliko ljubimo bližnjega i koliko smo pripravni za Krista trpjeti, toliko smo kršćani i toliko ljubimo Boga.*

Samozataja se dijeli u tri grane: ljubav prema *siromaštvu, poniznosti i trpljenju*. To su nerazdjeljive prijateljice našeg Otkupitelja. Tri lijeka protiv trim pohotama koje se u nama bude i vladaju svijetom. I danas neka to bude lijek protiv zla u svijetu, koje se tako brzo širi. Svijet je bolestan, smrtno bolestan. Spasiti ga može jedino puno evanđelje. Ne pisano evanđelje, nego živo i življeno.

Kako mi kršćani *mislimo* o siromaštvu i bogatstvu, časti i sramoti, trpljenju i radosti? Misliti je lakše,

nego li raditi! Ali već naše mišljenje posvema je zemaljsko. Kako se npr. bojimo svakog poniženja i svake zamjere?! *A kako radimo?* Većinom sve kako i drugi svjetski ljudi. Više nas vodi narav nego vjera! Više utječe svijet na nas, nego mi na njega. Vidljivi dokaz je: ženska moda. Velika masa kršćana, čak dobrih vjernika, misli i radi kao nekršćani. Mogli bismo ih često pitati: ne rade li tako i pogani? Navesti bismo mogli bezbroj primjera. Govorimo da »propovijedamo Krista razapetoga, Židovima sablazan, a poganima ludost.« Nije li i nama samima križ ludost!... Teško nam je razumljiva ludost križa. Možemo li iz puna srca reći: »Neću se ničim drugim hvaliti, nego križem Gospodina našega Isusa Krista?« Oni su izuzeti, koji zaista tako misle. Rari nantes in gurgite vasto! (Rijetki plivači u velikom viru!) Mislimo li zaista, da su blaženi oni koji su siromašni, koji plaču, koji su progonjeni? Ne osjećamo li se nesretnima, ako trpimo? Dijelimo li tugu s onima, koji trpe? Tako bi morali! Reče li koji onima, koji trpe, u duhu Kristovom: veselite se i radujte! Čestitamo vam na takovoj sreći i časti!?...

Uvelike se moramo veseliti i smatrati se osobito počašćenima, da možemo za Krista trpjeti i, ako bi to bilo nužno, umrijeti! Kada su pogani gledali prve kršćane, kako trpe i kako umiru, dobili su o kršćanstvu visoki pojam: mora da je velik kršćanski Bog, kad za Njega tako umiru!... Ali našem kršćanstvu vrijede riječi Kempenca: »Isus ima sada više prijatelja kod stola, a manje kod nošenja Križa; mnogo je onih, koji bi se rado s Njime gostili, ali je malo

onih koji bi bili spremni da piju s Njime iz čaše trpljenja.« Takvo kršćanstvo ne može biti kvas svijetu. Baš naprotiv! »Ne vrši li se temeljita i trajna promjena našeg mišljenja i običaja, onda je neizbježiva najveća nesreća.« (P. Grou).

S potpunim se pravom tužimo na današnji naraštaj da traži samo užitke. Proti toga nema drugoga lijeka, nego da počmemo kod nas samih, da odbacimo svaku raskoš i da provodimo skroman život. Naša veličina, slava i pobjeda nije u predanosti svijetu nego u odricanju svijeta.

Pred nekih 30 godina izišla je opširna brošura Godelhara Geigera, benediktinca, pod naslovom »Natrag k siromašnom i poniznom, propetom Spasitelju!« Knjižica je napisana za svećenike. Isplatilo bi se iznijeti iz nje čitave odlomke, ali se zadovoljimo s nekoliko misli:

»U našem položaju, koji je zbilja težak, i čini se bezutješan, nastoje neki time spasiti Crkvu, da je čim više prilagode svijetu. Ali govoriti o pomirenju svijeta s Kristom i Njegovom Crkvom velika je ludost i varka. — »Nemojte se prilagoditi ovom svijetu!« Niti po nutarnjem uvjerenju, niti po vanjskom vladanju, jer vanjština mora biti ogledalo nutrinje. Svećenik neka bude, kako to zahtijeva Tridentinski koncil »ozbiljan, umjeren i pun pobožnosti.« Težnja, da se čim više prilagodimo svijetu u oprečnosti je s tim propisima. Ludo bi bilo vjerovati, da svijet poštuje svećenika, koji mu se prilagodi. Svijet ga žali i prezire. Nije duga haljina kriva, da nas svijet ne voli. Reforma mora početi iznutra, ne sa svjetskom noš-

njom. S njom nećemo pobijediti svijet, nego on nas. »Ako se pak sol pokvari, čime će se soliti?« — Samo sveto svećenstvo pobijedit će svijet i osvojiti duše; samo takovo svećenstvo uvjerljivi je i očiti dokaz božanske Crkve i njenog istinitog učenja.

Svećenik — drugi Krist. U sebi mora čim više izražavati mišljenje i život Kristov. Isus nije tražio kompromisa sa svijetom nego je radio upravo protivno. Svladao ga je siromaštvom, poniznošću i križem. Slično oružje moramo upotrijebiti i mi danas. Poznato je, kako svijet uvijek prigovara svećenstvu, da se u borbi za Crkvena prava služi sebičnim sredstvima i time u mnogim izaziva nepovjerenje i sumnju proti Crkvi i kleru. Tim neprestanim napadajima moguće je izbjeći jedino nesebičnošću i velikodušnom žrtvom svih zemaljskih interesa. Mi bismo željeli sabirati zemaljsko blago, a Krist nije imao na što bi glavu nagnuo.

Svijetu nećemo imponirati svojim bogatstvom, lagodnošću i ugodnošću. Preporodit ćemo svijet jedino odricanjem i žrtvom.«

»Tako ćemo postati sol pokvarene zemlje. Milost je u kraljevstvu Božjem sve. Izvori milosti su križ i žrtva. »Ne bude li obilnija vaša pravednost od farizejske, nećete unići u kraljevstvo nebesko.« Krist je višeput korio pismoznance i farizeje radi njihove vanjske pobožnosti i opisivao njihovo pretjerano vršenje vanjskog bogoslužja. Sve je bilo do sitnice propisano i točno su ispunjavali. Ipak je manjkalo sve! Nije bilo duha, u kome je došao Mesija. Nisu imali duha odricanja, siromaštva, poniznosti, pokore i ljubavi. Želimo li biti iskreni, moramo priznati, da nije farizeja bilo samo među Židovima, nego da ih ima i među kršćanima. Možda je danas za Crkvu veće zlo unutrašnja potrovanost i lažna pobožnost, nego li bijes njezinih vanjskih neprijatelja. Nije velika nesreća, da su zli oni koji su zli, nego da »dobri« nisu zaista dobri, i da pri svem vanjskom izgledu dobrih nema duha Kristova, duha odricanja, siromaštva, poniznosti i križa. Prečesto se obavije plaštem pobožnosti lakomost, pohlepa za čašću, oholost i težnja za užitkom . . .

Ne tražimo li mnogo puta priznanja, odlikovanja i časnih naslova? Ne naličimo li u tome djeci ovoga svijeta? Ne može li se i tu reći: »Primili su svoju plaću?« »Kraljevi vladaju narodima i velikaši ih tlače. Koji hoće među vama da bude prvi, neka bude vaš sluga.« (Mt. 20, 26—27). »Jer što je pred ljudima visoko, mrsko je pred Bogom.« (Sk. 16, 15).

»Strašna je borba, što je vode udruženi neprijatelji Crkve i duša. U tom boju može nam pomoći jedino moć milosti Božje koja nam je obećana u evanđelju, ali samo onda smo sigurni, ako sasvim uđemo u duh sv. evanđelja. U križu Isusa Krista je pobjeda. Ali razmislimo, što znači: u križu Isusa Krista! Dok tražimo slasti i lasti ovoga svijeta i njegovo priznanje, prijatelji smo križa Kristova, makar tako divno propovijedali o njemu i vršili sjajno bogoslužje, ili nastojali ukrasiti Crkvu Kristovu velikom znanošću. Jedino ako ljubimo križ, možemo pobijediti u križu Isusa Krista; ljubiti križ, znači na križu živjeti i umirati, zatajivati sebe i odricati se samoga sebe,

trpjeti i potpuno se predati. Izvanredne borbe i opasnosti današnjice traže od svećenika svete Crkve također izvanredniħ žrtava. U takvoj borbi nije dovoljno oružje sama molitva. Odlučna je riječ Gospodina: »Ovaj se rod tjera samo molitvom i postom.« Ako svećenici neće pridonijeti ove žrtve, doći će do katastrofe, koje će iz Crkve odvući na hiljade vjernika i tako uvjeriti svećenstvo i crkvene pastire, da je milost Božja jedino što drži Crkvu i duše i da je jedino milost Božja onda s nama, ako svećenstvo Crkve odgovara svojoj zadaći, te shvaća žrtvu Isusa Krista. Za svakoga, koji gleda otvorenim očima, stoje kao strašna opomena u povijesti Crkve velike katastrofe istočnih raskola, reformacije, revolucije i sekularizacije. Zato moraju nastojati svi svećenici svete Crkve, da opet oživi među svećenstvom duh siromašnog, poniznog i razapetog Spasitelja. *Natrag siromašnom, pobožnom i propetom Spasitelju Isusu Kristu!* To mora biti geslo svećenstva katoličke Crkve u XX. stoljeću!«

Što je ovdje rečeno svećenicima, vrijedi više manje za sve kršćane.

*

Druga odlika pravog kršćanstva je *ljubav*. Kako je s njom kod nas kršćana? O tom piše P. Grou: D. I.: »Oh, što je postalo od tebe, kršćanska ljubavi, prema bližnjemu, ponose i slavo prvih vjekova svete Crkve! Samo mali broj kršćana poznaje te još i vrši, a ti bi morala biti znak, po kome bi se poznavalo sve kršćane. Većina ljubi samo sebe, misli samo na svoju osobnu korist. Ponizni su potlačeni, siromasi zapušteni,

kršćani pak, koji su za nebesa stvoreni, bore se za varava dobra ovoga svijeta i grabe ih prevarom ili nasiljem. Kako se možemo čuditi što se gasi vjera, gdje je ljubav ohladila? Zar nije Isus Krist proglasio, da je ljubav glavni dokaz njegove vjere? »Da svi budu jedno, kao što ti, Oče, u meni, a ja u tebi, da i oni u nama budu jedno, *da vjeruje svijet*, da si me ti poslao.« (Iv. 17, 21). Može li onaj, koji bi kršćanstvo htio suditi po ljubavi među kršćanima, steći uvjerenje, da je kršćanstvo prava vjera?

Bilo bi nepravedno predbacivati katolicima, da nema među njima mnogo ljubavi i dobrih djela. Ali ima i dosta sebičnosti, zavisti, zlobe, nemilosrđa, pa čak među pobožnim ljudima, ili kod onih, koji još žele biti dobri kršćani. Koliko mržnje, svađe, zlobe, tučnjava i umorstava! O Božiću idu katolički mladići na ponoćku, žele dakle biti kršćani — opiju se, posvade i ubiju jednog druga. Jadno kršćanstvo! Sramota bez primjera! Ne znaju to i divljaci?«

Dalje piše P. Grou: »Kako malo vrše kršćani zapovijed Božju, »ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe«, vidi se iz ovoga: posjeduješ često ono što ti je najpotrebnije, često imaš i previše, te možeš udobno živjeti. Ponekad dadeš malu milostinju, dok od bogatstva i obilja ne daješ ni najmanje. I kod toga si miran, laskaš samom sebi da si darežljiv.

Kako si u velikoj zabludi! Dok postoji makar i jedan siromah, koji nema ni najnužnije za život i ti mu ne pomogneš iz svoga obilja i ne odrečeš se svoje udobnosti, sve dotle je tvoja ljubav prema bližnjemu manjkava.« Nema li P. Grou pravo? Ili kako treba

razumjeti ono »kao samoga sebe?« Kako da se to okrene, da dobije malo drukčije značenje?!!..

Neki svećenik piše u »Jedna sveta Crkva«: »Novu zapovijed vam dajem, da se ljubite međusobno.« Nema preporoda u Crkvi, dok se ne ostvari ova zapovijed. Svijet čezne, da se probudi nova i velika bratska ljubav u Crkvi, ne samo među pojedinim karitativnim krugovima i ustanovama. Svijet konačno neće drugo ni da vidi, nego ljubav. Upravo zato vlada neka mlitavost u Crkvi i rado je izbjegavaju, jer ima danas uza sve prednosti tako malo ljubavi. »Konačna je svrha zapovijedi: ljubav.« (I. Tim. 1, 5). Sve pobožne vježbe moraju imati tu jedinu i najveću svrhu, da pospješuju ljubav. Često se previše zamjenjuju sredstva i svrha. Savremena pobožnost okreće se previše oko zdravlja vlastite duše. Skoro je sasvim nestalo osjećaja duhovnog jedinstva i pojma Crkve kao mističnog tijela Kristova. Crkva mora opet postati onakva kao i u doba svetog Ignacija — pretstavnika saveza ljubavi. Ah nikada se neće moći ostvariti ove velike nade. doklegod se iz Crkve ne otstrani svaki novčani duh. Svako zna, kako je bila štetna uloga novca u Crkvi i kako upravo ta okolnost siromašnom narodu sadašnjice oteščava vjeru u Boga i Crkvu, te njeno poslanstvo. Čim se probudi ljubav, ona će osvajati kao u prvim danima kršćanstva. »Pošalji Duha svoga i postat će!« Tada nećemo više pisati na kamenu: Krist pobjeđuje... Krist će doista vladati među nama. Ali kada Krist u katoličkoj Crkvi vlada i pobjeđuje, tada najljepša nada i san postaje zbiljom: *jedinstvo kršćanstva!* Tako je obnova našeg kršćanstva *pred-*

uvjet za ponovno ujedinjenje kršćana i pomirenje svega svijeta.«

Težište je vjerskoga života jako pomaknuto: formalno prejako nadilazi realno, meritorno, duhovno. »Ovaj me puk časti usnama...« Uspostaviti moramo opet ravnatežu: Ljubav mora tvoriti težište!

Na III. kongresu Krista Kralja u Mainzu 1933 godine, govorio je direktor Karitasa u Stuttgartu dr. Straubinger o kršćanskoj ljubavi. Najradije bi donijeli sav njegov govor, jer je doista govorio lijepo i ispravno. Počeo je riječima paznatog kapucina O. Hrizostoma Schulteja: »Kad bi danas znali i razumjeli potpuno kršćanstvo i kad bi u naša vremena unijeli pravi i živi duh evanđelja, onda bi i danas zadivili svijet, kako ga je negda zadivio sam Spasitelj, ili kasnije sv. Franjo. Pogledajmo neke kršćanske sekte kako na ovom ili onom području pravo shvaćaju zahtjeve kršćanstva i kako upravo kod bijelih pogana pobuđuju više zanimanja, nego li službene crkvene zajednice, više nego li sama katolička Crkva. Pomislite na uspjehe Svete vojske, kverkera, okultista, spiritista, teozofski pokret u industrijskom području i slično. Nije to nikakav slučaj, da upravo ti pokreti zagriju srazmjerno veliku masu ljudi. U službenoj Crkvi vidimo naprotiv često puta činovnički postupak i ukočene forme. Doista, to nije pravo, ali pitajmo se jednom sasma ozbiljno, kako je uopće došlo do takovih nazora?«

Tada nastavlja sam Straubinger: »Kad se bude pisala povijest zadnjeg stoljeća katoličke Crkve u Njemačkoj, posebno će se morati naglasiti, da je to bio

vijek propovijedi, predavanja i pouke, da su svećenici, osobito u gradovima, bili prezaposleni predavanjima i propovijedima, a da je uza sve to vjere nestajalo kao nikada prije i da je radnički stalež u masama ostavljao sigurnu lađu Crkve i povjerio ljuljajućemu se čamcu materijalizma. Zašto to? Zašto je u Njemačkoj bilo 1925. godine milijun i po otpadnika od Crkve i mnogo milijuna onih, koji su se otuđili Crkvi? Usprkos velike gorljivosti svećenstva i gradnje crkvenih zgrada. Usprkos tolikih organizacija. Tako će se pitati budući istraživači i zagonetku će jednoglasno riješiti: tom je stoljeću manjkalo ljubavi. Otpadi od Crkve i otuđenja vjeri ostat će sami po sebi jasne činjenice, doklegod nas ne uozbilji »druga zapovijed«, kako zove Ivan zapovijed ljubavi. Otpadnici i posmatrači nas ne sude po katolicizmu i dogmatici, niti po propovijedima i pisanju, nego po našem radu. Tako nesvijesno postave mjerilo, koje je Gospodin sam označio jedino ispravnim (Mt. 7, 20; Iv. 13, 35). Neka svaka kršćanska zajednica bude zajednica ljubavi i onda neće oni sa strane kolebati kamo da krenu. Neka bude svaki kršćanin glasnik ljubavi za svoju subraću, i vidjet ćemo, da će se povećati stado Kristovo i da će se nevjera povući u svoju jazbinu. Ljubav je prvih kršćana više djelovala u prvim vjekovima, nego li njihovih molitva i vjera. Ljubav je pripravljala put kršćanskoj nauci u ljudska srca. Kad se Crkva drmala radi krivih nauka, kad su za nju nadošla teška vremena i kad joj je škodila težnja za svjetovnim posjedom, tada je uvijek imala heroje dobrotvornosti, koji su je spasili (Franjo Asiški, Vinko Paulski, Oza-

nam). Njihova su djela imala dokaznu moć, kao i uskrsnuće mrtvih i proroštva. Takvi ljudi izvanredne ljubavi odmah su predobili za vjeru i pokornost Crkvi mase otuđene kršćanstvu.

Ko se može ljubavi dugo protiviti? Vršimo u prvom redu apostolat ljubavi, a sve ostalo doći će samo po sebi. Iz rečenoga slijede odlučni zaključci:

1.) *Naš način pobožnosti i molitve* zahtijeva jačeg dobrotvornog produhovljenja. Pogreška moderne pobožne literature jest, što često zamjenjuje sretstva sa ciljem. Molitva i primanje sakramenata su, kako je poznato, sredstva da se postigne cilj, ali nisu sami sebi svrha.

2.) *Propovijedi kateheza* neka služe više glavnoj zapovijedi ljubavi. Zapravo svaka propovijed morala bi izlaziti iz Ivanovih riječi: »Djeco, ljubite se međusobno«. Neka bude jezgra svake propovijedi poziv na kršćanski rad, tj. dobrotvornost.

3.) I oblici posebne pastve, kao duhovne vježbe i pučke misije, bratstva i udruženja, moraju se više zanimati za dobrotvornost.

4.) Svaki kršćanin, bio muški, bila ženska, neka bude apostol ljubavi prema bližnjemu. Ako pak ovaj znak raspoznavanja učinimo mjerilom današnjeg kršćanstva, ustanovit ćemo sa žalošću, da mnogi što se zovu kršćanima, nepravedno nose to ime. Kratki posjet crkve i par naučenih kršćanskih molitava nisu dovoljan dokaz o nutarnjem duhovnom životu.

5.) Što vrijedi za vjernike uopće, to većma vrijedi za svećenike. Ne može li svega napraviti sam, mora naći pomoćnika, kao i apostoli. Uzgajanje sve-

ćenika mora se više ograničiti na ljubav prema bližnjemu.

6.) S v a k a ž u p a neka bude dobrotvorna zajednica. U dobro uređenoj kršćanskoj župi nemoguće je, da bi koji čovjek gladovao ili oskudijevao. Kako smo se udaljili od takve ljubavi! To bi značilo potpuno obnovljenje crkvene pobožnosti, koja je sada tako vanjska. Sv. Terezija je govorila: »Kad bi shvatili vrijednost ljubavi prema bližnjemu, ne bi se ničim drugim zanimali!« Najtamnije sile ne mogu se dugo opirati ljubavi. Ona je najveća moć na nebu i na zemlji. Pred njom se klanja svako koljeno, pa i onih koji je ismjehuju i mrze. Sveta ljubav neka bude naš »ceterum censeo«.

F. W. Faber piše u djelcu »O dobroti«: »Čovjek je vrlo slabo stvorenje, ali ima jednu moć, koju znade malo cijeniti, a ta je, da druge usrećuje. Najveće i najgore zlo izvire odatle, što nismo jedan drugome dobri. Nesretni smo, jer je svijet zao. Svijet je zao, jer nisu dobri njegovi stanovnici. Da bi se naš međusobni odnos ravnao prema zakonu dobrote, najednom bi se promijenilo sadanje stanje u svijetu. Čovječja dobrota je plemstvo i donosi veselje; gdje ona vlada, život odmah postaje snošljiviji. A koliko nas stoji dobrota? Ništa više, nego malo dobre volje«.

Sveti Bernard rekao je kratko i duboko: »S v i j e t p r i p a d a o n o m e, k o j i g a n a j v i š e l j u b i i k o j i t o z n a d e n a j b o l j e d o k a z a t i!« To su važne riječi — za nas katolike! O tom govori još jedan pisac: »Svijet vjeruje onima koji ga ljube, onima koji ga ne ljube, ne vjeruje i neće da čuje o njihovoj nauci i istini«.

Neka se naša ljubav ne pokazuje samo u milostinji, n e g o s v i m d u h o v n i m i t j e l e s n i m d j e l i m a m i l o s r đ a. Toga često nema. Najviše trebaju naše pomoći nesretnici, zabludjeli, zapušteni, propali i osamljeni, a najpotrebniji su pijanice, otpušteni kažnjenici, bludnice i slični. Nije suvišno još jednom naglasiti: spasavanje pijanica je bez sumnje najodličnije djelo milosrđa. To je najveća dobrotvornost, ako ovakve kobne nevolje duše i tijela ublažujemo, ako je moguće, da ih i uklonimo. Spriječiti je bolje, nego ublažiti. Dok je dobrotvornost u milostinji prodrla u svaku biskupiju, nema u mnogim biskupijama nikakve akcije protiv pijanstva, nema spasavanja pijanica, nema ni svećenika ni katoličkog laika, koji bi se zauzeo za te izgubljene ovce i posvetio se ovoj toliko potrebnoj grani dobrotvornosti. U Njemačkoj je prilično dobro provedena briga za pijanice, u drugim katoličkim zemljama za to se i ne zna. Njemački katolici naučili su se od protestanata i slobodnih mislilaca.

Ako neko redovito polazi crkvu, dobar je kršćanin; ko bi se još zanimao za jadne žrtve pijanstva! Vrli pobožnjaci smiju se onima, koji bi se bavili s tim siromasima. Kakovo je to shvaćanje kršćanstva! Pobožne vježbe su samo lišće i cvijeće na stablu kršćanstva, dobra djela i kreposti su plodovi. Tu vrijede riječi Kristove: »Neće onaj, koji veli Gospodine, Gospodine, unići u kraljevstvo nebesko, nego onaj koji vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima . . .«. Tu

nam je volju jasno objavio: »Milosrđe hoću!...« Koliko je neko blatniji i zapušteniji, toliko je vrijedniji milosrđa. »Ne trebaju zdravi liječnika, nego bolesni«.

Tu treba da nastupi kršćanski preporod.

Usavršiti treba samo ono, što smo dosad učinili. Uzmimo samo jedno: naši samostani učine u ovo vrijeme krize mnogo za prehranu siromašnih. Ali kako se to vrši? Gladni čekaju pred vratima na zimskom mrazu i moraju većinom jesti stojećke. To je malo bratski. Po mogućnosti treba otvoriti takovu dvoranu, ili napraviti makar kakovu novu od dasaka i dati im priliku da se ogriju. I neka ih pogleda katkada ne samo sluga, koji im jelo donosi, brat ili sestra, nego i koji pater, najbolje pretstojnik, ili pretstojnica lično, te im zaželi dobar tek. Tada im se može održati i kraći govor, pozvati ih svetoj ispovijedi. Oni će doći. Da li se zahtijeva time previše? Čitajte što za sirotinju čini »Vojska spasa«, i vi ćete se čuditi! Tako se radi tako, dapače i više od toga — na divan način.

U »Povijesti svijeta« od J. B. Welsa čitamo: »Crkva je u srednjem vijeku bila veliko utočište siromaha, za koje se dostojanstveno skrbila u duhu bratstva, tako da se današnje ustanove i bratstva time ne mogu ni uspoređivati. Samostan Clugny je na pr. u svoje doba dnevno hranio 17.000 siromaha. Crkva je bila bogata, ali se smatrala samo upraviteljicom zemaljskih dobara u korist siromaha.

Iz svega toga možemo zaključiti: želimo li biti pravi kršćani, moramo znati i kršćanskim narodima dokazati: »Vršenje prave ljubavi prema

bližnjemu mora biti nad svakom drugom pobožnom vježbom. Ona ima prednost pred ostalim krepostima, jer gotovo sve u sebi zahvaća i potiče sve ostale. To je najviši cilj naše savršenosti. Mora nam postati druga narav!« (P. Grou).

Kršćanstvo je vjera ljubavi, to mora da zna sav svijet! To treba također propovijedati posvuda. Ljubav treba svagdje naglašavati, naviještati, širiti, praktički izvoditi. »Bratskom ljubavlju ljubite jedan drugoga. S poštovanjem jedan drugoga potičite. U potrebama svetima pomažite. Nastojte biti gostoljubivi. Radujte se s onima koji se raduju i plačite s onima koji plaču. Jedni i drugi budite jedne misli«. To jest i mora biti pravilo istinskog kršćanskog života. Po svem svijetu neka odjekuje pjesma ljubavi! Raspalimo sav svijet ljubavlju! To je kršćanski poziv. S njim će nam doći svako dobro. Tako će biti svladan zao duh, koji vlada svijetom. »Pošalji Duha svoga, i stvorit će se — i obnovit ćeš lice zemlje!...«

Pored ljubavi potrebna je i pravda. Pravda je mjera ljubavi. Gdje nema pravde, nema ni govora o ljubavi. Pravda je temeljni uvjet reda i mira na zemlji. Nepravda je izvor i ognjište nemira, mržnje i svađe, osvete i ratova. Život bi među ljudima bio snošljiv uza sve siromaštvo, bolest i smrt, kada ne bi ljudi jedan drugomu zadavali toliko zla, često gore od životinja. Sebičnost je otrovni korov, koji među ljudima prouzrokuje neizmjerne nevolje.

Zar nema lijeka protiv toga otrova? Jasno je samo po sebi, da je to kršćanstvo — samo ga treba provoditi do zadnjih konsekvenca. Dovoljne su nam samo dvije riječi svetog Pisma: »Ne čini drugomu, što ne bi htio da drugi tebi čini« (Tob. 4, 16), i »Sve, što hoćete da ljudi čine vama, to činite i vi njima!« (Mt. 7, 12). Te dvije riječi pretvorile bi svijet u raj, kad bismo ih se točno držali.

Najprije budimo m i s a m i posve pravedni. Vrlo dobro pazimo, da nikomu ne činimo nepravde. Moramo steći dobar osjećaj pravde i nepravde. Nemamo li štogod sebi predbaciti? Ah, često se čak i u Crkvi dogodi gorka nepravda! Mnogi kršćani ne pokazuju pravog osjećaja za pravdu i pravednost. Tako je jaka njihova sebičnost, da ni ne opažaju nepravde što je drugome nanose. Nikome ništa ne predbacujemo, nego imamo pred očima sasma stvarne i teške slučajeve... Čine li nepravdu kršćani, katolici, svećenici, potkopavaju li ugled Crkve i vjere, prouzrokuju li nepovjerenje? Uvode li protukršćanski duh? Da li su sukrivci što napreduje bezvjerstvo? Tu se može reći: »Radi vas se sramoti ime Božje«. I u s o c i j a l n o m s m i s l u mnogima od nas manjka pravog osjećaja, dakle ga treba izoštriti. Vrlo dobro osjetimo, ako nama ko nanese nepravdu, čak i previše smo osjetljivi, ali ne osjećamo ništa, ako se drugome nanosi nepravda, ili ako je mi činimo. Katolici moraju imati toliko odvažnosti, da posvuda traže pravdu: u ime Božje — u ime Suca svijeta, koji će osvetiti svaku ljudsku nepravdu. »Odvažni lako snose nepravde.

Nema li pravde, što su države nego li velika zločinstva?« (Sv. Augustin).

Mir Kristov u kraljevstvu Kristovu! Da, u kraljevstvu Kristovu! Ako se počinja nepravda, nema kraljevstva Kristova, makar se pričinjalo još tako pobožnim. Kraljevstvo je Kristovo pravednost i ljubav. Čemu imamo proročanstva o kraljevstvu Kristovom: »Sudit će se narodima i pokazati mnoga plemena i mačeve će svoje prekovati u plugove i koplja u motike; neće narod na narod dignuti mača, niti će izazivati na borbu. Vuk će bivati uz janje i ris će ležati uz jare; tele i lavić i ugojeno živinče bit će zajedno i dječak će ih voditi. Krava i medvjedica hranit će se zajedno, mlad će njihova ležati zajedno i lav će jesti slamu kao vol. Ne će štetiti i ubijati po cijeloj mojoj svetoj gori«.

Jesu li ta proročanstva opet samo tlapnje?... Da, čovjek mora plakati kad čuje ta proročanstva i uspoređuje ih s našim ratovima i uvijek novim naoružavanjem... Ah, gdje smo — daleko od kraljevstva Kristova!

»Pravda i mir se zagrliše«. Kršćanstvo treba jednom zauvijek spriječiti rat! — Upravo čitamo, da je pisao papi vođa radničke stranke u donjoj kući, Landsbury, i tražio da se ustroji križarska vojska protiv opasnosti. On se nada, da bi bilo moguće, da ujedinjeni kršćani izmole pomoć s neba, da zavlada mir među narodima. — Opet sasma u našem smislu. Pri tom moramo čvrsto surađivati. Odlučiti se treba za pravednost, ne za rat. To mora postići kršćanstvo. Mir Kristov, samo u potpunom,

neomeđenom kraljevstvu Kristovom. I mi smo pozvani, da to ostvarimo.

* * *

Pravednost i ljubav donose r a d o s t i. Da, radost mora vladati u kraljevstvu Kristovom. Propovijedajmo doista »evanđelje«. Skoro smo zaboravili što evanđelje zapravo znači: blagu vijest. Da, radosna vijest mora biti evanđelje svemu svijetu. »Propovijedajte evanđelje svakomu stvorenju!«

Čudno je, kako malo djeluje pakao na ljude. Kao da bi to bila djetinja igra! Ako ga već ne niječu, onda ga jednostavno preziru. Nevjerovatno, ali ipak! Bolji i jači utisak će napraviti, ako ih nastojimo pridobiti za Boga dobrotom, ljubavlju i radošću a ne strašenjem. O t k r i j m o p r e d l j u d i m a s v u d i v n u l j e p o t u i r a d o s t n a š e v j e r e! Time ćemo pozvati sve ljude, da nam se pridruže! Propovijedajmo, da je naša vjera, vjera ljubavi i radosti, i da je naš Bog, Bog najčišće ljubavi i najnježnije dobrote! Što se u svijetu uopće može usporediti s onim, što nam daje vjera? »Bogatstvo vladara nije u usporedbi s njom!« »Sve je kao izmet u usporedbi s odličnom mudrošću Isusa Krista.« Kako su neizmjerno uzvišene i radosne istine sadržane i otkrivene u našoj vjeri! Samo da ne bi mimo njih neopazice prolazili! Jer nemamo čvrste vjere, zato nismo svijesni njezine beskonačne ljepote i radosti.

Samo puni radosnog ushićenja možemo razmatrati velike istine što nadilaze svaku ljudsku predodžbu: da je Bog radi nas postao čovjekom, našim bratom, da neizmjerni Bog prebiva među nama u

potpunoj poniznosti i ljubavi, da se djecom Božjom nazivamo i jesmo, da smo njegovi ljubimci, živa prebivališta živog Boga i da ćemo nakon kratke kušnje na ovom svijetu biti zauvijek s Njime sretni i blaženi. To nije nikakva tlapnja, pjesnikovanje, nego puka istina. Kad bi o tome doista razmišljali, morali bi plakati od radosti. Ako to nije radosno, onda ima li uopće što vesela i radosna!

Za ovakvu jednu vjeru možemo već praviti najjaču reklamu. Ako drugi tako bučno nude i hvale svoje stvari, onda se i mi naših »stvari« ne trebamo sramiti. Ne stidimo se evanđelja. Najčišće evanđelje, najviša radosna vijest. Kako da svom dušom ne prihvatimo takove vjere? Živimo u nebeskoj atmosferi i dnevno plivamo u milosti. »Naš je razgovor u nebesima . . .« Žalosno je, da nevoljno i slijepo čovječanstvo o tome ništa ne zna! Da luta u tami, kada je najjasniji dan i da umire od gladi kod prostrtog stola! . . . Kraljevstvo Božje je pravednost, mir i veselje. Naviještajmo svijetu taj nauk kao anđeli njegovi: »Evo vam naviještam veliku radost: ljudi, vi ste otkupljeni, vi ste sretni i presretni!« — U nijednoj se knjizi ne spominje toliko puta riječ »veselje« — kao upravo u knjigama Novoga Zavjeta. Da, također križ nam olakšaje trpljenje i sladi vjeru. Samo kršćanstvo potpuno rješava veliko pitanje trpljenja. I u trpljenju možemo radosno klicati. »Obilujem veseljem u svakoj našoj žalosti«. Ne budimo, dakle, žalosni sveci. Njegujmo više duhovnu radost! Sav svijet nek bude radostan do zadnjih krajeva zemlje! »Mir Kristov neka kliče u srcima vašim!« »Radujte se uvijek u Gospodinu, opet vam

velim, radujte se!« Raspoloženje pravoga kršćanstva mora biti aleluja — raspoloženje. Nije li bio sv. Franjo dijete sunca, čovjek radosne aleluje? Izžarivajmo ne samo ljubav, nego i veselje! Ne izžarivaju li veselja i psalmi? Pravednici će se nasititi i radovat će se pred licem Božjim i uživat će u veselju!« »Slavi Boga sva zemljo, služite Gospodinu u radosti!« »U radosti dođite pred lice Njegovo!« Ako je to vrijedilo u Starom Zavjetu, koliko više vrijedi u novom. »Dođite, zapjevajmo Gospodinu, kliknimo Bogu, spasu našemu!« »Slavite Boga, jer je dobar, jer je milosrđe Njegovo do vijeka!« Aleluja, aleluja!

To su glavna kršćanska načela, koje treba provesti u djelo, ako ozbiljno hoćemo vladu Kristovu na svijetu. Uzaludno je govoriti o kraljevanju Kristovom, ako temelji Njegova kraljevstva ne vladaju svijetom. Samo po sebi će doći do vlade Kristove, kad budu priznata Njegova osnovna načela.

Ako znademo, na primjer, kakove su grozote počinili Evropejci s urođenicima u kolonijama, onda ćemo lako razumjeti, da smo nakon dvije hiljade godina još vrlo daleko od ideala Kristove vlade na svijetu. Znademo li još k tome, što se griješilo u povijesti u ime kršćanstva, a proti kršćanstvu, onda možemo shvatiti, zašto takovo kršćanstvo nije moglo osvojiti svijeta.

Već dugo čekamo velikoga sveca, kakvog novog Franju, novog Dominika, koji bi obnovio svijet. Ali željeni čovjek ne dolazi. Ako bi i došao, ne bi se sam proti svijetu mogao održati. Vrlo je udobno čekati takvog »spasitelja«, a sami da ne činimo što je nužno.

Ne, svi mi moramo postati svetiji, postati ovaj veliki svetac i preporoditelj! Onda će ići!

Znamo, da je to lakše reći, nego učiniti. Ipak ne može niko reći, da su ove misli neprovedive, da je to samo sanjarija, dakako, ako samo ozbiljno hoćemo. Nije sve teško. Ljubiti nije teško. Nije teško ni biti pravedan, ili širiti svetu radost. Ali teško je nositi križ: ljubav prema siromaštvu, poniznosti i trpljenju. Ali i to nam olakšavaju vjera, ufanje i ljubav. N a j p o t r e b i t i j e j e s p o z n a n j e, uvjerenje o potrebi obnove našega života. Zatim mora pristupiti v o l j a i k o n a č n o d j e l o. Kod širokih katoličkih slojeva neće to biti najlakše. To je golem posao! Ali započnimo jednom sasma ozbiljno. Možda ipak neće ni kod masa ići tako teško. Propovijedajmo čisto evanđelje! Pokažimo narodu ljepotu naše vjere s ove p r a k t i č n e strane: kako bi bio lijep život, kad bi svi živjeli po nauci Kristovoj. Svi će razumjeti riječi o ljubavi, pravednosti i radosti. Mnogi će pravo shvatiti čak i nauk o samozataji, ako im ga dobro razložimo. (Dobro bi bilo izraditi propovijedi sasma u duhu kršćanskog preporoda; čitav niz sistematskog poučavanja, pri čemu se ne bi smjelo početi sa samozatajom.) Želimo li to ozbiljno uzeti, onda se treba odmah latiti praktičnog posla.

Bez kršćanskog preporoda — nema vladanja Kristova u svijetu. Poganska renesansa dovela je do dekristijanizacije. Kršćanski preporod mora dovesti kristijanizaciji. Kako su opet iskopali, osviježili i iznesli staro poganstvo, tako treba iskopati iz kata-

komba staro kršćanstvo, očistiti ga od blata i prašine i postaviti ga na svijećnjak, neka svijetli svemu svijetu. Pobrinemo li se, da bude naša Crkva čim neokaljanija, bez ljage i prigovora, kako se to pristoji nevjesti Kristovoj, bude li svijetla utvrda Božja na brdu, onda će doći k njoj narodi. Ljudski će elemenat uvijek u Crkvi igrati svoju ulogu. Ali taj nam elemenat nikada ne smije služiti za opravdanje velikih prekršaja kršćanskih temeljnih načela, nego samo kod malih, neizbježivih ljudskih slabosti.

Naša Crkva ima još goleme zadaće. Prorokuju nam već duže vremena propast zapada i najezdu žute rase. Ne samo žuti, nego će crni i svi neprosvijetljeni narodi ustati na novi život, odbacit će ropstvo Evrope i zavladati sami. Tako će imati Crkva Kristova uzvišeni poziv. Kao što je negda iza propasti rimskog carstva pokrstila i prosvijetlila germanske i slavenske narode, tako će i sada dovesti u stado Kristovo te narode i podložiti ih svom slatkom jarmu. To će moći, bude li u sebi i izvan sebe jaka, ugledna, čista i besprijekorna pred svijetom. Naša je zadaća da se za to brinemo. Ne zanemarimo prilike!

Već 1800. godine pisao je protestant Novalis: »Tako će dugo teći krv u Evropi, dok se narodi ne oslobode svojih velikih ludosti, što ih tjeraju u krugu unaokolo i dok ne pristupe očarani svetom glazbom prijašnjim oltarima, da čuju riječi mira i priprave uz suze radosnice ljubavnu gozbu kao blagdan pomirbe na bojištu. Samo vjera može opet probuditi Evropu, pomiriti narode i uspostaviti kršćanstvo u novoj krasoti njegove prijašnje miroljubive uloge. Stara je katolička vjera bila primjenjeno živo kršćanstvo. Njena posvudašnjost u životu, njena ljubav prema umjetnosti, njen duboki humanitet, nerazrešivost njenog braka, njena radosna povjerljivost, radost u siromaštvu, poslušnosti i vjernosti, očevidno je pokazuju kao pravu vjeru. Neće li protestantizam već jednom prestati i dati mjesta novoj, trajnijoj Crkvi? Ostali dijelovi svijeta čekaju na pomirenje i probuđenje Evrope, da se odluče i postanu sugrađani nebeskog kraljevstva. Neće li se naći u Evropi mnoštvo svetih srdaca i pojaviti sveta žudnja da se srodne religije ujedine, ugledaju nebesa na zemlji i da ustanove svete zborove? Kršćanstvo mora opet postati živo i pokretno. Opet mora nastati jedna vidljiva Crkva bez obzira na državne granice. Ta će primati u svoje krilo sve duše, koje teže za nebesima, i tako će opet postati posrednica staroga i novoga svijeta. Opet mora na narode izlijevati obilje blagoslova«. »U posljednje će vrijeme biti utemeljena kuća Gospodnja povrh ostalih gora i bit će viša od ostalih brežuljaka. K njoj će vrvjeti svi narodi. I otići će mnogi narodi govoreći: dođite i uzađimo na goru Gospodnju i ka kući Boga Jakovljeva. On će nas učiti svojim putovima i mi ćemo hodati stopama Njegovim« (Izaija 2). »Digni naokolo svoje oči i pogledaj: svi se ovi okupiše i dođoše k tebi. Sinovi tvoji dođoše iz daleka, a kćeri se tvoje podigoše sa svih strana« (Izaija 60).

Mi toga nećemo doživjeti, ali moramo postaviti dobre temelje.

Zavlada li pravednost, ljubav, radost, strpljivo podnošenje neizbježnog trpljenja, onda će se zemlja

pretvoriti u r a j. Da li je to možda previše rečeno? Komunizam obećaje svojim pristašama čak i nebo na zemlji. Natječimo se s njim ko će bolje postići svoj ideal. Upravo njihovo hvastanje mora nas poticati. Mi ćemo se morati zadovoljiti i s »rajem« u navodnim znakovima. U kršćanstvu još leže velike sile, podzemne riznice, što još nijesu iskopane. Naša je dužnost, da ih iznesemo na svijetlo, da pokrenemo sve do sada neupotrebljene sile i kršćanstvo dovedemo do punog razmaha. Kad se to zbude, onda će se govoriti o zemaljskom »raju« u usporedbi sa sadašnjim »čistilištem«, jer će se zaista lijepo živjeti na zemlji. U prijašnjim su vremenima napisane različite »utopije«. Pisao ih je Toma Morus, Campanella, Bacon Verulamski, biskup Fénélon i drugi. U njima su opisali uzor uređene države. Mi ne trebamo pisati utopija. Provedimo u životu sva kršćanska načela i eto nam uzorne zajednice na zemlji. Kršćanstvo je dalo svijetu divnih plodova, ali plodnost će se njegova stabla povećati, kao što zemlja obrađena po novijim načinima daje više ploda. Stablo kršćanstva mora dalje rasti i zasjeniti sav svijet, a njegov duh neka poput kvasca prekvasi, pridigne i oplemeni čovječanstvo.

Jedinstvo koje sada vlada u Crkvi bolje nego ikada prije, vrlo je prikladno, da pomogne ostvarenju tog ideala. U Crkvi danas, Bogu hvala, ne bjesne nikakove borbe slične onima iz prijašnjih vremena. Svi se možemo sasma posvetiti visokoj zadaći. Na raspolaganje su nam i moderna prometna sretstva.

S druge strane opet nikada nije bila potreba po-

većanja plodnosti kršćanstva veća kao danas. Nečuveni otpad od Boga, kakvog svijet još nije vidio, drski, bezsramni, sotonski boj ljudi protiv Boga, čemu smo svjedoci baš mi, sve to mora izazvati u nama jaki otpor.

K r š ć a n s t v o s e m o r a p o p e t i d o n e s l u ć e n e l j e p o t e, s j a j a i p r o c v a t a. K a k o j e v e l i k i o t p a d o d C r k v e u 16 s t. d o n i o C r k v i p r e p o r o d, t a k o j o j m o r a d a n a š n j i v e l i k i o t p a d o d B o g a d o n i j e t i p o l e t i p r o c v a t.

Ta zahtijevaju od nas već silne uvrede, što ih Božjem veličanstvu nanosi bezbožna propaganda. Kao što svako vrijeđanje Boga zahtijeva z a d o v o l j š t i n u tako traže i ti strašni zločini zadovoljštinu koja će odgovarati tim uvredama.

»Prema veličini boli mojih u srcu mojem, utjehe tvoje razveseliće dušu moju« (Ps. 93).

DVIJE VELIKE POJAVE SADAŠNJICE

Kad smo razmotrili nepatvorene temelje evanđelja, moramo prosuditi i dvije savremene pojave: nacionalizam i socijalizam.

Ne smijemo pustiti da nas zavedu lažna načela ovoga svijeta, nego se borimo s njima neustrašivo, kako je to radio naš Spasitelj. Neustrašivo propovijedajmo kršćanski nauk i ustrajno branimo naša prava. Čim se nekom posjedniku krši njegovo pravo, on odmah protestira. Isto mora vrijediti, kad se krše pravice Crkve.

Pobjede Kristovoj stvari nećemo izvojštiti sramotnim popuštanjem, nego iskrenom odlučnošću. »Nisam došao, da donesem mir, nego mač«. Time nije rečeno, da nam nije naložena i mudrost. Trebamo kršćanskog radikalizma. Nije li i Krist bio radikalan? »Ako te ruka tvoja sablažnjuje, otsijeci je i baci od sebe!« Nije li to radikalizam? Teška je naša dužnost. Pokvareni svijet moramo privesti k dubokom i praktičnom kršćanstvu. Teško će ići bez duhovne borbe i požrtvovnosti. Trebamo ljudi, koji se neće bojati reći: non licet tibi (nije ti dopušteno)! Pripravni budimo da puni svetoga ponosa trpimo za stvar Kristovu poput kršćana prvih triju vjekova. Nije li krv mučenika sjeme kršćana? I u tom smislu treba obnoviti staro kršćanstvo. Zato su tako brzo pobijedili prvi kršćani poganstvo, jer su bili sigurni u pobjedu i spremni na najveće žrtve. Za Crkvu bi i danas bilo bolje, kad bi imala više mučenika, makar i ne takovih koji bi za kršćanstvo dali svoju krv. U njemačkoj se je biskupiji Trier našlo u tamnici za Bismarckovih progona 250 svećenika sa svojim biskupom. Osuđeni su bili do 3 godine tamnice. To je bilo junačko doba njemačkoga katolicizma, čiji se plodovi osjećaju još i danas. U Njemačkoj bi se mogla ponoviti ista vremena i dati novih prilika za mučeništvo. »Ne bojte se onih koji ubijaju samo tijelo!« Možemo li željeti ljepšu smrt od mučeničke? — Bez žrtve nema oslobođenja, nema uspjeha ni pobjede kraljevstva Kristova.

a) NACIONALIZAM.

Upravo tu smo mi katolici u opasnosti, da zaboravimo i zatajimo evanđeoska načela. Samo po sebi je jasno, da je svaki od nas član nekoga naroda, da ga ljubi i skrbi kako bi njegovom narodu bilo bolje. Ali katolici se često puta prepuste da ih struja vuče sa sobom, da hvale samo svoj narod i svoj jezik, a druge narode mrze. Tako padnu u zabludu, mjesto da je pobijaju. P. Grou piše: »Mi isključivo ljubimo samo sebe, ili ljubimo sve samo radi sebe. Često tražimo da nam bude dobro, makar na račun tuđe sreće. Naše se nezasitne strasti prihvate svega i drže, da je dopušteno svako sredstvo koje vodi do cilja. Mi se divimo svojim istinitim ili samo umišljenim osobinama, a u bližnjemu gledamo same pogreške. Grijeh samoljublja je bič čovječanstva. Strogi zahtjev ljubavi prema bližnjemu nam nalaže da dobro upoznamo pretjerano samoljublje i da ga pobijamo svom neumornošću«.

Što vrijedi za pojedinca, vrijedi i za zajednicu srodnih ljudi. Kako je sebičnost kod pojedinaca niska i svakodnevna, tako je i u narodnom životu. I opet, kao što je nesebičnost pojedinaca znak plemenitoga značaja, tako je i znak velikodušnosti, ako se čovjek digne nad narodne granice, a pritom ne izgubi nimalo

od ljubavi do svoga naroda. Toga, na žalost, ne razumiju mnogi katolici. Posebno čovjeka dirne, ako se nepravda dogodi u samoj Crkvi.

Neka nam o tome progovori rječiti Fiedler: »Nepametno je bratimljenje katolicizma s nacionalizmom. Nacionalizam se ograničuje na svoj narod i traži odvajanje od drugih. Katolicizam naprotiv naglasuje svijesnu zajednicu i mir svih naroda u vjeri u istoga Oca sviju nas. U kršćanskoj je Evropi svaka granica slična visokom zidu. Ljudi s jedne i druge strane govore različnim jezikom i osjećaju drugim srcem. Tamo se blagoslivlje, što se ovdje proklinje, što ih s onu stranu žalosti, s ove strane prouzroči veselje, zvonjavu zvona i svečanu službu Božju s Tebe Boga hvalimo! Eto, kako smo još daleko od sloge i bratstva! I to su kršćani, Kristovi učenici, koji sklapaju ruke moleći se istom Bogu, istim molitvama. Je li kršćanstvo s jedne i druge strane samo pretvaranje? Ili je kršćanstvo postalo samo obrazac, shema i besmislica? A nije jasno, da je nemoguće istoga Boga zvati Ocem a međusobno se ubijati, a da Bog neće da udari Kainov pečat ovim ljudima na čelo? Čim smo uvjereniji, da smo pravi nosioci Kristovih misli, tim moramo ustrajnije raditi, da budemo baš mi vođe pomirenja, razumijevanja i praštanja među narodima. Svatko zna, da treba jednom sjetvu narodne mržnje pogaziti. Bit će pogažena! Prestat će ratovi evropskih naroda, kako su prestali i ratovi gradova i sela. Dakako da je još pred nama golem rad. Ko će ga izvršiti? Ko će ga svladati? Riješiti treba narodne probleme. Ko će to izvesti? Jedino kršćanske misli

su tako jake, da mogu pokopati narodna neprijateljstva. Kršćanstvo mora do korjena iščupati mržnju i nepravde pazeći da ne ošteti najmilijega svakom narodu: jezika i kulture. Jedino mi možemo riješiti narodna pitanja, a da ne rušimo, da ne tražimo novih sredstava, nego samo i jedino tako, kako nam se stotinama godina propovijeda: svi smo djeca istoga Oca i braća Kristova, bili Francuzi ili Nijemci, Česi ili Talijani, bijelci ili crnci, smeđi ili žuti. Najprije neka prestane prokleto i nekatoličko pokušavanje, da se koji narod odnarodi. To se događa u mnogim državama. Tako se ljudima omrazi vjeru, ogorči ih se i udaljuje od Crkve. Znamo krajeve, u kojima svećenik dolazi k ljudima i traži od njih da nauče njegov jezik, ako žele da razumiju njegovu propovijed ili se hoće ispovijediti. Je li to postupanje katoličko?! Zar je Crkva ustanova za odnarođenje? Što je jasno i divljacima, naime da ih treba poučiti u vjeri na materinjem jeziku, to najnaravnije pravo uskraćuje se mnogim katolicima u Evropi. Poznati je trapistički opat Pfanner pisao još 1885 godine iz Marianhilla: »Mi nećemo Kafrima oduzeti njihova jezika, nego ćemo ih učiti, da bi i pisali na svojem jeziku. Ne silimo ih da uče naš jezik. Naprotiv, mi propovijedamo, poučavamo i pišemo na kaferskom jeziku«. Tako je među Zulukaferima u Južnoj Africi, a u Evropi se još krije barbarstvo pod plaštem kulture! Svećenik, koji u ovakve svrhe zloupotrijebljuje Crkvu i službu Božju, nije pastir duša, nego najamnik poganskog nacionalizma, izdajica svojega svetoga poslanja. Takovim postupkom on

ubija vjeru, tjera ljude iz crkve, upropašćuje one duše, koje bi morao spasavati. Kako se pred Bogom može opravdati takav postupak?!

Ne vrijedi izgovor, da ljudi već razumiju tuđi jezik. Ako je ikako moguće, mora se poučavati u onom jeziku što ga narod hoće. Danas moramo upotrebiti sva sredstva, da bi za Crkvu predobili mase. Bez sumnje je takovo sretstvo narodni jezik. U pastvi neka odlučuje jedino spas duša.

Jednom bi morali riješiti u duhu prave katoličke pravednosti i gaženo pravo narodnih manjina. Velika zapovijed ljubavi ne veže samo pojedince, nego i narode. »Što želite da drugi vama čine, činite i vi njima«! I što vi ne želite, ne činite ni drugima!

Katolicizam mora svladati poganski nacionalizam! Mjesto mržnje neka vlada mir inače: Krist ne će vladati u svijetu!

b) SOCIJALIZAM.

Već smo se pitali, da li smo u socijalnom pitanju izvršili svoju dužnost. Kako je moglo toliko milijuna radnika okrenuli leđa Crkvi? Kako kod tolikih gubitaka gledamo na to pitanje, koje pokreće i plaši sav svijet? Koga čekamo? Zašto oklijevamo i tražimo kakov da zauzmemo stav? Mi imamo riječ Božju. Zar Bog nije dovoljno jasno govorio?

Čitajte proroke! Borba proti nevjere ide usporedo s borbom protiv socijalne nepravde. Toliko puta govore o tome, da je nemoguće navesti sva mjesta. Izaija 5, 8: »Teško onima, koji sastavljaju kuću s kućom, i njivu na njivu nastavljaju da ne ostane više mjesta, i doklegod sami ne posjednu zemlju!« To vrijedi upravo za naše doba. Dalje piše opet: »Teško onima koji postavljaju nepravedne zakone i pišu nepravdu, da odbiju od suda uboge i da otimlju pravicu siromasima naroda mojega, da bi im plijen bile udovice i sirote grabež« (Izaija 10, 1-2). Čitajte dalje Izaiju 1, 13-15; 3, 17-24; 5, 13-15; 29, 19, 22; Amosa 5, 21-25; 6, 4-6; 7, 11; Ozeju 4, 1-2; 10, 13; 12, 8-9; Miheju 3, 9-12; 7, 4-6; Sofoniju 1, 10-11; 18 i td., itd. Oni su objavili Otkupitelja: »Jer će osloboditi ubogoga od mogućnika i siromaha, koji nema pomoćnika. Bit će milostiv siromahu i potrebnome; duše će ubogih spasiti. Od lihve i nasilja spasit će duše njihove« (Ps. 71).

Tada dolazi Spasitelj. Zašto? »Duh je Gospodnji na meni, zato me pomaza da naviještam blagovijest siromasima i da liječim one koji su pokajana srca«. I kliče: Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni! Žao mi je naroda, jer nemaju što da jedu. Nemožete služiti Bogu i mamonu. Jao vama bogataši, jer ste primili svoju utjehu! Jao vama koji ste siti, jer ćete gladovati. Jao vama koji se smijete, jer ćete se žalostiti i plakati. Lakše će deva proći kroz uši igle, nego li bogataš u nebesa. Bogataš će biti bačen u pakao, a Lazar će doći u naručje Abrahamovo.

Čitajte poslanicu sv. Jakova! »Deder sad vi, bogataši, plačite jaučući u svojim nevoljama, koje idu na vas. Bogatstvo vaše istrunu, i haljine vaše izjedoše moljci. Zlato je vaše i srebro zarđalo, i rđa njihova bit će svjedočanstvo proti vama i izjest će tjelesa vaša kao oganj. Stekoste blago u posljednje dane. Gle, plaća poslenika, koji su želi njive vaše, a vi ste im otkidali od plaće viče i vika je žetelaca došla do ušiju Gospodara četa. Raskošno ste živjeli na zemlji u nasladama, nahraniste srca vaša kao na dan zaklanja« (Jak. 5, 1—6). Zašto se tako rijetko čuju danas te strašne riječi, kad bi se morale uvijek kapitalistima stavljati pred oči?!

Sama je Majka Božja uveličavala tu Božju »politiku« u svojem Magnificat. »Zbaci silnike sa prijestolja i podiže ponizne; gladne napuni dobrima i bogate otpusti prazne«. Važne su te riječi kad ih Ona baš u hvalospjevu naglasuje.

Nije li glasna i jasna riječ Božja? Kako to da se ne znamo odlučiti u tom pitanju? Upravo je taj biblijski nauk odlučio u kršćanskom srednjem vijeku, da se zauzelo pravo stanovište do lihvarstva, koje je i danas tako savremeno. Sva se skolastika s Tomom Akvincem na čelu borila proti tome zlu. I kanonsko pravo strogo zabranjuje lihvu.

Nije li sav život Isusov i Njegov nauk glasni protest protiv kapitalizma, makar ga tada nije bilo u današnjem smislu. Kapitalizmu se moramo oprijeti svim silama, želimo li ostati vjerni nauku Kristovu i Njegovom primjeru. Što još čekamo? Nijesu li nam već izbjegli milijuni duša? Kako možemo šutjeti o tome, što se događa pred našim očima već toliko vremena? Zar možemo biti mirni, ako jedan američki milijarder ima 450 milijuna dolara, drugi 30 hiljada kilometara željeznice, treći 700 milijuna dolara, 56 hiljada kilometara željeznice i 73 tvornice, ako neki ima na sat 600 dolara prihoda ili 12 svojih aeroplana, mnoge luksusne jahte, vile po raznim krajevima, ako za stan plaća dnevno u New-Yorku 2000 šilinga, kad grobnica jednog bogataša vrijedi 110 tisuća dolara, a 20 hiljada radnika poljodjelaca zasluži godišnje jedva po 350 dolara, dok miljarder u jednom satu zasluži dvostruko. Goleme količine hrane bacaju u more, dok milijuni ljudi gladuju itd.? Možda nije nikada bilo na svijetu toliko zlata kao danas. Sama Francuska Narodna Banka ima 100 miljarda franaka, Amerika još i više. Pri tome, ovako strašna kriza i bijeda! Dok direktor tvornice ima dnevno hiljadu šilinga, radnik ima dnevno 10 ili

šest ili četiri šilinga. Prvi plaća stan 1200 šilinga mjesečno, a radnička obitelj mora živjeti sa 200 šilinga, 100 ili još i manje. O, nemilosrdni i nečovječni svijete, kako to mirno podnosiš!? Zaista treba bez milosrđa suditi one, koji ne poznaju milosrđa! Ne vapije li to u nebo? Jasno je da je drugima oduzeto, ako jedan imade više zemaljskih dobara u svojim rukama. Tu ne trebamo naučenjačkog izgovaranja. Sam razum i srce nam kaže, ako imamo barem malo pameti, što da mislimo o tome. Da li je volja Božja da dobra, kojima je htio pomoći svim ljudima, budu nepravedno podijeljena? Već je u naravi samoj osnovana razlika u imanju, ali je nemoguće, da bi bilo u nacrtu Božjem ono, što smo spomenuli. Dok krvopije rasiplju, toliko djece gladuje, i tolike majke plaču, jer im nemaju što dati. Mnogo siromaha nema krova nad glavom! Toliki se ubiju u očaju radi siromaštva. Koliko se tako izgubi duša! Nijesu li to naša braća i sestre? Hoćemo li se i mi ispričati: zar smo mi čuvari svoje braće? Da, moramo to biti! Ne ubrajamo li više ugnjetavanje siromaha, sirota i udovica i uskraćivanje radničke plaće u grijehe što vapiju u nebo? Svaki dan se počinjaju ti grijesi nad milijunima radnika. Kako šutimo na te strahote? Ah, toliko smo zanemarili! Katolici još paktiraju s kapitalizmom. Nije onda čudo, da mase izrabljivanih radnika idu među komuniste, a nama okreću leđa. Zašto nismo već ranije digli svoj protest? I ta šutnja je grešna. Zašto s Kristom ne vičemo po svem svijetu: jao vama, bogataši! Zašto riječju i djelom ne pobijamo prigovor, da Crkva nema veze s kapitalizmom? Nek zna i

čuje sav svijet, da Crkva nema veza s kapitalistima i da ih osuđuje svom strogošću. Jao i nama na dan sudnji, ako se ne zauzmemo za siromahe! Što ne učiniste jednom od najmanjeg moje braće... Lako je u sreći zaboraviti nesretne, kako je i peharnik zaboravio na Josipa u tamnici. Ali to ne smijemo, jer ćemo zatajiti Krista u udovima Njegovim. I On će onda zatajiti nas: idite od mene...!

Neka govori opet Fiedler!

»Nemamo ni najmanjeg razloga da gledamo kapitalizam kao nešto nepovredljivoga. Nemamo razloga, da ga zagovaramo, štitimo i prikrivamo. On nam je zadao mnogo zla. Mase je odalečio od kršćanstva. Ne upotrebimo li najjačih sredstava i ne pokažemo li dobre volje, te će pukotine postati ponori, koji će progutati više, nego li budemo mogli napraviti u sto godina. Mi smo se u toku povijesti više puta popeli na bedeme koji nisu bili čvrsti, pa su bili uzrokom da smo mjesto pobjede doživjeli poraz. Često smo auktoritativno, biblijskim izrazima branili utvrde, koje su morale pasti. Doživjeli smo poraze, gdje smo mogli polučiti velike pobjede. Nužna je posljedica bila, da je oslabio naš ugled. Imamo ljudi, koji nisu zaslužili da vade kestenje iz žeravice, a i nama je to opeklo prste. Nema sumnje, da će ova očajno nepravedna podjela zemaljskih dobara dovesti do katastrofe, te da će to biti katastrofa i za kršćanstvo. Kršćanstvo moramo braniti, pa makar će svi koncerni svijeta biti uništeni. Katolicizam mora postati bedem protiv izrabljivanja siromaha i nesreće milijuna naroda.

Vjerovati bi mogli, da smo upravo radi zanemarenih dužnosti i odbačenih milosti postali slijepi. Ne osjećamo li, da se bližamo vulkanu? Ako ne promijenimo naglo svojega socijalnog pojmovanja radi evanđeoskih načela, promijenimo ga barem poučeni velikim socijalnim katastrofama. U opasnosti je samo kraljevstvo Božje, ako se doskora ne opametimo i ne budemo uvjereni, da mora evanđelje za sva vremena biti vesela vijest svim siromasima. Pa ipak ima li kakvih promjena? Crkvi Kristovoj pripadaju skoro sami siromasi, gospodarski slabi, socijalno degradirani u imenu radničkog Sina iz Nazareta i Njegovih učenika: ribara Petra i šatorara Pavla. Rusija i Španjolska je velika opomena i za Crkvu. Hoćemo li je uzeti na znanje? Kada? O, kad bi znao, novi Jeruzaleme!«

Priznati moramo da je kršćanstvo još i danas radosna vijest siromasima i potištenim. Pokažimo svijetu da znamo pomoći i da ćemo u to uložiti sve svoje sile.

»Neka bude u središtu našega propovijedanja nauk, da je »druga zapovijed jednaka prvoj«.

Da, dragi moji, naša je glavna dužnost, da mase proletarijata dovedemo natrag Kristu. »Poslao me je, da naviještam evanđelje siromasima i da liječim one koji su potištena srca.« Nužni je zahtjev da se zauzmemo za njihove socijalne nevolje. »Jer će osloboditi uboga od silnika i siromaha koji je bez pomoći. Bit će milostiv siromahu i ubogom i duše će jadnika spasiti« (Ps. 71). Ne odgovaraju li ove riječi upravo našem sta-

nju? Siromahe moramo ljubiti, jer je jasna zapovijed: »k a o s a m o g a s e b e«. Svi moramo prihvatiti duh biskupa Kettelera i nasljedovati ga. Zauzmimo se za potištene svom dušom i svom snagom; onda ćemo vidjeti, hoće li i dalje biti naši neprijatelji! Nije moguće! Ljubavi se ne može niko protiviti. Zašto su htjeli sami socijalisti i komunisti nositi na svojim ramenima, sve do groblja, pokojnog dekana Jakoba iz Mühlheima u Rurskoj oblasti? Iz zahvalnosti i počasti! Jer je svima bio sve. Na to ih je potakla upravo njegova ljubav prema njima. »Ljubav je jaka kao smrt, grozna kao pakao je zavist. Njezini su svjećnjaci kao žar ognja. Mnoge vode ne mogu ugasiti ljubavi, niti je mogu poplaviti rijeke«.

U t o m j e r j e š e n j e v e l i k o g p r o b l e m a. Učinimo čim prije tako, da nas ne iznenadi navala!

Moramo pokazati mnogo više smisla za gospodarsko stanje radničkoga staleža i više sućuti za njihove nevolje. Posvetimo veću pažnju i skrb socijalnom pitanju, proučavajmo ga, da se čim bolje upoznamo s njim. Mi smo daleko od radničkih masa. Oni misle da smo njihovi protivnici, poput omrženih buržuja. Nijesmo li možda bar nešto malo krivi tom prigovoru? S punim pravom osuđujemo strahote u Španjolskoj. Ipak moramo znati, da nisu ustali iz puke mržnje na sve što je kršćansko, nego da se to to temelji i na nevoljnom socijalnom stanju, pri čemu ni kler nije bio sasma bez krivice. Što će crkvama toliko zemljišta? Naše kraljevstvo nije valjda od ovoga svijeta. To je bila reakcija, koja

uvijek prelazi granice, kao što je i ruski boljševizam strašna reakcija na očajne prilike pod carskom vladom.

Nek vlada potpuna pravednost bez zatiranja! Ovdje nećemo raspravljati o tome, kako da se uspostavi socijalna pravda i red. Imamo već o tom predmetu dvije papinske enciklike.

Nijesmo svijesni, kako duboko mi svi čamimo u kapitalizmu... Pošto smo u ovom miljeju odrasli i ne osjećamo, kako je strahovito sve to neuređeno. Ideal ljudskog društva sasvim smo izgubili ispred očiju. Zar nije Bog u Starom Zavjetu učinio čudo, da su svi Izraelci u pustinji dobili jednaku količinu mane, makar je nisu svi jednako brali? Svi upravo toliko, da su se nasitili. Zar nijesu imali kršćani u apostolskim vremenima sve zajedničko? Zar ne govori sv. Pavao (2 Kor. 8, 14, 15): »Da bude jednakost, kao što je pisano. Ko je mnogo sakupio, nije mu bilo previše, a koji malo, nije bio u oskudici?« Zar nijesu nastojali Isusovci u Paraguayju ostvariti ovaj ideal u njihovim »redukcijama«? Zar ne živi dalje ovaj ideal u našim samostanima? Oh, kako beskrajno daleko smo danas u našim kršćanskim zemljama od ovog kršćanskog ideala! Zašto? Jer su kršćanska načela o ljubavi, pravednosti i bratstvu u Kristu bačena u zaborav, a bezbožna sebičnost i bezobzirnost truju svijet. Mjesto kršćanstva vlada svijetom bezbožni gospodarski liberalizam, a mi to jedva osjećamo, tako smo na to navikli.

O, predraga braćo moja, hoćemo li doista osvojiti svijet za Krista, onda se mora i to iz temelja

promijeniti. Ako zaista hoćemo, onda moramo istjerati iz svijeta vraga neograničenog liberalizma, odvratne sebičnosti, grabežljivosti, ovog »korjena svega zla«, a demonu mamonizmu, drugim riječima: kapitalizmu, navijestiti otvoreni boj!

Nemojmo još dalje gledati ovu strahovitu nepravdu i zbrku! Ne, braćo moja! Mi svećenici i svi katolici moramo se boriti uz proletarce i s njima za njihovo pravo! Rame uz rame boriti se! Njihova stvar naša je stvar, stvar Božja. Samo tada, ako im oduzmemo njihovu tjelesnu nevolju, možemo im govoriti o kraljevstvu Božjem. I onda će nas oni i razumjeti. Židovi su htjeli Isusa upravo onda proglasiti kraljem, kada ih je nasitio. On je to doduše odbio. I mi nećemo nikakvo svjetovno, nego duhovno kraljevstvo Kristovo.

Dakako da se sam svećenik uopće neće baviti gospodarstvom i svjetovnim poslovima, ako to ne služi kraljevstvu Božjem. Ali nije nimalo nezdruživo s našim duhovnim pozivom, ako se zanimamo za gospodarski položaj radnika i nevoljnog naroda. Naprotiv! Naš je uzor, Krist, mnogo pomagao svome narodu upravo u tjelesnim potrebama, makar mu je bila vječnost sve, a vremenite stvari ništa. »Žao mi je naroda, jer nemaju što jesti«. Djela milosrđa su doista naša sveta dužnost. Dajmo radije novac sami, nego da nam ga silom otmu! Ne bi li bilo bolje ruskim vlastodršcima da su svojevoljno otstupili dio bogatstva i vlasti, nego li da su čekali dok im silom otmu, da ih progone i ubijaju? Dajmo dobrovoljno sve što, nije nužno za uzdržavanje crkve i njenih

ustanova! Bacimo od sebe dragovoljno svaki balast, koji je uzrokom, da nas neki mrze. Uvijek mi se sviđa, kad bih čitao u časoslovu na dan 4. novembra: »Taj se muž posebno iskazao u ljubavi, kad je Urbitanska imanja prodao i jednog je dana 40 hiljada zlatnika razdao siromasima. Istom je ljubavlju razdijelio i 20 hiljada zlatnika što ih je dobio u baštinu«. To je plemenita veledušnost, koja predobiva srca! »Razdijeli i dade siromasima!« Koliko je mamonizam Crkvi škodio! Čim se više, mi svećenici, odričemo svjetovnih dobara, tim smo sličniji našem Gospodinu! Dajmo rado novac, u koliko nama nije nužno potreban! Dobit ćemo duše! Sretne li zamjene!

Karitativna akcija nije dostatna, da riješi socijalno pitanje. S jednim udruženjem sv. Vinka, ma kako ono bilo slavno, neće nestati svaka nevolja. Proletarijat se zaista neće zadovoljiti s milostinjom. On traži svoje pravo: potpunu pravednost. Socijalni odnosi vape za rješenjem. Neko je napisao, da je građanskom staležu otkucnula zadnja ura, ako ne uspije da riješi socijalne napetosti društva i ako ne dovede svoje građanstvo do pozitivnoga odnosa sa socijalizmom. To je odlučna ura za građanstvo i kršćanstvo, jer je kršćanstvo s građanstvom u takovoj vezi, da je sudbina građanstva i kršćanstva jedna te ista. Ko mrzi građanski stalež, mrzi i kršćanstvo. Dođe li proletarijat do pobjede, neće biti Crkvi tako lako s njima sklopiti mir, kao što svojedobno s kapitalizmom.

P. Schindler kaže: »Nijedan krik nije toliko jak,

da bi prodrmao slijepe i gluhe narode Europe pred strašnom opasnošću boljševizma!« On dokazuje s brojkama i događajima, da su po svem svijetu pripravna tla za svjetsku revoluciju. »Ali još se dade pomoći, makar je već jedanaesti sat. Samo je jedan put koji će nas spasiti, a taj je: radikalno napuštanje egoizma i materijalizma na svim područjima i izgradnja altruizma kršćanske ljubavi prema bližnjemu u Božjem kraljevstvu. Treba prestati sa sputavanjem radničkog naroda bilo u Evropi ili izvan nje, kao što radi strašni gospodarski kapitalizam i imperijalizam. Nestati mora nesloge i mržnje među narodima i masama. Oborimo svim snagama bezboštvo i ćudorednu podivljalost u takozvanim kršćanskim državama Europe. To je rušenje moguće, ako usporedno s njim gradimo. Gdje umire egoizam, tamo nek nastupa altruizam, gdje nestaje kapitalizma i materijalizma, tamo mora rasti kršćanska ljubav prema bližnjemu. Gdje tone porušeno carstvo antikrista, tamo će u divnom sjaju zasjati Božje kraljevstvo«. (»Die Weltgefahr des Bolschewismus«).

Ko je u prvom redu pozvan da ruši zlo i gradi bolje, da na mjesto egoizma postavi altruizam, ako ne mi, učenici milosrdnog Spasitelja? N i j e d a n v a p a j n i j e d o v o l j n o g l a s a n, d a b i p r o b u d i o k a t o l i k e i p o t a k n u o i h d a b e z o k l i j e v a n j a i z v r š e s v e š t o m o g u p r o t i v o p a s n o s t i, k o j a p r i j e t i.

Katolici, probudite se! Zadnja je ura. Radi se o nama. Želimo li igdje doživjeti novu francusku revoluciju u najvećem razmjeru? Želimo li da budemo dionici sudbine ruske Crkve? Hoćemo li opet u katakombe? Nije li Meksiko i Španjolska ozbiljna opomena?!

Svijet neće naći mira, dok ne izgladi socijalnih napetosti i dok ne dođe do temeljite duhovne obnove. Žurno poput vlaka prolaze mimo nas veliki svjetski događaji, koji će nas pregaziti i smrskati, ako ih ne pokušamo zaustaviti. Ne bi li se i mi ukrcali u taj vlak i nastojali mu dati pravi smjer? Posegnimo jače u razvoj događaja! Drukčije se zanimajmo socijalnim pitanjima, nego li smo se do danas. Ako se i ne slažemo s razrednim bojem, naše mjesto je ipak uz siromahe, potištene, ugnjetavane i one koji trpe — inače nismo kršćani.

Tražimo izgubljene ovce, kako nas je to učio naš Gospodin. Ne čekajmo dok oni dođu k nama. Ostavimo 99 ovaca, koje su na sigurnom mjestu i tražimo j e d n u izgubljenu. Nije samo jedna, ima ih na milijune. Tražimo ih po pustinji! Tako se već radi u područjima oko Pariza, a taj primjer slijede i ostali gradovi. Najprije skrbimo za njihovo vremenito dobro. Kliknimo tako glasno, da nas čuju svi! Pokažimo ljubav i saučešće u njihovim nevoljama. Neka osjete, kako nas muči njihova sudbina. Najprije treba živjeti. Milost pretpostavlja narav. To vrijedi i ovdje. Kroz želudac do srca. Istom onda im je moguće govoriti o kraljevstvu Božjem. Ne potrudimo li se za ove izgubljene milijune, neće doći k njima kraljevstvo Božje i naše će lijepe riječi o Kristovoj vladi na svijetu ostati samo fraze . . .

Spasimo, što se spasiti dade! Nadoknadimo što je

zanemareno. O rješenju toga pitanja i o našem stavu ovisi sudbina Crkve.

*

Karl Marx je još 1848 izdao proglas na sve radnike svijeta i pozvao proletarijat u borbu za svoja prava. Odatle datira silni pokret proletaraca. Priznati moramo da nije Marx naučavao samo krive nauke u svojem »Kapitalu«, nego da je mnogo doprinjeo časti rada i pravima radnika. Njegovi se izvodi, na žalost, temelje na krivim osnovama čistog materijalizma.

Zar da programe i manifeste za radnike piše samo materijalista, bezvjerac i čovjek koji je bio omeđen samo na ovaj svijet? Zašto da se tim pitanjem ne interesira i spasonosno kršćanstvo? Nek pokaže bijednim i potištenim, da je spas ne samo za vječnost, nego i za ovaj svijet, u kršćanstvu! Nadoknadimo što se do sada zanemarilo! Da, braćo moja, mi hoćemo i moramo objaviti radnicima novi, kršćanski, pravedni i radosni manifest. Nećemo ga izraditi bez odobrenja najviše crkvene vlasti, a onda ćemo ga objaviti svemu svijetu na kongresu Krista Kralja. Pokazat ćemo zablude materijalističkog rješenja socijalnog pitanja i sav ćemo svijet pozvati na pravedniji, humaniji društveni red. Ne samo u vjerskom pogledu, nego i u socijalnom moramo postaviti nasuprot boljševizmu pravi ideal. Tako ćemo, možda, slomiti oštricu komunizma.

Sličan manifest hoćemo i moramo sastaviti i za narodnu pravdu i međunarodni mir. Objavit ćemo ga isto tako na našim kongresima u ime Krista našega Kralja i pozvat ćemo sve narode da ga provedu. Nek zavlada u svijetu mjesto sporova i međusobnih neprijateljstva red, mir i pravda.

Moramo razumjeti znakove vremena! Ljudi, staleži i narodi probuđeni do samosvijesti ne će više nikakva tutorstva, traže jednakopravnost, koja im po naravi pripada. Nestat će svih privilegija. Svijetu moramo prednjačiti u pravednosti, ako ga želimo osloboditi strašnih nesreća. Puna jednakopravnost — to je conditio sine qua non — a onda će vladati mir.

Borit ćemo se ustrajno i svim ćemo silama raditi na ostvarenju toga programa, dok ne prijeđe u krv čovječanstva. Jedino će na taj način, po pravednosti, ljubavi i miru zavladati po svem svijetu Krist Kralj!

»Zagrlili se pravda i mir.

Istina je niknula iz zemlje i pravda je pogledala s neba.

I Gospodin će dati dobro, i zemlja naša dat će plod svoj.«

*

Hoćemo li postići svoj visoki cilj: provesti kršćanski preporod, vratiti svijetu mir i provesti vladu Kristovu nad svijetom, onda moramo povesti jaku propagandu. »Preporodite duh vaš!« Pokoru činite, jer je blizu kraljevstvo Božje. Majka je Božja u svim prikazanjima: u Lurdu, La Salette i nedavno u Belgiji, pozivala na pokoru. Pokora! Pokora! Pokora! Taj poziv

vrijedi i nama. Primimo ga ozbiljno i provodimo. Kršćanska je renesansa najbolja pokora. Sve, koji tako misle i teže, pozivamo, da ulože sve svoje sile i sposobnosti govora ili pisanja, da bi ostvarili naš cilj. Popularizirajmo misao kršćanskog preporoda. Trebamo propovjednika u svim crkvama i na zborovima za krstašku vojnu (Fiedler). I u svim uredništvima. Mogu se naći mnoga sposobnija pera, koja bi ovdje nanizane misli sprovodila dalje.

Tako razumijemo: »Sve obnoviti u Kristu!« Obnoviti moramo u sebi i u svijetu duh Kristov, koji mora zavladati u našem javnom i privatnom životu. Nesamo ljubav, nego i kršćanski preporod mogu biti naš »ceterum censeo!« Na posao, bez odgađanja. Provedimo kršćanski preporod. Zašto bi odgađali? »Milost Duha Svetoga ne poznaje sporog rada«.

*

Pripravno je srce moje, Bože, pripravno je srce moje: pjevat ću i hvalit ću Gospodina.

Probudi se, slavo moja, probudi se, psaltire i kitaro, ustat ću rano.

Slavit će Te među pucima, Gospodine, i psalme ću Ti pjevati po plemenima.

Uzvisi se više nebesa, Bože, i po svoj zemlji slava Tvoja, da se izbave izabranici Tvoji.

U Bogu smo jaki. On gazi neprijatelje naše.

(Ps 107).

3. NAJUSTRAJNIJA DJELOTVORNOST.

> Ne znate li da oni što trče u trkalištu svi trče, ali jedan primi nagradu? Oni dakle, da dobiju raspadljivi vijenac, a mi neraspadljiv. (1 Kor 9).

Mnogo moramo raditi, da se čim više raširi i produbi kraljevstvo Božje. Već je rečeno: po svem katoličkom svijetu treba raditi, da se postigne to što je jedino potrebno i što je najvažnije na zemlji.

Jasno se vidi, koliko trebamo umnožiti naš rad, kad promatramo veliku razliku među katolicima raznih zemalja. Dok u Nizozemskoj imadu jednog svećenika na približno 500 katolika, u Braziliji je jedan na 12 hiljada, u Argentini jedan na 25 hiljada vjernika. Dok dođe na svakog Nizozemca 70 svetih Pričesti godišnje, na druge katolike možda dvije ili jedna. Dok u Nizozemskoj, Elzasu i biskupiji Verona toliko naprave za misije i šalju u daleke krajeve mnogo misionara, druge zemlje naprave malo ili ništa. Ima gradova u kojima jedva desetina katolika javno ispovijeda svoju vjeru. Mnogi stoje još i gore. U nekim biskupijama vrijede kao dobri katolici oni, koji dolaze triput godišnje u crkvu. Po nekim župama sa 4000 ljudi nema na nedjeljnoj sv. misi više od 50 vjernika, a jedamput godišnje dolaze k sv. sakramentima. Ima gradova, gdje 80% vjernika umire bez svećenika . . .

»Katoličke misije« pišu o prilikama u južnoj Americi: »Brazilija, najveća država na američkom kontinentu, ima 40 milijuna stanovnika, a jedva nešto više od 3000 svećenika, dok ih 18 puta manja Njemačka, u kojoj je savršeniji promet, ima 22 hiljade. Koliko bi morala Brazilija slati misionara, ako sama Njemačka šalje 1000 svojih svećenika među pogane! Da bi svaka hiljada Brazilijanaca imala jednog svećenika, trebalo bi ih za svu Braziliju umjesto 3000, oko 40 hiljada. U Chile se stanovništvo od godine 1850 više nego potrostručilo, a svećenika ima manje nego prije. Tamo nije nikakova rijetkost župa, koja ima 50 km² i 15 hiljada duša. Isusovački je pater Bayle izračunao 1922 godine, da imade sva španjolska Amerika 12 hiljada svjetovnih svećenika, a 2 hiljade od tih je nesposobno za pastvu. Na svakog svećenika južne Amerike dolazi područje od 1636 km², da ga duhovno opskrbi. Buenos-Aires, mjesto zadnjeg euharističkog kongresa, proglašeno je od nekog njemačkog dušobrižnika gradom, u kojem je najveći postotak katolika (razmjerno prema drugim gradovima), ali su duhovno najslabije opskrbljeni. Polovica stanovnika Buenos-Airesa umire bez krsta, a vrlo malo vjernika zadovolji svojoj uskrsnoj dužnosti«.

Te činjenice jasno govore, koliko moramo pojačati naš rad na vjerskom području. Ima i vanjskih okolnosti, od kojih ovisi vjerski napredak. U raznim krajevima su različite. Zato je nemoguće od svih zahtijevati isto. Ipak mogu više puta reći: ako su mogli ovi i oni, zašto ne bi i mi?

Upravo tu moram preporučiti putovanja po uzor-

nim katoličkim zemljama, da tamo na mjestu proučimo, kako se radi i kako se može provesti divni i uzorni vjerski život. Među te uzorne katoličke zemlje moram ubrojiti i »otok svetaca« — Irsku, makar je još ne poznam iz svojega proučavanja.

S općenitim je geslima i rečenicama malo pomognuto kraljevstvu Božjem. Program rada mora se izraditi do zadnjih potankosti. Ovaj je program izrađen u širokim potezima. To su smjernice i putokazi za sva područja katoličkog života, u prvom redu za duhovnu pastvu. Mogli bismo i letimično ponoviti neke prijašnje misli. Taj će kratki pregled biti osnovica za potanju izradbu i izvedbu na kongresima, u zajedničkom listu ili bilo gdje.

SMJERNICE DJELOVANJA.

1. Uvijek treba istraživati na temelju sv. Pisma, koliko smo se udaljili od evanđeoskog duha. Na svako udaljenje treba uvijek iznova upozoravati, te odvažno naviještati i širiti među kršćanima pravi duh potpunog kršćanstva.

2. Prvi praktični nauk za nas je da su svi ljudi, u prvom redu kršćani, a naročito mi katolici, braća, i da bi se morali sporazumijevati. Bratstvo svih naroda mora biti naravni plod kršćanstva. To propovijedajmo, naglasujmo i ponavljajmo posvuda. Zato potpuno pravo svakoj narodnosti!

3. Najveći problem kršćanstva je, kako će pokrstiti poganski svijet. Time se mora zanimati upravo kršćanstvo. Naći treba način kako bi se najbolje i čim prije izvelo taj posao. Nakon 2000 godina kršćanstva, još su izvan njega dvije trećine čovječanstva. Žetva je zrela, ali je radnika malo. Valja udvostručiti rad na osvajanju poganskog svijeta. Sve poluge moramo pokrenuti, da bi se pokrstio poganski narod. Oduševiti moramo i pritegnuti sve katolike, da čim više podupru misionare. Još je pred nama golem posao. Nijesu li mnogi protestanti, koji toliko žrtvuju za misije, pripravniji i požrtvovniji od nas katolika? Katolici su premalo svijesni velike dužnosti širenja vjere, manjka im

široko obzorje, gledaju samo svoje potrebe. Poučimo i oduševimo ih. Neka se katoličke zemlje natječu s protestantima, a onda i katolički narodi međusobno, ko će više žrtvovati za širenje kraljevstva Božjega; bilo da šalju misionare ili sakupljaju materijalna sredstva. Ako ima Elzas od 800 hiljada stanovnika 700 misionara u poganskim zemljama, koliko bi tek morale za misije napraviti veće katoličke zemlje! Rad za misije bi mogao biti više nego deset put veći. To je i potrebno, ako želimo doći do cilja i ako nećemo pustiti da nas sramote protestanti i muhamedanci. Upravo tako jaka propaganda ovih dvaju opasnih takmaca mora nas posebno poticati na živahniji i požrtvovniji rad za misije. Okolnosti za rad misionara su vrlo povoljne: svijet je istražen, prometna sredstva su nam na raspolaganje. Posao je hitno potreban, jer je već jedanaesti sat! Pođimo čim prije na posao, jer bi inače bilo prekasno. Sv. Petar Klaver se je posvetio i žrtvovao kroz 40 godina spasu duša crnačkih robova, a katolici nađu za misije jedva nekoliko para. Uvijek imajmo pred očima, koliko utrošimo za nepotrebne stvari, a koliko za misije, da upoznamo koliko bi još morali učiniti. Koliko bi se dalo napraviti za kraljevstvo Božje, kad bi se samo odrekli luksusa i nepotrebnih užitaka! Probudite se, katolici, iz vaše ravnodušnosti do velikog problema: obratiti svijet za Krista! Ne zaboravimo, da imademo na misijskom polju opasne takmace muhamedance, protestante i budiste! Ne upremo li svim silama, onda će svijet biti prije njihov nego katolički.

4. Pocijepanost kršćanskih Crkava je najveća rana na tijelu Kristovu. Dan i noć se moramo moliti i truditi, da bi se zacijelila ta rana i obnovilo jedinstvo svih kršćana. Gotovo svuda osjećamo potrebu jedinstva. O tom svjedoče i kongresi za jedinstvo. O tome svjedoče kongresi unije. Ako već i inovjerci osjećaju potrebu jedinstva, treba im dati inicijativu. Mi smo i pozvani za to. Pape su se često puta i obratili na raskolnike i heretike, te ih pozivali k jedinstvu. Nažalost je tim raskolnicima i hereticima upravo papinstvo kamen spoticanja. Zato moramo svi katolici poduprijeti ove težnje papa. Žalosno je i to, da se upravo mi pripadnici raznih kršćanskih vjeroispovijesti smatramo za neprijatelje, koji su se ušančili na svojim utvrđenim položajima. »Izađimo na staze i puteve, te primorajmo ljude, da napune kuću«. Želimo li ih predobiti, potrebno je dvoje: 1. Uklonimo predrasude o katoličkoj Crkvi. Duboki razlog nesloge je i taj, da se premalo poznajemo. Zato treba početi s razjašnjavanjem. Ali i mi moramo druge bolje upoznati, da bi ih bolje razumjeli i da bi s njima mogli lakše započeti taj posao. 2. Priznati moramo i svoje pogreške. Odmetnici će radije lakše primiti naš poziv, ako očito priznamo, da nismo ni mi posve nedužni. Priznajmo i to, da su za vrijeme raskola vladale u Crkvi žalosne prilike, da to duboko i sami žalimo i da bi te nesretne posljedice mogli sada popraviti. Rado priznajmo i dobre stvari kod njih. Pođimo im čim više ususret. Jedino ćemo tako sagraditi most od nas do njih. Ne da se tajiti, da imade i među njima inovjercima mnogo plemenitih ljudi, koji žele samo dobro i koji će nas valjda razumjeti. Apelirati moramo na potrebu obrane od bezboštva i govoriti o dužnosti da se ujedinimo. Svi se kršćani moraju složiti, da odbiju napadaj bezboštva i poganstva. I za obraćenje pogana je jedinstvo nužno potrebno. Upravo nesloga kršćana im je na sablazan. Zato moramo dakle baš mi započeti s radom za jedinstvo. Ruski filozof Solovjev zaključuje sva svoja pisma prijateljima: »U ostalom predlažem, da je nužno obnoviti jedinstvo Crkve«. »»Ceterum censeo instaurandam esse ecclesiae unitatem«). To mora biti i naša lozinka.

5. Pobuđujmo i njegujmo i među samim katolicima duh jedinstva, ne samo u pojedinim društvima, nego i župama, biskupijama i po svemu svijetu. Osjetiti moramo, da smo svi velika obitelj djece Božje i nastupajmo upravo radi toga jedan za sve, a svi za jednoga! Po velikim ćemo nastupima djelovati i na zakonodavstvo da bi bili zakoni uvijek u skladu s kršćanskim načelima. Katolici moraju raditi za svoje interese, uz svu poslušnost zakonitoj vlasti. Uzor nek bude: sv. Hrisostom, sv. Ambrozij, sv. Toma Kantaburški i drugi neustrašivi Božji borci.

6. Dovoljan broj dobrih svećenika jest od najveće i prvenstvene važnosti za vjerski život u katoličkim zemljama. Najveće se katoličke zemlje tuže, da je kod njih nestašica svećenika. Ne bi bilo potrebno jadikovati, da su učinili sve što je potrebno za uzdržavanje većeg broja svećeničkih kan-

didata. Previše se prepuste sretnom slučaju ili dobroj volji pojedinaca, ako se neko sam javi za svećenički poziv. U svijetu je dosta mladića koji imadu svećeničko zvanje, samo ga radi slabih prilika ne mogu slijediti. Poduzeti treba sve što je potrebno, da bude pozvanima moguće doći do uzvišenog cilja. Proučiti moramo sve metode uzgoja, kako se to radi u zadnje vrijeme u nekim državama, naročito u Francuskoj, i primijeniti ih, da bi uzgojili dovoljan broj svećenika; te bi metode onda prihvatile i ostale države. Isto vrijedi i za odgoj misionara.

7. Ako ikada, to moraju s v e ć e n i c i danas biti na visini svog poziva. Ne samo u znanstvenom, nego prvenstveno u asketskom smislu. Vianey nije bio učenjak, a ipak je činio čudesa. Najbolje će uspijevati rad svećenika, njihov ugled i utjecaj, budu li nastupali kao sluge naroda, a ne kao gospoda. Svećenik je drugi Krist. »Nisam došao da mi služe, nego da im služim«. »Prošao je čineći dobro«. Tim je riječima označen život Kristov na zemlji. Istim bi riječima morao biti označen i život svakog svećenika. Naš veliki uzor sv. Pavao piše o sebi: »Makar sam slobodan, postao sam slugom sviju da predobijem mnoge; Židovima sam postao Židov, slabima sam postao slab, svima sam postao sve«. Biskup Keteler, rođeni baron, nam je kao župnik dao divni primjer prijaznosti, blagosti s ljudima i uzor spremnosti da pomaže. Svećenik se mora sav posvetiti narodu. Neka svagdje pomaže, čini dobro, blaži nevolje i tješi one koji trpe. To je najplemenitiji rad, koji mlakim i nevjernim kršćanima budi pažnju, svećeniku donosi zadovoljstvo i duhovnu radost. Najslađe na svijetu je usrećivati druge. Prvi

ljubimci svećenikovi moraju biti bolesnici, siromasi i djeca. Skrb za bolesnike je nad sve korisna i utješna.

8. R e d o v i t o j e d u š o b r i ž n i š t v o u nekim krajevima na visini, u drugim opet mnogo toga nedostaje. Jedna od prvih dužnosti naše međunarodne zajednice je, da izmjenimo iskustva, način rada i uredbe, da bi u svim zemljama podigli kršćanski život i ujedno se međusobno poticali i oduševljavali za primjenu tih sredstava. Nijedna država ne smije zaostati, niti je smijemo zanemariti.

9. Isto vrijedi i o n e r e d o v i t o j d u h o v n o j p a s t v i i njezinim sredstvima: propagiranja duhovnih vježbi, pučkim misijama, vjerskim tjednima, pouki i prosvjeti. U svakoj državi mora biti dovoljan broj sposobnih ljudi, osobito redovnika, da vrše taj posao. Radi njihovog pomanjkanja trpi na mnogim mjestima i vjerska nastava. Posebnu skrb valja posvetiti duhovnim vježbama i pobrinuti se, da bi svaka država imala dovoljan broj Domova za duhovne vježbe. I u tom nam je Nizozemska uzor. I dušobrižništvo mora se sasvim vratiti evanđelju! Što veli evanđelje o tome? »Sin čovječji došao je da traži ono, što je bilo izgubljeno.« »Dobar pastir ostavi devedesetdevet ovaca i traži jednu zalutalu, doklegod je ne nađe«. Dosadanja pastva imala je ovu veliku manjkavost, da se je bavila najviše s dobrima, koji i onako sami dolaze, dok su bili otpadnici previše prepušteni samima sebi. Pastva u okolini Pariza neka nama bude primjer. Čim potanje i pojedinije je dušobrižništvo, tim više je ono zbilja dušobrižništvo. Spasitelj se bavio pojedincima: Nikodemom, Samarijankom, preljubnicom, carinikom Levijem i mnogim drugima.

10. Ž u p a neka tvori veliku obitelj i neka se osjeća takovom. Marljivo moramo u njoj njegovati duh jedinstva, raditi protiv sve većem oskvrnjivanju blagdana. S nedjeljom vjerski život stoji i pada. Naučimo ljude marljivo i pravovremeno ići u crkvu. Služba Božja neka bude čim svečanija i privlačivija. Ljudima treba posvuda i češće razlagati riječ Božju. Još nije ni danas posve proveden dekret Pija X. o čestoj sv. Pričesti. Mnogo moramo raditi u tom smislu. Uništimo stare predrasude. Belgija i Nizozemska su nam uzor u uzgajanju omladine u euharističkom duhu. »Euharistički krstaški pohod«. Nek euharističko gibanje zahvati svaku crkvicu. Njegujmo crkveno pjevanje, skrbimo za red u crkvi. Vladajmo se dostojno pri službi Božjoj, puni pobožnosti i svetog straha. Posjet crkve i službe Božje neka postane za župljane radost, a ne teret.

11. Njegujmo i moderna pastoralna sredstva kao što su crkvena i druga katolička d r u š t v a. Dok su u nekim državama ta društva dobro ukorjenjena, drugdje ih je vrlo malo. Pametno valja prosuditi u koliko su ta društva sa svojim radom pomoć ili zapreka pastvi. Mladeži treba posvetiti posebnu skrb u staleškim udruženjima.

12. Udruženja ne smiju razarati kršćanskog o b i t e l j s k o g ž i v o t a. Temelj katoličke zajednice su kršćanske obitelji, jer su najpodesnije za uzgoj djece u pravom kršćanskom duhu. Pastva mora posebno paziti na obitelji. Nikada ne zanemarimo zajedničke obiteljske molitve, osobito u današnje vrijeme!

13. O d g o j u d j e c e mora se posvuda posvećivati najveća pozornost. U svim zemljama neka bude cilj katolika: katolička škola. Doklegod ovaj cilj nije postignut, mora zasebni rad nadoknađivati nestašicu katoličke škole. Odlično djelo prelata Mörzingera za bečku djecu mora postati poznato svim narodima, i ne samo poznato, nego i naslijeđeno.

14. Posebno treba voditi računa o vjerskom odgoju i n t e l i g e n c i j e: potrebnim udruženjima, posebnim predavanjima, primjernim poučavanjem i radom. Svim zemljama može biti uzor njemačko »Društvo katoličkih akademičara«.

15. Kada se radi o tako nešto velikom kao što je s p a s a v a n j e d u š a, moramo upotrebiti marljivo i obilno sva moguća sredstva, posebno molitve i pokore. Pošto je na svijetu toliko trpljenja, to ga izrabimo za spas duša. Koliko dobra prolazi mimo nas, jer ne razumijemo trpljenja i jer se ne znamo s njime poslužiti. Uvedimo posvuda »apostolat bolesnika«. Mislimo malo više nego do sada na onih 150 hiljada ljudi, koji dnevno umiru. To je najveći događaj dana, makar novine o njemu ne pišu. Svakog se dana moraju sa naših oltara i iz naših srdaca dizati obilne žrtve i pobožne molitve za te duše što svakodnevno lebde među nebom i paklom. Više bi morali pomagati i dušama i čistilištu, kad imamo toliko sredstava na raspolaganje (Oprosti), ali po našoj nemarnosti ostaju često zaboravljena i neiskorištena. Uspjesi na području spasavanja duša bi mogli doseći veće uspjehe.

16. O s o c i j a l n o m i r a d n i č k o m p i t a n j u smo već rekli, što je bilo potrebno. Važno je pitanje, kako da se privedu natrag k Crkvi mase onih koji su

otpali od vjere. Sama Crkva ne će riješiti socijalnog pitanja, ali mora za to pitanje pokazati najveće zanimanje i upotrebiti sve što može, da bi se to pitanje zadovoljno riješilo. Dužnost nam je, da budemo na strani nevoljnih i zatiranih i da pobijamo kapitalizam svim dopuštenim sredstvima. Možda ćemo ipak povratiti sve one, koji otpadoše, ako pomognemo s punom pravednošću i milosrdnom ljubavlju siromašnim i nevoljnim radnicima. Nek svi slijede primjer divne belgijske radničke organizacije »Jeunesse ouvrière chrétienne«. Za rješenje toga pitanja trudit će se ponajbolji ljudi.

17. Već smo dosta pretresli i pitanje kršćanske dobrotvornosti. Posebno je moramo njegovati u današnje vrijeme, da bi predobili srca siromašnih, potištenih i zalutalih. Ljubav neka im bude evanđelje, da bi ugrijala i omekšala njihova srca te zavladala svim kršćanskim životom. Ona je duša kršćanstva, a tijelo bez duše je mrtvo. Uz interkonfesionalni »Crveni krst« organizirajmo i mi svoje međunarodno katoličko udruženje sa sličnim ciljevima. Može se zvati i »Bijeli krst«. Mi ne učinimo niti toliko, koliko naprave drugi, ili ako napravimo, onda smo u službi nekatoličke stvari.

18. Katolici moraju biti u svim humanitarnim akcijama. Ne budimo ni u kojoj dobroj stvari za drugima. To bi bilo sramotno za nas. Tako se borimo proti alkoholizmu, radimo za mir, borimo se protiv trgovine robljem, pobijajmo prostituciju, skrbimo za prava ljudi i naroda. Sudjelujmo u svim dobrim nastojanjima. Prvenstvenu

ulogu u rješavanju kulturnih, socijalnih i moralnih pitanja moraju imati katolici. Svima pokažimo, da za dobro i sreću čovječanstva ne nudi nijedna svjetska sila onoga što imamo mi u našoj vjeri. Katolicizam će pokazati svijetu sav svoj blagi upliv.

19. Energično se borimo protiv nemorala, jer truje i potkapa narodni i vjerski život. Borimo se dobrim zakonodavstvom i privatnim putem. Katolici ne smiju više biti, kako su na žalost bili do danas, n. pr. sutrkači u modi sa djecom ovoga svijeta. »Ako se sol pokvari, čime će se soliti?« Kršćanstvo mora biti i ostati kvasac novoga života u ovom pokvarenom svijetu.

20. U službi kraljevstva Božjega treba uložiti sva sredstva moderne propagande i obilno se s njima okoristiti. Pod svaku ćemo cijenu osnovati katoličke radne i propagandističke centrale, u koliko te još ne postoje. Najveću pažnju posvetimo štampi. Proučimo je i nastojmo je proširiti u svim zemljama. Što se pokaže korisnim u jednom kraju, to će iskoristiti i pokušati ostali. Nasljedujmo uzornu Nizozemsku.

21. Njegujmo sve grane kulture: znanost, umjetnost, književnost itd. Ni u čemu ne zaostanimo za drugima, da ne bude moguće s kulturnog stanovišta pobijati kršćanstvo ili mu škoditi. Budimo dorasli svijetu i stojmo na kulturnoj visini. Ne trpimo na sebi zaostalosti, ukočenosti, ni okamenjenosti! Stupajmo uvijek u korak sa svijetom! Preporuča se, da se udruže katolički kulturni radnici raznih struka. Dobro bi bilo da bi imali i centralno sveučilište. Najbolje sa sjedištem u Rimu, ne samo za

teologiju, nego i za svjetovne znanosti. Ta bi visoka škola uzorno njegovala znanost, oplodila bi je i držala u pravim granicama.

22. Velike gubitke zadaje duhovnoj pastvi iseljivanje. Sjedinjene države su pretežno iseljenička zemlja sa 70% ljudi bez vjere. Prema broju useljenika bi tamo moralo biti 20 milijuna katolika više nego ih ima. Niti vodi o iseljenicima dovoljnog računa domaća biskupija, koju su napustili, niti se brine dovoljno za njih biskupija, kojoj sada pripadaju, jer ih često smatraju kao nametnute strance, pogotovo, kada govore stranim jezikom. Izradimo pametni nacrt, kako da se brinemo za iseljenike i propišimo ga kao pravilnik, prema kojemu bi svagdje bilo dovoljno pobrinuto za useljenike, pa i one koji govore stranim jezikom.

23. Slično vrijedi i o nutarnjim seobama u gradove i industrijska mjesta u kojima se sakuplja sva nevjera i nemoral. Pridošlice su obično prepušteni samima sebi. Svaka župa mora voditi točniju kontrolu useljenika i iseljenika, da bi se pridošlicama mogla posvetiti veća skrb. Iz pastve moramo isključiti svaki nacionalizam. Prokleta je smjelost i zločin nad dušama, pokuša li se odnaroditi vjernike pomoću Crkve. Spas je duša najviši zakon! Za svaku pastvu mora biti jedino mjerodavno: spas duša sviju, bez izuzetka.

24. Gospodarsko područje ne smijemo zanemariti, ako se hoćemo osloboditi svemoćnog židovskog kapitalizma. I kraljevstvo je Božje konačno upućeno na sredstva ovoga svijeta. Samo neka take

gospodarske poslove ne vode svećenici, nego pouzdani i pametni svjetovnjaci, možda samo pod nadzorom od biskupa postavljenih svećenika.

25. Jasno je da sami svećenici ne mogu izvesti tog golemog posla. Za to su pozvani i potrebni svi katolici. Već je s uvođenjem Katoličke Akcije javno proglašeno, da moraju raditi za kraljevstvo Božje i laici, ne samo svećenici. Nažalost je kod većine katolika malo poznata i priznata potreba apostolskoga rada. Oni su većinom vjerski pasivni. Među njima vlada jaki subjektivizam, duhovna sebičnost Većina i među pobožnim vjernicima misli, da su dosta napravili, ako osiguraju svoju dušu, a ostali nek vode brigu za sebe. Kakva je to vjera, ako su sami došli k svijetlu, a druge ostavljaju u tami, ako se sami osvježe na izvorima spasa dok drugi oskudijevaju, ako sami uživaju vječnu radost, a druge prepuštaju propasti?! I to je jedan od onih razloga radi kojih se mnogi odaleče od kršćanstva. Mnogi kažu: neka posao za kraljevstvo Božje izvrše sami svećenici, koji su za to »plaćeni«. Svećenstvo je danas, osobito u gradovima, toliko opterećeno poslom, da ga već jedva svladava. Svećenik mora ispovijedati, propovijedati, poučavati u vjeri, pohađati i skrbiti za bolesnike, voditi župni ured i katolička društva, posjećivati obitelji, skrbiti za župljane i koješta drugo. Osim svega toga ima svakodnevnu svetu Misu, brevir i razmatranje. K tome mora uvijek naprijed učiti, čitati sv. Pismo, duhovno štivo, pohađati presveti Sakrament. I novine mora kolikogod čitati, da dozna najnovije događaje. Sve to zahtijeva mnogo vremena. Glavni svećenikov teret je škola. Kapelani po većim gradovima imadu po 20 i

više sati sedmično vjeronauka. Po seoskim župama moraju ići u rastresena i udaljena sela. To bi im bilo dosta, ako i ne bi imali drugoga posla. Učitelji koji imaju posla samo sa školom nemaju mnogo više školskih sati. Ne bi li se svećenicima dalo olakšati to breme? U Njemačkoj poučavaju vjeronauk učitelji. Oni pripravljaju djecu za prvu sv. ispovijed. To im uspijeva vrlo dobro. Većina od njih daje djeci i lijepi primjer kršćanskoga života. Ako su učitelji liberalci, onda nisu sposobni za to. Ne bi li se moglo pripraviti i druge laike za tu službu? Misionari imadu svoje katehiste, koji im oduzmu veliki dio bremena. Bez njih je nemoguće. Ako je to moguće u misijama, zašto ne bi bilo moguće i kod nas!? Ne bi li bilo shodno ustanoviti jednu laičku kongregaciju? Tom bi se poslu mogle posvetiti i one kongregacije koje već postoje (Školska braća). U prvo je doba kršćanstva bila podijeljena crkvena služba s onima koji ne bijahu svećenici. Apostoli su za to postavili đakone, onda su polako nastale i nove službe subđakona, ostiarija, akolita, lektora i eksorcista. Kasnije je sve ostalo na svećenicima, crkvenjacima i ministrantima. I u tom bi pogledu opet morali nasljedovati staro kršćanstvo. Iz te se prezaposlenosti svećenika vidi, da je Katolička Akcija velika potreba sadašnjice. Zato moramo i laike privesti k apostolskom radu. Svaki je komunist ujedno i apostol svoje ideje. Koliko žrtava prinose oni za svoj nauk! Svaki je muhamedanac odgojen kao propagator islama i takav se osjeća. I prvi su kršćani bili takovi. Jedino se tako moglo proširiti kršćanstvo po svim zemljama. Svladati treba duhovnu sebičnost modernih kršćana i pokrenuti sve sile u

katoličkom narodu! Inače je nemoguće osvojiti svijet za Krista. Naročito pripravimo elitu, izabrane apostole u katoličkoj akciji. Konačno pozovimo sve dobre kršćane i zagrijmo ih, da bi svim svojim silama pomogli graditi kraljevstvo Božje. Zahvalni moraju biti Bogu, koji im daje milost za milošću. Što je bolje i plemenitije od rada i skrbi, da i drugi budu dionici tih milosti.

Naš pokret ne će nipošto da konkurira Katoličkoj Akciji. On je n a p r o t i v n j e n a p r o p a g a n d a i p r o m o c i j a.

*

Program je opsežan. Propagandni je materijal neiscrpiv. Rad za Crkvu Kristovu i spas duša ne smije imati nikakovih granica. Ne smijemo propustiti nijedno sredstvo kako bi postigli svoj visoki cili.

Mi znamo da je sve, što čovjek napravi, nesavršeno, zato smo dužni težiti za usavršenjem. »Budite savršeni kako je savršen i Otac vaš nebeski«. To vrijedi za pojedince i zajednicu, za njihovo spasenje i za njihov vanjski rad. Makar ideal ne će biti nigda potpuno ostvaren, ipak se iz njega dade zaključiti, kako je taj apostolat potreban i koristan. Bez sumnje je da će se jako povećati prihod vinograda Božjega, ako ga budemo marljivije obrađivali.

Svima koji mogu pri tom sudjelovati upućujemo toplu molbu, da bi po svojim najboljim silama i velikom gorljivošću pomogli izvesti ovaj program u punom opsegu. Nemojmo odgađati, jer svake godine i svakoga dana gubimo vrlo mnogo upravo radi nepotrebnoga odlaganja.

Apel upućujemo na cjelokupno čovječanstvo i na narode izvan jedine Crkve spasa, koji lutaju u tami i zabludi, da upoznadu i nađu božansku Istinu i priznadu Spasitelja, koji je otkupio sav ljudski rod, za svoga Kralja i Gospodina i da u Njemu nađu spas. Znamo da se ne će odmah odazvati tome pozivu. Za ostvarenje ćemo toga ideala raditi neprestano i po svemu svijetu, među svim narodima, svim silama i sredstvima moderne propagande. Najveći trud nije odviše da se postigne najviši cilj. Što je manje je premalo. Ne damo više da nas sramote i tjeraju u tjesnac boljševici, sluge sotonine. »Bježite protivnici! Pobijedio je lav iz koljena Judina! Krist neka živi, neka vlada i zapovijeda!«

Velik je naš cilj. Preuzeli smo težak posao. Boj će biti strašan. Pođu li kola niz strminu, jure sve brže i brže. Zadržati ih je moguće jedino velikim naporom. Jako se moramo truditi. Ko toga ne vidi, tome manjka pravo spoznanje. Taj koji smatra naš rad i pozive pretjeranošću, ne ljubi dosta ni Crkve, ni Krista, ni duša što ih je Krist otkupio. »Ljubav nas Kristova sili. Ko će nas odijeliti od ljubavi Kristove? Žalost, nevolja, progonstvo ili mač? . . .«

Svijet se mora vratiti Bogu, inače ćemo doživjeti novi potop koje vrsti bio da bio. Ko će svijet privesti Bogu, ako ne mi? Zato su nedovoljna dosadanja sredstva i mjere. Kažu da je rekao Arhimed: »Dajte mi oslonac izvan zemlje i ja ću je pomaknuti iz njenih stožera«. Dajte i nama oslonac na zemlji i mi ćemo je povesti na novi put. To je uporište — kršćanstvo, ali jedino jako, potpuno i stopostotno. Kršćanski je

preporod potreba vremena. Ovo uvjerenje mora biti općenito. Na našim poljanama mora procvasti novo vjersko proljeće!

Da rastjeramo hladni pesimizam, kliknimo već sada puni nade:

»Cvijeće se pojavilo na zemlji našoj, dolazi vrijeme obrezivanja vinograda. U našoj se je zemlji čuo glas grlice, smokva je dala rod svoj, cvjetni su vinogradi dali svoj miris . . .« (Pjesma nad pjesmama).

»Gospodin vlada, raduj se, zemljo, nek se vesele mnogi otoci!

Nebesa su objavila pravdu njegovu i svi su narodi vidjeli slavu njegovu.

Svjetlost je obasjala pravednike i vesele se svi koji su dobra srca.

Veselite se, pravednici, u Gospodinu i slavite sveti spomen njegov!« (Ps 96).

*

IV. NAŠA SNAGA

»Sve mogu u Onome koji me krijepi«
(Filiplj. 4).

Jasno je, da su čovječje sile nedovoljne za tako veliko djelo. K poslu možemo pristupiti jedino s pouzdanjem u pomoć Božju. »Ako Gospodin ne zida kuće, uzalud se trude koji je grade«. Sam nas je Sveti Otac jednom upozorio, da su nedovoljne ljudske sile za taj veliki cilj. »Samo Bog nam može pomoći i prisiljen je da nam pomogne, ako ga molimo«. Te nas riječi potiču na molitvu i pouzdanje. Koliko je samo sv. Pavao učinio za kraljevstvo Božje! I danas bi se isto postiglo, kad bi bilo više takovih kakav je bio Pavao, kad bi se našli ljudi njegove ljubavi, gorljivosti i požrtvovnosti! Ali upravo taj Pavao kaže: »Niti je što onaj koji sadi, niti onaj koji zalijeva... Rado se hvalim sa svojim slabostima, da bi u meni prebivala sila Kristova. Sve mogu u Onome koji me krijepi«. Istim mišljenjem pođimo i mi na veliki posao!

Tu je zaista potrebna molitvena borba, m o l i t v e n i r a t. Na sveti način silimo Boga da nam se požuri u pomoć. »Bože u pomoć mi priteci, Gospodine, pohitaj da mi pomogneš!« Z a t o j e u p r a v l j e n a m o l b a n a s v e, k o j i m a j e n a s r c u k r a l j e v s t v o B o ž j e, d a s e m n o g o i i s k r e n o m o l e z a t a j u z v i š e n i c i l j. Svećenici

neka bi se sjetili toga u svakodnevnoj sv. Misi, laici u sv. Pričesti. Posebno molimo redovnike, naročito one iz kontemplativnih redova, da se zato vruće mole. Ako se s nama ne mogu u svijetu boriti, nek nas pomognu dižući ruke kao i Mojsije na brdu kad su se Izraelci borili. Apostolat molitve neka uključi u svoje nakane i ove naše potrebe.

S jedne smo strane zamoljeni, da iznesemo i slijedeće pobude. Više nego do sada štujmo M a j k u B o ž j u i zazivajmo je u pomoć. Sav svijet izručimo Njenoj zaštiti. Ona je bila uz apostole i pomagala mladoj Crkvi u boju s jakim poganstvom, Ona je posrednica svih milosti. Jedino po Njoj dobio je svijet Spasitelja. Ona ga je sama darovala nebeskom Ocu za spas svijeta. Po Njoj će i u sadašnjim nevoljama doći Crkvi pomoć i spas. Marija je naša nada. Posebno častimo ž a l o s n u M a j k u B o ž j u i molimo je u nevoljama. U boli nas je pod križem rodila. Vrlo joj je milo čašćenje njenih boli. Radi Njenih ćemo je boli moliti i zaklinjati da nam pomogne, da ne bi muka Isusova bila za ljude uzaludna.

S druge se strane preporuča da zazivamo M a r i j u K r a l j i c u s v i j e t a. Kad se je prikazala svetoj sestri Katarini Labouré, držala je u rukama zemaljsku kuglu i pritiskala je na prsi. Najednom je kugle nestalo. Onda je Marija raširila ruke i zrake što su izašle iz Njenih ruku obasjaše Zemlju na kojoj je stajala. U Francuskoj su već sagradili jednu crkvu posvećenu Mariji Kraljici svijeta.

Jedan misionar dao je drugi prijedlog. »Sigurno će biti korisno za kraljevstvo Božje, ako se ostvari slijedeće:

Na duhovsku nedjelju, rođendan katoličke Crkve (ili makar na nedjelju Krista Kralja) morali bi svećenici svake godine služiti tri svete Mise. Prvu za obraćenje pogana, drugu za odijeljenu braću, raskolnike i krivovjerce, treću bi mogli prikazati, po drugoj nakani, za obraćenje grešnika. To će postići sasma neslućene uspjehe. U misionarstvu će svih naroda svanuti novo doba. Ne uzdišu li misionari i za milostinjom molitve? Ako se na Dušni dan žurimo u pomoć dušama u čistilištu mnogim svetim Misama, zar ne bi bilo isto tako dobro pomagati siromašnim dušama na ovome svijetu! Samo je po sebi jasno, da tu mora odlučiti sv. Stolica. Ko bude radio za ostvarenje ovih misli, steći će sigurno mnogo zasluga«.

Osim molitve, poslužimo se i pokorom koju nam je preporučio i Sv. Otac u okružnici »Caritate Christi«. Za svojevoljnu pokoru imadu kršćani jako malo smisla. Ako već i ne volimo svojevoljne pokore, podnosimo u tu svrhu barem onu pokoru, kojoj ne možemo izbjeći. Duboko moramo žaliti, da imadu kršćani upravo nekršćanske pojmova o trpljenju. Kako je veliko bogatstvo u trpljenju, samo ako ga pravo shvatimo! Sve trpljenje što tišti kršćane kao svakodnevni križ, upotrebimo i namijenimo za taj visoki cilj. Tako će trpljenje postati slično velikom oceanu, što ga uvedemo u široko riječno korito i njegovu snagu iskoristimo u industrijske svrhe. Kakova bi to bila vodena snaga! Koliko bi tvornica mogla tjerati! Toliko bi snaga imalo i naše nastojanje, kad bi svi katolici darovali svoje trpljenje za kraljevstvo Božje! Da! Iskoristimo ocean trpljenja vjernih kršćana i lakše ćemo graditi

kraljevstvo Božje. Šteta će biti, ako ostane neizrabljena tolika snaga! Posebno bi morao pozvati svoje članove »Apostolat bolesnika«, da daruju svoje trpljenje u tu svrhu.

U ime samoga Svetog Oca koji nam je to usrdno preporučio, molimo za duhovnu pomoć. »Pomoć je naša u imenu Gospodina, koji je stvorio nebo i zemlju!«

Daj, Gospodine, mir danima našim, jer nema drugoga da se bori za nas, nego Ti, Bože naš!

Ustani! Što čekaš, Gospodine! Ustani i ne odgađaj do konca!

Što odvraćaš lice svoje i zašto zaboravljaš siromaštvo i žalost našu?

Jer se do praha ponizi duša naša, priljepila se na zemlju utroba naša.

Ustani, Gospodine, pomozi nam i spasi nas radi imena Tvojega! (Ps 43).

*

Konačno treba spomenuti i novčano pitanje. Po izreci generala Montecuculi za rat je potrebno: prvo novac, drugo ... novac i treće ... novac. Za duhovni boj nije najvažniji novac, ali ne smijemo ni oskudijevati. Kako smo morali za pokolj u ratu dati crkvena zvona i bakrene krovove tornjeva, tako moramo i za borbu Kristovu pribaviti potrebna sredstva. Boljševici naplaćuju svoj bezbožnički porez. Mnoge sekte daju desetinu svojih prihoda u vjerske i dobrotvorne svrhe. Ni katolici ne smiju zaostajati za drugima. »Pribavite prijatelje ništetnim bogatstvom, da vas prime u vječna prebivališta. Dajte i dat će vam se mjeru dobru, punu i obilatu u vaše ruke«. (Luka 16, 9; 6, 38).

V. NAŠ FRONT

I čuo sam glas Gospodina koji mi je govorio: koga da pošaljem? i ko hoće da pođe? I rekoh: evo mene, pošalji me! (Izaija 6).

a) Vitezovi Krista Kralja.

Imademo li ozbiljne nacrte, onda trebamo uz druga sredstva i živi organ, koji će ih provoditi. Bez njega ostat ćemo samo s nacrtom.

Sveti Otac traži za obranu kuće Izraelove od bezvjerja, jedinstvenu i jaku vojsku. Nemoguće je da je to samo fraza, nego time misli nešto stvarno, konkretno. Već smo obećali da ćemo slijediti taj poziv. Što da bude to stvarno i konkretno?

Za križarskih ratova osnovani su viteški redovi. Amerika ima danas Kolumbove vitezove. Naša opasna vremena i naš rat za Krista Kralja traže moderni viteški red.

Sigurno ima i danas gorljivih duša, koje u sebi osjećaju poriv za radom. Neka se samo udruže. Osnujmo i mi moderni viteški red. Možemo ga nazvati i Ligom Kraljevstva Kristova. Ne treba da to bude novo društvo, nego radna zajednica, duhovni krug. Prijateljski i od srca pozivamo one, koji ozbiljno misle o kraljevstvu Kristovu i kojima za to kraljevstvo gore srca, da nam se priključe.

Uslovi:

1. Pristanak na izložene misli i prihvaćanje programa.

2. Apostolski skroman život. Sve što je nepotrebno, razdijeliti u dobrotvorne svrhe.

3. Odluka, da ćemo sve sile uložiti za kraljevstvo Božje i da ćemo raditi u duhu staroga kršćanstva.

4. Dnevna molitva za naš uzvišeni cilj.

5. Godišnji izvještaj o učinjenom radu u tom smislu.

6. Godišnji sastanak na kongresima ili bilo gdje drugdje.

7. Godišnji dobrovoljni prinos za uzdržavanje centrale.

Ostalo ćemo napraviti prema potrebi. O svemu ćemo govoriti u zajedničkom listu. Već se sada zahvalnošću primaju predlozi i savjeti.

To će biti naše lože, protiv loža slobodnih zidara.

Već ima mnogo radnika i boraca Kristovih. Samo još nema organizacije. Bez nje nema ofenzive, nema borbe, nema pobjede ni svjetskog kraljevstva Kristova.

Prijave pošaljite za sada na naslov: »Regnum Christi«, Ljubljana, Leoninum.

Dođe li do organizacije rada, onda ćemo poskrbiti, da ugledni ljudi i sposobne sile preuzmu vodstvo.

Iz ovih razlaganja izviru vrlo važne praktične dužnosti, kojima moramo pristupiti čim prije. Nećemo da ostanemo samo na riječima.

Na noge kršćanski junaci, velikodušne duše, svećenici ili laici, mladi ili stari, u borbu za našega Kralja!

*

Prebrajam stare dane i davne godine imam na pameti.

Noću promišljam u srcu svome, ispitujem i čistim duh svoj.

Zar će me Bog dovijeka odbaciti, zar se nigda više neće pokazati milostiv?

Zar će za vazda ustegnuti svoje milosrđe, od koljena do koljena?

Ili će Bog zaboraviti da se smiluje, te će u gnjevu svojem uskratiti milosrđe?

I rekoh: *sad započinjem!...* Ova je promjena djelo desnice Višnjega (Ps. 76).

*

b) Jezgra vojske Krista Kralja.

Već smo čuli da mnoge kršćanske sekte vrlo ozbiljno shvaćaju zahtjeve kršćanstva, da pobuđuju pažnju i da za sebe predobivaju narod. Ne mogu li pravovjerni katolici ono što mogu te sekte? Zašto nebi i mi predobili mase za sebe? Do kada ćemo dopuštati da nas drugi sramote? Kako se ljudi s uzornim ciljevima udruže u sektama, tako se moraju udružiti i katolici, koji ozbiljno misle o kraljevstvu Kristovu, da u svojoj okolini šire duh staroga kršćanstva i da čim više rašire kraljevstvo Božje. Nek se u tu svrhu osnuju shodni krugovi. Ima već liturgičnih, biblijskih i socijalnih krugova. Samo liturgični i biblijski pokret neće donijeti potrebnog preporoda i obnove. Treba zagrabiti dublje i bolje se zatrčati. Naš se pokret dade vrlo lijepo dovesti u sklad s liturgičnim i biblijskim pokretom. Kako želi liturgični pokret obnoviti starokršćansku liturgiju, tako želi naš pokret obnoviti sav starokršćanski život.

Pijo X smatrao je najvažnijim u pastvi da se u svakoj župi organizuje udruženje izabranih (elita). Među nama ima mnogo plemenitih duša koje se mnogo žrtvuju za Boga i koje bi za Njega napravile što god bi bilo potrebno, samo kad bi znale kako. Treba im samo razložiti naš nacrt. Od svega srca pozivamo sve, da osnuju takve krugove i da im se priključe. To će biti izabrane čete »jedinstvene i jake vojske« o kojoj govori Sv. Otac.

Uvjeti:

»*Postati moramo apostoli,* puni svetog ognja, kako bi rasplamtili duše. Isusa moramo tako žarko ljubiti i srce naše mora biti tako Njim prožeto, da ćemo Ga moći sve naokolo širiti. Nedostaje nam apostola. Gorljivih duša nemamo. Budimo mi apostoli vatrenih kola, na kojima ćemo ponesti Srce Isusovo do na kraj svijeta. — Ti i niko osim tebe, Gospodine! Tvoje srce, Tvoja proslava, žeđa za dušama! Tebe ljubiti, za Tebe djelovati, za Tebe i samo za Tebe! Moj život Tvoj je život«. (O. Mateo: »Kralj ljubavi«).

1. Apostolski skroman život. Sve što je nepotrebno razdati po mogućnosti u dobre svrhe.

2. Odluka, da ćemo sve sile uložiti za dobro kraljevstva Božjega i da ćemo raditi u duhu starog kršćanstva.

3. Dnevna žarka molitva za naš uzvišeni cilj.

4. Sastajati se sedmično ili svakih petnaest dana.

Pravi vođe tih krugova su u prvom redu članovi lige Vitezova Krista Kralja.

Dnevni red sastanaka:

1. Molitva. 2. Pjesma. 3. Kratko čitanje sv. Pisma. 4. Čitanje zgodnog i primjernog duhovnog štiva. 5. Razgovor. 6. Završetak. 7. Molitva. 8. Pjesma.

Molitvu se ne smije obavljati samo iz običaja, nego mora biti iskrena.

Izdat će se priručna knjižica s programom rada, molitvama, primjernim pjesmama.

Najzgodnije čitanje jesu djela Fiedlera i slično štivo.

Krugovi moraju dobro proučiti ovu knjižicu i raditi na tome da je prošire. Na zajedničkim se sastancima mogu tumačiti razni tekstovi. Želimo li upaliti oganj u tuđim srcima, moramo imati upaljivu tvar. Krugovi moraju postati ognjištima koja će širiti oganj i toplinu na sve strane. U njima nek vlada duh gorljivosti, ljubavi i svetog veselja.

Izabrane će čete dalje voditi naš front i gradit će »bedem pred kućom Izraelovom.« Ti se krugovi mogu obratiti na spomenutu adresu, da dobiju pregled svih naših četa.

»Nek živi vojska Krista Kralja! Ona mora živjeti! Ne smije mirovati. Iz te zajednice nek izađe novi, svježi život, i sama će ga crpsti iz vječnih izvora. Od toga ćemo živjeti i svim ženim na putu daćemo da piju. Živjeli! Život! Djelo!

Sveti je Otac govorio na međunarodnom kongresu katoličkih bolničaraka 27. kolovoza 1935 glasi: »Diljem svijeta sve se organizuje. *Organizacija je nepro-*

pustiva. U današnjim danima vidimo, kako se sve organizuje, a nažalost i zlo. Da, zlo se organizuje na zaista jaki način, koji sve snage pojačava i silno širi svoj djelokrug. Prema tome mora se organizovati i dobro, dobra djela i dobri zaključci. Što preostaje, ako nema nikakove organizacije? Samo partikularizam i individualizam.«

Boljševička »Pravda« pisala je: »Naša se komunistička stranka upravo po tome razlikuje od drugih stranaka na svijetu, da je istinita stranka *pobjedonosnog* i *djelotvornog* naroda, da raspolaže sa jednim tako jakim oružjem, kao što je *samokritika* i da ne trpi u svojim redovima ni minuta ljude, koji bi mogli izdati njezine interese i interese socijalne revolucije. Staljin je opetovano naglasio, da su boljševici *ljudi naročitog kova* i posebne vrste. Njihova lukavost, odvažnost, odlučnost i nepomirljivost nasuprot svakom oportunizmu, njihova bezgranična *predanost* velikoj stvari i njihova neumorna borba, njihova sveta mržnja protiv neprijatelja, njihov organizatorni duh, disciplina i bezgranična vjernost prema svojem razredu i stranki, ove su proleterske kreposti stvarale i stvaraju čudesa.«

Što suprostavljamo ovom »boljševičkom čovjeku«? *Cijelo protiv cijeloga,* katoličkog čovjeka, koji po jakosti kršćanskih kreposti i vjernosti prema Crkvi također stvara čudesa. Svakako drukčija, nego što su boljševička. Čudesa, koja blagotvorno djeluju na cjelokupno čovječanstvo. Katolici mogli bi već jednom primjetiti, da će se samo katolicizam života i djela održati; sve polovične i sve polovičnosti nemaju više opstanka. Nastupaju vremena katoličke

dosljednosti. Sve se više valja uživjeti u vjeru.« (»Das neue Volk«).

Jaroslawski traži i sakuplja članove i apostole za kraljevstvo sotone. Mi ih tražimo za kraljevstvo Božje. On je našao na milijune članova. A koliko ćemo ih naći mi za našega Boga i Gospodina? Dođite, braćo i sestre, dođite plemenite duše i jaki borci kraljevstva Božjega! Pružimo si ruke za najplemenitiji posao na zemlji. Osvojiti želimo svijet za Krista! Divni cilj! Nema ljepšeg apostolata niti ga kršćansko apostolsko srce može zaželjeti. Koji pravi učenik Kristov neće sudjelovati? Dođite i idite da raspalite sav svijet!

Katolici, u boj za našega Kralja!
Mi ćemo za Njega osvojiti svijet!
Bog to hoće! Bog to hoće!

Nek nastane novo doba kršćanstva, novo proljeće vjerskoga života neka procvate! Na novo ćemo raditi da svijet bude kršćanski.

Neka živi, nek vlada i zapovijeda Krist, vladar novoga vremna! »Ni u kojem drugom nema nam spasa.« Taj poklik neka zaori svijetom! Neka visoko lepršа Njegova zastava! Njegov zakon neka vlada svijetom!

»Neka se sjete Gospodina i obrate k Njemu svi krajevi zemlje.

Neka Mu se poklone svi rodovi ljudski.

Gospodin je vladar. On će vladati narodima.« (Ps. 21).

Kraljevi će Tarza i otoci prikazati darove, kraljevi Arapski i Sapski donijeće poklone.

I Njemu će se klanjati svi narodi zemaljski, svi će Mu narodi služiti.

U Njemu će se blagosloviti sva plemena zemaljska; svi će Ga narodi veličati.

Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov koji sam čini čudesa.

I blagoslovljeno ime veličanstva Njegova u vijeke; slave će se Njegove napuniti zemlja. Amen, Amen! (Ps. 71).

Kraj.

SADRŽAJ

Predgovor 3
Posveta i molitva 5
Osvojiti svijet za Krista! 7

I. Naše stanje 8
Što vidimo? 10
Uzroci dekristijanizacije 18
Ispit savjesti 23

II. Naša zadaća 33
Tlapnja? 37
Katolici, probudite se! 45
Slušajte glas Oca! 50

III. Naš nacrt 53
Međunarodnim kongresima Krista Kralja 59
Katolički svjetski list 67
Dvije velike pojave sadašnjice 104
a) Nacionalizam 106
b) Socijalizam 110
Smjernice djelovanja 128

IV. Naša snaga 144

V. Naš front 148

9026

TISAK »TIPOGRAFIJE« D. D. U ZAGREBU